

*Haram Ayların En Hürmetlisi Olan Zülhicce
Ayınızı Tebrîk Eder, Yüce Rabbimizden Fazîletli
Amellerine Muvaffâkiyetler Dileriz!*

Lâlegül

Aylıklım, Kültür ve Fikir Dergisi

Lâlegül Dergisi Yıl: 6 Sayı: 66 Zülkâde - Zülhicce 1439 AĞUSTOS 2018 Fiyatı: 13TL

**DUHÛLÜ İLE
ŞEREFLENDİĞİMİZ
ZÛLHICCE AYININ
EHEMMİYETİ VE VAZİFELERİ**

Ahmet Mahmut ÜNLÜ
sh: 4

**GÜNÜMÜZDE
VAR OLAN MEDRESE
EĞİTİMİNİ MERDİVEN ALTI
EĞİTİM DİYE TAHKİR EDEN
BAZI YETKİLİLERE İTHÂF
OLUNUR**

Resul BÖLÜKBAŞ
sh: 24

**FARZ
OLAN TESETTÜR -2-
Mustafa ÖZŞİMŞEKLER
sh: 46**

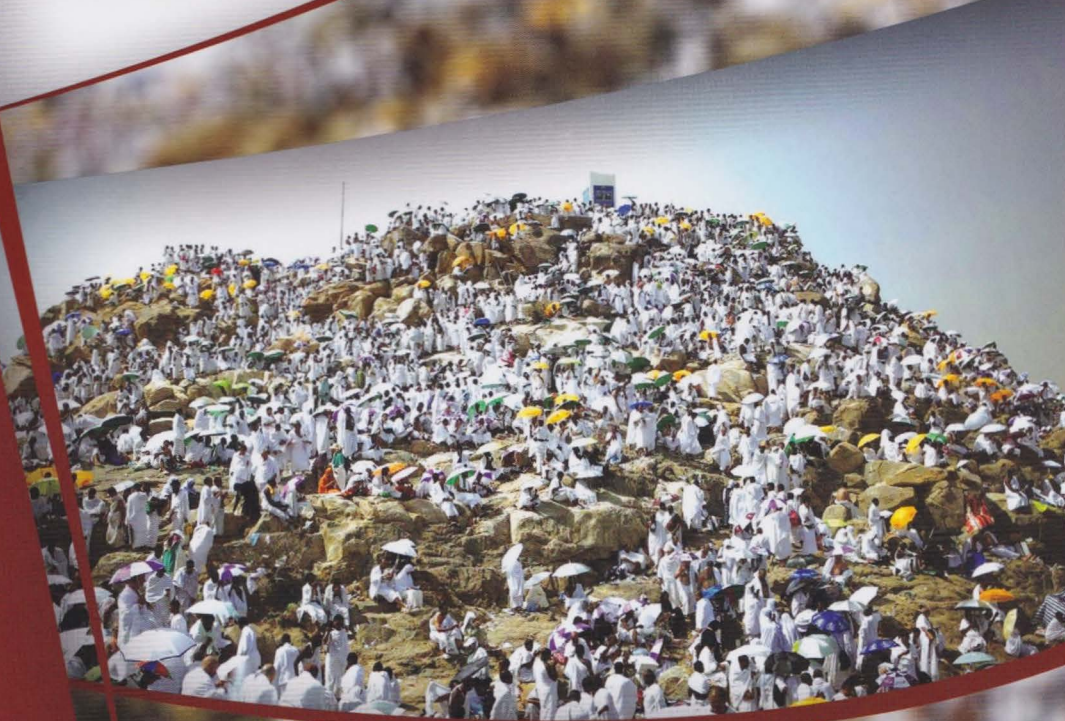
**OSMANLI VE İLİM
Prof. Dr. Ahmet ŞİMŞİRGİL
sh: 28**

**KUR'AN-I KERİM
ÖĞRENMEK, OKUMAK
VE DİNLEMEK**

Hüsamettin VANLIOĞLU
sh: 38

**TÂRİHSELÇİLİK
BELÂSİ / KUR'ÂN'A
HRİSTİYANCA BAKIŞ -3-**

Dr. İhsan ŞENOCAK
sh: 58

**ZÛLHICCE AYININ İLK ON GÜNÜNÜN
NAMAZLARI, ZİKİR VE DUÂLARI**

sh:
68-76

AREFE GÜNÜ NAMAZLARI

sh:
69-71

**BORÇLARIN KOLAYCA ÖDENEBİLMESİ İÇİN
ZÛLHICCE'NİN İLK ON GÜNÜNDE OKUNACAK ZİKİRLER**

sh:
75-76

AREFE GÜNÜNÜN FAZİLETİ ZİKİR VE DUÂLARI

sh:
77-88

BAYRAM GECESİ VE GÜNÜNÜN VAZİFELERİ

sh:
89-93

**BAYRAM GÜNÜNÜN ZİKİRLERİ VE
İKİ BAYRAMDA OKUNACAK ENBİYÂ DUÂLARI**

sh:
89-92

**ÜZERİNDE TAŞIYANA HİÇBİR ŞER VE ZARÂRIN, KEM GÖZ
VE NAZARIN İSÂBET ETMEYECEĞİ MUSHÂ-İ ŞERİFE**

sh:
93-96

EDİTÖRDEN

Son zamanlarda Türkiye'yi sarsan çocuk kaçırma olayları, cinsel istismar ve küçücük ana kuzularının ölüm haberleriyle millet olarak adeta yasa boğulduk. Amel defterlerinde tek bir günah bile olmayan o masumları istismar edip hunharca katleden caniler, aynı zamanda vicdanları ve insanlığı da katletti...

Tabi bu meş'um olaylardan sonra toplum olarak adeta ayağa kalktık. Bu canilerin en ağır cezayı alması için en yüksek perdeden tepki gösterdik. Ve "tecavüzcülerin hadım edilmesi, kısas uygulanması, idam cezasının geri getirilmesi" gibi talepler gündeme geldi.

Evet, bu tür vahşet olaylarında toplum olarak sesimizi yükseltip "kısas yapılsın, idam geri gelsin" diye haykırıyoruz. Fakat bir müddet sonra iş soğuyor ve zamanla tepkiler de azalıp yok oluyor. Tâ ki, toplumu derinden sarsan başka bir vahşet haberi duyuncaya kadar...

İdam geri gelse problem çözülür mü?..

Hatırlarsanız, tecavüz ve cinayet haberlerinin ardından "**Kısasta hayat vardır**" (Bakara: 179) âyeti de toplum tarafından çokça dillendirilmişti. Evet, kısasta hayat vardır âmennâ ve saddeknâ. Fakat şunu da gözardı etmemek lazımdır ki, İslam'ın hükümleri bir bütündür. Yani İslam, tüm emir ve yasaklarıyla bir bütün olarak mütaala edilir ve ahlâkî ilkeleriyle birlikte ele alınırsa bir netice elde edilir.

Yoksa İslam'ın sadece "**kısas hükmü**" cımbızla alınarak diğer hükümleri gözardı edilirse; yani suçun işlenmemesi için önleyici tedbirler alınmaz, toplum ahlâkî yönden ıslah edilmez ve mânen eğitilmezse, sadece cezâ-i müeyyideleri uygulamakla sağlıklı ve köklü bir çözüm elde etmek mümkün olmaz.

İslâm hukûkunda verilen cezalar; suçluları cezalandırmaktan ziyade suç işlemekten caydırmak, suçluları ıslah etmek ve topluma da ibret olması içindir. Dolayısıyla önemli olan o suça götüren yolların kapatılıp önleyici tedbirlerin alınmasıdır. Bu vahşeti işleyen canilerin "**hadım**" veya "**idam**" edilmesi belki vicdanları bir nebze olsun soğutur ama asıl mesele; masum yavruların cinsel istismara maruz kalmayıp vahşice katledilmemesi ve bundan sebep ailelerin perişan olmamasıdır.

Yoksa eskilerin deyimiyle "**Ba'de harâbi'l Basra**" (Basra harap olduktan sonra!..)

İslam, evvela suça götüren yolları kapatır.

İslam, kişiyi suç işlemeye teşvik eden, ortam hazırlayan, meylettiren sebepler neler ise, evvela onları ortadan kaldıracak tedbirleri alır ve suça götüren tüm yolları kapatır.

Buna rağmen sapık ruhlu, kanı bozuk birileri çıkar da, İslam'ın koyduğu bu engellerin hepsini aşarak bir başkasının ırzına, malına ve canına musallat olursa, İslam son olarak da caydırıcı olsun diye cezâ-i müeyyide koyar ve o caniyi en ağır biçimde cezalandırır.

Yoksa adeta suç işlemeye ortam hazırlandığı, teşvik edildiği, o suçun işlenmemesi için önleyici tedbirlerin alınmadığı bir yerde verilen cezalar, ne suç işleyeni ıslah eder, ne de o suçu işlemekten caydırır.

Önce ahlak ve maneviyat...

Elbette suçlular için gereken cezalar koyulmalıdır ama bununla birlikte manevi eğitim de şarttır. İnsanların kalbine Allah korkusunun, merhamet duygusunun, ahiret inancının mutlaka yerleştirilmesi gerekir.

Ayrıca medyasından internetine, bir takım gayri ahlâkî faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlara kadar yeniden bazı düzenlemeler getirilmelidir. Dizi ve filmlerdeki şiddet içeren sahnelerden tutunda, kadın vücûdunu bir metağ gibi teşhir ve takdim eden ahlaksız senaryolara kadar her şey yeniden gözden geçirilmeli, âmiyâne tabirle tüm bunlara ahlâkî yönden bir ayar verilmelidir.

Zira ahlâkî ve mânevî tahribat insanların rûhunu daraltıp bunalıma iter ve suça teşvik eder. Milli ve mânevî değerler tahrip edilip kalplerden Allah korkusu kalkınca, o zaman insan kural tanımaz hale gelir ve bir suç makinesine döner. Dolayısıyla fertlerin kötülüklerden arınıp düzelmesi ve "temiz toplum"un oluşması için **önce ahlak ve maneviyat** gelir...

Şimdiden hepimizin Kurban Bayramı'nızı tebrik eder, keseceğimiz kurbanları; o masum yavruların, canilerin iğrenç emellerine kurban edilmediği "**temiz toplum**"un oluşmasına vesile kılmasını Yüce Rabbimden niyaz ederim.

Fî emanillah!

Mustafa Özşimşekler

LÂLEGÜL DERGİSİ ADINA İMTİYAZ SAHİBİ
TUANA YAYINCILIK A. Ş.

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Mustafa ÖZŞİMŞEKLER

GENEL MÜDÜR
Gürsel YILDIZ

REKLAM İLETİŞİM
reklam@lalegulyayinlari.com

YAYIN TÜRÜ
Aylık İlim-Kültür ve Fikir Dergisi

BASIM YERİ
Matsis Matbaa Hizmetleri - Tevfikbey Mah.
Dr. Ali Demir Cad. No:51 Sefaköy / İSTANBUL
Tel: 0212 624 21 11 www.matbaasistemleri.com

YURTIÇİ ABONELİK BEDELİ (12 AYLIK)
150 TL

YURTDIŞI ABONELİK BEDELİ (12 AYLIK)
180 Euro

ABONELİK ÖDEMESİ İÇİN
BANKA HESAP BİLGİLERİ
TUANA YAYINCILIK A. Ş.

VAKIF KATILIM TL HESABI
İBAN: TR77 0021 0000 0000 8388 9000 01

VAKIF KATILIM EURO HESABI
İBAN: TR66 0021 0000 0000 8388 9001 02

VAKIF KATILIM DOLAR HESABI
İBAN: TR93 0021 0000 0000 8388 9001 01

POSTA ÇEKİ HESAP NUMARASI
TUANA YAYINCILIK A. Ş.
14851995

ABONE DAĞITIM
TUANA YAYINCILIK A. Ş.
0212 435 10 58

ABONE İŞLEMLERİ
0212 435 10 58

BİLGİ
www.laleguldergisi.com

ADRES
TUANA YAYINCILIK A. Ş. - Çınar Mah. Osman Gazi
Cad. No: 50/A Bağcılar / İSTANBUL

Dergimizde yayınlanan yazıların, reklamların sorumluluğu yazarına ve reklam sahibine aittir.

İÇİNDEKİLER

DUHÛLÜ İLE ŞEREFLENDİĞİMİZ ZÜLHİCCE AYININ EHEMMİYETİ

►4

AHMET MAHMUT ÜNLÜ

34 YESEVİ YOLU

36 EFENDİ HAZRETLERİ'NİN İLMÎ KELÂMLARI

44 SÜNNET - HADİS-İ ŞERİFLER

50 İDDEF, kurban bağışlarını yüz binlerce yoksula ulaştıracak

44 BİR SAHÂBİYİ TANIYALIM

ÜMMÜ HABİBE (Radyallâhü Anhâ) 3. BÖLÜM

56 KISSADAN HİSSELER -

KADI ŞÜREYH'İN BİR DELİKANLIYA EŞ SEÇİMİ KONUSUNDAKİ TAVSİYESİ

64 EDEBİYYÂT - MÜRŞİDE UYMAK

66 HİKMETLİ SÖZLER

• DUALAR, ZİKİRLER ve FAZİLETLİ AMELLER •

68 ZÜLHİCCE'NİN İLK ON GECESİNİN NAMAZLARI

69 ZÜLHİCCE'NİN İLK ON GÜNÜNÜN NAMAZLARI

69 Arefe Günü Namazları

71 ZÜLHİCCE'NİN ON GÜNÜNÜN ZİKİR VE DUÂLARI

73 Geçmiş ve Gelecek Günahların Bağışlanması İçin Zülhicce'nin İlk On Gününde Okunacak Zikirler

75 Borçların Kolayca Ödenebilmesi İçin Zülhicce'nin İlk On Gününde Okunacak Zikirler

76 Arefe Gecesinde Duâları

77 Arefe Günü'nün Faziletli Zikir ve Duâları

81 Arefe Günü Okuyanın Duâlarını Kabûl Ettirecek ve Bütün Hacılara Dahî Şefâat Etme Salâhiyeti Kazandıracak Zikirler

82 Arefe Günü Rasûlüllâh ﷺ'in ve Sahâbe-i Kirâmın Okuduğu Bâzi Duâlar

89 BAYRAM GECESİ VE GÜNÜNÜN VAZİFELERİ

89 Kurban Bayramı Gecesi Namazı

89 Bayram Günü'nün Zikirleri

89 İki Bayramda Rasûlüllâh ﷺ'in Okuduğu Mühim Bir Duâ

91 İki Bayram Günlerinde Okunacak Enbiyâ Duâları

92 Bayram Günü Namazları

93 Üzerinde Taşiyana Hiçbir Şer ve Zararın, Kem Göz ve Nazarın İsbet Etmeyeceği Nusha-i Şerife

GÜNÜMÜZDE VAR OLAN MEDRESE EĞİTİMİNİ MERDİVEN ALTI EĞİTİM DİYE TAHKİR EDEN BAZI YETKİLİLERE İTHÂF OLUNUR

■ RESUL BÖLÜKBAŞ
▶24

OSMANLI
VE İLİM

■ Prof. Dr. AHMET ŞİMŞİRGİL
▶28

KUR'ÂN-I KERİM
ÖĞRENMEK, OKUMAK VE
DİNLEMEK

■ HÜSAMETTİN VANLIOĞLU
▶32

FARZ OLAN
TESETTÜR (2)

■ MUSTAFA ÖZŞİMŞEKLER
▶46

TÂRİHSELÇİLİK YA DA KATOLİZİZMİ
OLMAYAN KUR'ÂN-I MÜBİN'İN
PROTESTANCA OKUNUŞU -3-

■ Dr. İHSAN ŞENOCAK
▶58

LALEGÜL DERGİSİ ABONELİK HEDİYELERİ

1. KAMPANYA

HEDİYESİZ
1 YILLIK ABONELİK
150 TL

2. KAMPANYA

1 YILLIK ABONE OLAN HERKESE
DELÂİLÜ'L HAYRÂT SETİ
200 TL HEDİYE

YUTRDIŞI ABONELİKLER:
HEDİYELİ ABONELİK
İSTEYENLER İÇİN ABONE
ÜCRETİ YANINDA
KARGO ÜCRETİ VARDIR

3. KAMPANYA

250 TL

1 YILLIK ABONE OLAN HERKESE
1 adet DELÂİLÜ'L HAYRÂT SETİ
1 adet "BEHCETÜ'N-NÜFÜS"
1 adet KIRK HADİS-İ ŞERİF

HEDİYE

DUHÛLÜ İLE ŞEREFLENDİĞİMİZ ZÜLHICCE AYININ EHEMMİYETİ

Bütün hamdler Kur'ân-ı Azî-
müşşânı'nda:

﴿إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ
اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرْمٌ﴾

“Şüphesiz Allâh katında ayların sa-
yısı, Allâh'ın gökleri ve yeri yarat(-
maya başla)dığı gündeki (kesin karar
bildiren) yazısında /Allâh'ın (değişmez)
kitabı (olan Levh-i Mahfuz'u)nda/ ay
olarak (hiçbir fazlalık bulunmaksızın
tamı tamına) on ikidir ki, haram olan
dört de onlardandır.

İşte sana! Bu (şekilde senenin on iki
ay olup, içlerinden dördünün haram kı-
lınmasına dâir hüküm), (İbrâhîm ve İs-
mâ'îl (Aleyhimesselâm)dan kalma) dosdoğru
dinin ta kendisidir (ayların haramlığını
geciktirmeyle alâkalı olarak müşriklerin
yaptığı uygulama yanlış bir hesap olup)
sâdece bu, (Müslümanların oruç, hac ve
bayram gibi, dinleriyle alâkalı konularda
gözetmeleri gereken) dosdoğru bir he-
saptır.” (et-Tevbe Sûresi:36'dan) buyuran Al-
lâh-u Te'âlâ'ya mahsustur.

Sonsuz salât-ü selâmlar “(Kendisinde
işlenen günahların) haramlık (ve yasak-
lık konusunda en büyük cezâlara sebep
oluşu) bakımından ayların en büyüğü
ise Zülhicce'dir.” (el-Bezzâr, el-Müsned, ra-

kam:960, 1/457; el-Beyhakî, Şu'abü'l-îmân, rakam:3364,
5/242-243) buyuran Rasûlüllâh ﷺ'in, onun
kıymetli Ehl-i Beyti'in ve sahâbe-i güzîn
hazarâtının üzerine olsun. Âmin!

HARAM AYLARDAN ZÜLHICCE AYININ FAZÎLETLERİ

(12 Ağustos Pazar - 10 Eylül Pazartesi)

Zülhicce ayının üstünlüğü hakkın-
da Ebû Sa'îd (Radiyallâhu Anh)dan rivâyet
edilen bir hadîs-i şerîfte Rasûlüllâh ﷺ
şöyle buyurmuştur:

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «سَيِّدُ الشُّهُورِ شَهْرُ
رَمَضَانَ، وَأَعْظَمُهَا حُرْمَةً ذُو الْحِجَّةِ.»

“Ayların efendisi Ramazan ayıdır.
(Kendisinde işlenen günahların) ha-
ramlık (ve yasaklık konusunda en bü-
yük cezâlara sebep oluşu) bakımından
ayların en büyüğü ise Zülhicce'dir.”

(el-Bezzâr, el-Müsned, rakam:960, 1/457; el-Beyhakî,
Şu'abü'l-îmân, rakam:3364, 5/242-243; İbnü Ebi'd-dün-
yâ, Fezâilü şehri Ramazân, rakam:33, sh:56; İbnü Ebî
Şeybe, el-Musannef, rakam:5508, 1/476; et-Taberânî,
el-Mu'cemü'l-kebîr, rakam:9000, 9/232; İbnü 'Asâkir,
Târîhu Medîneti Dimeşk, 7/256)

Yine Zülhicce ve ilk on gününün fazî-
leti hakkında Ebû Hureyre (Radiyallâhu
Anh)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte
Rasûlüllâh ﷺ şöyle buyurmuştur:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «اخْتَارَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ الزَّمَانَ فَأَحَبُّ الزَّمَانِ إِلَى اللَّهِ الْأَشْهُرُ الْحُرُمُ، وَأَحَبُّ الْأَشْهُرِ إِلَى اللَّهِ ذُو الْحِجَّةِ، وَأَحَبُّ ذِي الْحِجَّةِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى الْعَشْرُ الْأَوَّلُ مِنْهُ.»

“Allâh-u Azze ve Celle zaman(dan bir kısım)ı(nı) diğerlerine karşı) seçmiştir, Allâh-u Te‘âlâ’nın zamanlar içerisinde en sevdiği dönem haram aylardır. Allâh-u Te‘âlâ’nın (o haram) aylar içerisinde en sevdiği (ay) Zülhicce’dir. Allâh-u Te‘âlâ’nın Zülhicce’den en çok sevdiği (bölüm) ise o ayın ilk onudur.” (el-Beyhâkî, Şu‘abü’l-îmân, rakam:3465, 7/330-331)

Ka‘bü’l-Ahbâr (Radiyallâhu Anh) şöyle demiştir: **“Allâh-u Te‘âlâ şehirler arasında seçim yaptı, buna göre şehirlerin Allâh-u Te‘âlâ’ya en sevgilisi Beled-i Haram’dır (Mekke’dir).**

Allâh-u Te‘âlâ zaman dilimleri arasında bir tercihte bulundu, buna göre zaman cüzlerinin Allâh-u Te‘âlâ’ya en sevgilisi haram aylardır, bu ayların Allâh-u Te‘âlâ’ya en sevgilisi ise Zülhicce ayıdır. Zülhicce’nin Allâh-u Te‘âlâ’ya en sevgilisi ise ilk onudur.

Allâh-u Te‘âlâ günler arasında bir ihtiyarda (seçimde) bulundu, buna göre günlerin Allâh-u Te‘âlâ’ya en sevgilisi cumâ günüdür. Allâh-u Te‘âlâ geceler arasında da bir tercih yaptı, buna göre gecelerin Allâh-u Te‘âlâ’ya en sevgilisi Kadir Gecesi’dir. Allâh-u Te‘âlâ gece ve gündüz saatleri arasında bir seçim yaptı, buna göre saatlerin Allâh-u Te‘âlâ’ya en sevgilisi farz namazların (ilk) saatleridir.

Allâh-u Te‘âlâ sözler arasında bir tercih yaptı, buna göre kelâmın Allâh-u Te‘âlâ’ya en sevgilisi:

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ.»

“Allâh’tan başka hiçbir ilâh yoktur, Allâh her şeyden büyüktür, bütün noksanlıklardan tenzih Allâh’adır, bütün hamdler Allâh’a mahsustur.” zikirleridir. (el-Beyhâkî, Şu‘abü’l-îmân, rakam:3740; es-Süyûtî, ed-Dürü’l-mensûr, 7/347)

“Rûhu’l-beyân Tefsîri”nde zikredildiğine göre; Zülka‘de ve Zülhicce ayları haram aylardandır. Şu özellikleri onlara şeref olarak yeter ki, **Allâh-u Te‘âlâ Mûsâ** ﷺ a onları oruçlu geçirmesini emretmiş, o iki ayı hâcet ve dileklerin kabûl mahalli kılmış ve münâcâtın mîkâtı (Kendisiyle sırdaş olmak için tâyin edilen zaman) yapmıştır. (İsmâ‘il Hakkî el-Bursevî, Rûhu’l-beyân, 3/229)

ZÜLHICCE AYININ İLK ON GÜNÜNÜN FAZİLETLERİ

(12 Ağustos Pazar - 21 Ağustos Salı)

Allâh-u Te‘âlâ Fecr Sûresi’nin başında şöyle buyurmaktadır:

﴿وَالْفَجْرِ ۝ وَلَيَالٍ عَشْرٍ ۝ وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ ۝ وَاللَّيْلِ ۝ إِذَا يَسْرٍ ۝ هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِّذِي حِجْرِ﴾

“Andolsun (tan yerinin ağarma vakti olan) **o fecre.** (Zülhicce’nin başındaki) **o çok kıymetli on geceye de.** (Her şeyin, özellikle bu gecelerin ve namazın) **çift(in) e de, tek(in)e de. Bir de geçip gittiğinde o geceye. İşte sana!** (Yanlıslardan) **engelleyici bir akıl sâhibi için bun(lar) da yemin konusu olacak önemli bir şey vardır, değil mi?!”** (el-Fecr Sûresi:1-5)

Âyet-i Kerîmenin Tefsîri Hakkındaki Rivâyetler

Buradaki ilk âyet-i kerîme olan ﴿وَالْفَجْرِ﴾ lafz-ı şerîfi kase (yemin)dir ki **Allâh-u Te‘âlâ** burada “Fecr”e yemin etmektedir. Kur’ân-ı Kerîm’de bunun gibi birçok yerde **Allâh-u Te‘âlâ** bazı şeylerin önemini açıklamak için onlara yemin etmiştir. Bu kasemlerin hepsinde ince bir ısrar ve büyük bir haber vardır.

Âyet-i kerîmedeki “Fecr” lafz-ı celîlinin mânâsı hakkında ihtilâf edilmiştir. **Ali ibni Ebî Tâlib** (Radiyallâhu Anh)dan rivâyet edildiğine göre; bunun mânâsı lafzın zâhirinden de anlaşıldığı üzere “Gündüzün evveli” demektir. (et-Taberî, et-Tefsîr, 30/168)

İbni Abbâs (Radiyallâhu Anhümâ)nın beyânına göre ise buradaki “Fecr” lafz-ı kerîminden maksat, namazların ilki olan sabah namazıdır. Nitekim sûre-i celîlenin başındaki yeminlerin dördüncüsü ve sonuncusu olan:

﴿وَالَيْلِ إِذَا يَسِرُّ﴾

“Geçip gittiğinde o geceye (de yemin olsun).” (el-Fecr Sûresi:4) âyet-i kerîmesinde de **Allâh-u Te‘âlâ** namazların sonuncusu olan yatsı namazına yemin etmektedir. Böylece **Allâh-u Te‘âlâ** yeminlerini sabah namazı ile başlatmış ve yatsı namazı ile bitirmiştir. (et-Taberî, et-Tefsîr, 30/168; es-Süyûtî, ed-Dürrü’l-mensûr, 8/498)

Mücâhid (Radiyallâhu Anh) ise: “Âyet-i kerîmedeki ‘Fecr’ lafzından murat kurban bayramının sabahıdır.” demiştir.

İmâm-ı Dahhâk ve **İbni Müzâhim** (Rahimehumellâh)ın beyanlarına göre ise âyet-i kerîmedeki “Fecr” lafzı Zülhıccе’nin ilk gününün sabahıdır. (İbnü’l-Cevzî, Müsîru’l-‘azmi’s-sâkin, 1/225)

Ebu’z-Zübeyr (Radiyallâhu Anh)ın **Câbir** (Radiyallâhu Anh)dan rivâyet ettiğine göre âyet-i kerîmedeki sabahtan maksat Arefe gününün sabahıdır, on gecelerden murat ise Zülhıccе’nin ilk on gecesidir. Nitekim **Hâfız Ebû Mûsâ el-Medîni** (Rahimehullâh)ın “*et-Terğîb ve’t-terhîb*” isimli eserinde zikrettiğine göre, bu mânâ bütün müfessirler katında makbuldür.

Ebu’d-Duhâ (Rahimehullâh)dan nakledildiğine göre; **İmâm-ı Mesrûk** (Radiyallâhu Anh)a:

﴿وَالْفَجْرِ ۖ وَلَيَالٍ عَشْرٍ﴾

“**Fecre ve on geceye andolsun.**” âyet-i kerîmelerinden sorulduğunda Zülhıccе’nin ilk onunu kastederek: “İşte bunlar senenin en fazîletli günleridir.” demiştir. (Abdürrezzâk, el-Musannef, 4/376; et-Taberî, et-Tefsîr, 30/169)

İbni Abbâs (Radiyallâhu Anhümâ)ya göre sûre-i celîledeki:

﴿وَالشَّفَعِ وَالْوَتْرِ﴾

“**Çifte ve teke andolsun.**” âyet-i kerîmesindeki çiftten murat (Zülhıccе’nin onuncu günü olan) Kurban Bayramı günü, tekten murat ise (Zülhıccе’nin dokuzuncu günü olan) Arefe günüdür. (er-Rûyânî, el-Müsnef, 1/139)

Câbir (Radiyallâhu Anh)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** ﷺ âyet-i kerîmedeki lafızların şerhi hakkında şöyle buyurmuştur:

عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ الْعَشْرَ عَشْرُ الْأَضْحَى، وَالْوَتْرَ يَوْمَ عَرَفَةَ، وَالشَّفَعِ يَوْمَ النَّحْرِ.»

“**Muhakkak ki** (âyet-i kerîmede zikredilen) **o on, kurban (ayın)ın (ilk) onudur. Tek Arefe günü, çift de Kurban (Bayramı) günüdür.**” (Ahmed ibnü Hanbel, el-Müsnef, rakam:14511, 22/389; el-Hâkim, el-Müstedrek, Kitâbu’l-ezâhî, 4/220)

İmâm-ı Mukâtil (Radiyallâhu Anh)a göre:

﴿وَالَيْلِ إِذَا يَسِرُّ﴾

“**Geçip gittiğinde o geceye andolsun.**” (el-Fecr Sûresi:4) âyet-i kerîmesindeki geceden murat, Kurban Bayramı gecesidir.

Buradaki son âyet-i kerîme olan:

﴿هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِذِي حِجْرٍ﴾

“**İşte sana!** (Yanlıslardan) **engelleyci bir akıl sâhibi için bun(lar)da yemin konusu olacak önemli bir şey vardır, değil mi?!**” (el-Fecr Sûresi:5) âyet-i kerîmesi de yemin konusu yapılan şeylerin önemine dikkat çekmektedir ki Kur’ân-ı Kerîm’de birçok şey üzerine yemin edilmişse de birçoğunun ardından böyle bir uyarı yapılmamıştır.

İmâm-ı Dahhâk (Rahimehullâh)a göre Zülhıccce'nin ilk on günü, Ramazan'ın son on gününden de üstündür. Zîrâ **Allâh-u Te'âlâ** Fecr Sûresi'nin evvelinde hem bu günlerin ilkinin sabahına, hem de on günün gecelerine yemin etmektedir. **İbni Abbâs** (Radiyallâhu Anhümâ)dan da böyle rivâyet edilmiştir.

Ayrıca **Allâh-u Te'âlâ** bu on gün hakkında şöyle buyurmaktadır:

﴿وَوَعَدْنَا مُوسَىٰ ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتَمَمْنَاهَا بِعَشْرِ فَتَمَّ مِيقَاتُ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً﴾

“**Biz Mûsâ ile otuz geceyi** (günleriyle birlikte ibâdetle geçirmesi netîcesinde, kendisiyle mükâlemede bulunacağımıza ve ona Tevrât'ı vereceğimize dâir) **sözleştik ve onları on** (gece) **ile** (kırka) **tamamladık da, böylece Rabbi'nin tâyin buyurduğu vakit kırk gece olarak tamâma erdi.**” (el-A'râf Sûresi:142'den)

İmâm-ı Mücâhid (Radiyallâhu Anh) şöyle demiştir: “Senenin günlerinde yapılan hiçbir amel Zülhıccce'nin onunda yapılandı daha fazîletli olamaz. İşte onlar **Allâh-u Te'âlâ'nın Mûsâ** için tamamladığı on gündür.” (es-Süyûtî, ed-Dürri'l-mensûr, 6/539)

İbni Abbâs, Hadramî ve Mücâhid (Radiyallâhu Anhüm)den nakledildiğine göre: “**Allâh-u Te'âlâ'nın Mûsâ** ile sözleştiği otuz gece Zülka'de ayıdır, tamamladığı on gece de Zülhıccce'nin onudur.” (İbni Ebî Hâtim, et-Tefsîr, rakam:8920-21, 5/1556-57; es-Süyûtî, ed-Dürri'l-mensûr, 6/538)

Müfessirlerin beyânına göre **Mûsâ** Mısır'dayken İsrâîloğullarına, **Allâh-u Te'âlâ'nın Firavun'u** helâk etmesi durumunda kendilerine **Allâh** katından bir kitap getireceğini, yapmaları ve terk etmeleri gereken her işin onda beyan edileceğini vaat etmişti.

Allâh-u Te'âlâ, Firavun'u helâk edince **Mûsâ** **Rabbi'**nden o kitabı istedi, **Allâh-u Te'âlâ** da ona otuz gün oruç tutmasını emretti. O, Zülka'de ayının tamâmını oruçlu geçirince ağzındaki açlık kokusunu beğenmediği için onu gidermek üzere misvak kullandı. Bunun üzerine **Allâh-u Te'âlâ** kendisine: “**Oruçlunun ağız kokusunun Benim katımda misk kokusundan daha hoş olduğunu bilmedin mi?!**” buyurarak Zülhıccce'nin ilk on gününü de oruçlu geçirmek sûretiyle o kokuyu geri getirmesini emretti ve böylece kırk gece tamamlandı.

Bunun üzerine **Allâh-u Te'âlâ** Zülhıccce'nin onunda **Mûsâ** indirirdi, ayrıca vasıtasız ve keyfiyetsiz olarak kendisiyle mükâlemede bulundu, **Mûsâ** da o kelâmı, vücûdunun bütün parçalarıyla her yönden işitti, **Allâh-u Te'âlâ'nın** kelâmının lezzetini hissedince cemâlini görmeye heveslendi ve bu âyet-i kerîmenin ardındaki A'râf Sûresi'nin 143. âyet-i kerîmesinde ifâde edilen talebini **Allâh-u Te'âlâ'ya** arz etti.

Bunlarla berâber Zülhıccce'nin ilk on gününün bir üstünlüğü de bu haram ayın **Allâh-u Te'âlâ'nın**:

﴿الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَاتٌ﴾

“**Hac** (ibâdeti, herkes tarafından Şevvâl ve Zülka'de aylarıyla Zülhıccce'nin ilk onu olarak) **bilinen birtakım aylar** (-da yapılmalı)**dır.**” (el-Bakara Sûresi:197'den) kavli-i şerîfinde beyân edilen ayların sonuncusu olmasıdır. Zîrâ âyet-i kerîmenin meâline de dercettiğimiz üzere bu aylar; Şevvâl ve Zülka'de aylarının tamâmıyla Zülhıccce'nin ilk on günüdür.

Hazreti Ömer, Hazreti Ali, İbni Mes'ûd, Abdullâh ibni Ömer, İbni Abbâs ve İbni Zübeyr (Radiyallâhu Anhüm) ve daha birçok tâbi'inden böyle nakledilmiştir. (Sa'îd ibnû Mansûr, es-Sünen, 3/783-791; es-Süyûtî, ed-Dürri'l-mensûr, 1/524-525)

İmâm-ı Mücâhid (Radyallâhu Anh)ın **İbni Ömer** (Radyallâhu Anhümâ)dan rivâyetine göre: “**Allâh-u Te‘âlâ** indinde Zülhicce’nin on günü müstesnâ cumâ gününden daha büyük bir gün yoktur. Zîrâ şüphesiz bu on günlerde yapılan bir amel bir senelik amele denk olur.” (İbnü Receb el-Hanbelî, Letâifü'l-me‘ârif, sh:460; Hâfız İbnü Nâsiriddîn ed-Dimeşkî, Fazlu ‘aşri Zilhicce, sh:23-24)

İbni Abbâs (Radyallâhu Anhümâ)dan rivâyete göre: “**Allâh-u Te‘âlâ Âdem** ﷺ’in tevbesini bu on günlerden olan Arefe günü kabûl etmiş. **İbrâhîm** ﷺ hullet (dostluk) makâmını bu on günlerde kazanmış, Ka‘be-i Muazzama’yı bu on günlerde inşâ etmiş, **Mûsâ** ﷺ **Allâh-u Te‘âlâ** ile münâcâta bu on günlerde nâil olmuş, **Dâvûd** ﷺ mağfirete bu günlerde kavuşmuş. Ağaç altında yapılmış Rıdvan bîatı bugünlerde vukû bulmuştur.” (‘Abdülkâdir el-Geylânî, el-Gunye, 2/38)

ZÜLHICCE’NİN İLK ONUNDA YAPILAN İBÂDETLERİN HER GÜNDE YAPILANDAN DAHA FAZİLETLİ OLDUĞU

(12 Ağustos Pazar - 21 Ağustos Salı)

İbni Abbâs (Radyallâhu Anhümâ)dan rivâyet edildiğine göre; bir keresinde **Rasûlüllâh** ﷺ:

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا مِنْ أَيَّامِ الْعَمَلِ الصَّالِحِ فِيهِنَّ أَحَبُّ إِلَيَّ اللَّهُ مِنْ هَذِهِ الْأَيَّامِ الْعَشْرِ»، يَغْبِي أَيَّامَ الْعَشْرِ، فَقَالُوا: «يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَلَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ؟»، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «وَلَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِلَّا رَجُلٌ خَرَجَ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ فَلَمْ يَزِجْ مِنْ ذَلِكَ بِشَيْءٍ».

“Kendisinde amel-i sâlih işlenmesi (Zülhicce’nin ilk) on gün(ün)de **Allâh-u Te‘âlâ’ya sevimli** (O’nu hoşnut ve râzı edici) olduğu kadar, hiçbir günde olmamıştır.” buyurunca (sahâbe-i kirâm:) “**Allâh** yolunda cihat da mı (o günlerdeki amelden üstün olamaz)?” dediler.

Bunun üzerine **Rasûlüllâh** ﷺ: “**Allâh** yolunda cihat bile (bugünlerdeki amellerden fazîlet bakımından daha üstün) değildir. Ancak bir adam(ın cihadı bugünlerdeki amelden üstün olabilir) ki, malıyla ve canıyla (cihada) çıkmış ve bunlardan hiçbirleriyle (cihattan) geri dön(e)memiş, (malını da canını da Allâh için cihat meydanlarında fedâ etmiş)tir.” (et-Tirmizî, es-Sünen, es-Savm:52, rakam:757, 3/130; Ebû Dâvûd, es-Sünen, es-Savm:62, rakam:2440, 2/301; İbnü Mâce, es-Sünen, es-Siyâm:39, rakam:1727, 1/550)

Ebû Hureyre (Radyallâhu Anh)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** ﷺ şöyle buyurdu:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا مِنْ أَيَّامٍ أَحَبُّ إِلَيَّ اللَّهُ أَنْ يُتَعَبَدَ لَهُ فِيهَا مِنْ عَشْرِ ذِي الْحِجَّةِ، يَعْدِلُ صِيَامُ كُلِّ يَوْمٍ مِنْهَا بِصِيَامِ سَنَةٍ وَصِيَامُ كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْهَا بِقِيَامِ لَيْلَةِ الْقَدْرِ».

“Zülhicce’nin ilk onunda **Allâh-u Te‘âlâ’ya ibâdet** edilmesinden, **Allâh-u Te‘âlâ’ya daha sevgili** hiçbir gün yoktur. Onlardan her bir günün orucu, bir senenin orucuna, her bir gecenin kıyâmı (ibâdetle ihyâsı) da, **Kadir Gecesi’nin kıyâmına denktir.**” (et-Tirmizî, es-Sünen, es-Savm:52, rakam:758, 3/131)

Bu hadîs-i şerîflerden kesin bir şekilde anlaşıldığı üzere; daha çok sevap kazanılması cihetinden Zülhicce’nin ilk on günündeki ameller, sene içerisindeki diğer bütün günlerden üstündür.

Ebu’d-Derdâ (Radyallâhu Anh) şöyle demiştir:

رُوِيَ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: «عَلَيْكُمْ بِصَوْمِ أَيَّامِ الْعَشْرِ، وَإِكْتَارِ الدُّعَاءِ وَالِاسْتِغْفَارِ وَالصَّدَقَةِ فِيهَا، فَإِنِّي سَمِعْتُ نَبِيَّكُمْ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: أَلْوَيْلُ لِمَنْ حَرَّمَ خَيْرَ أَيَّامِ الْعَشْرِ».

“On günlerde oruca devâm edin. Duâyı, istiğfâr ve sadakayı çok yapın, zîrâ ben **Peygamberiniz ﷺ**: ‘On günlerin hayrından mahrum olanların vay hâline.’ buyururken işittim.” (Ebu’l-Leys es-Semerkandî, Tenbîhü’l-ğâfilîn, rakam:470, sh:327)

Âişe (Radiyallâhu Anhâ)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh ﷺ** şöyle buyurmuştur:

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ أَحْيَا لَيْلَةً مِنْ لَيَالِي عَشْرِ ذِي الْحِجَّةِ، فَكَأَنَّما عَبَدَ اللَّهَ عِبَادَةَ مَنْ حَجَّ أَوْ اعْتَمَرَ طَوْلَ سَنَتِهِ، وَمَنْ صَامَ فِيهَا يَوْمًا فَكَأَنَّما عَبَدَ اللَّهَ تَعَالَى سَائِرَ سَنَتِهِ.»

“Her kim Zülhıccе’nin on gecelerinden birini (ibâdetle geçirerek) ihyâ ederse, bir sene boyunca hac ve umre yapanların ibâdeti kadar ibâdet etmiş gibi olur. O günlerde bir gün dahî oruç tutsa geri kalan senesinin tümünü Al-lâh-u Te’âlâ’ya ibâdetle geçirmiş gibi olur.” (‘Abdülkâdir el-Geylânî, el-Ğunye, 2/40)

Vehb (Radiyallâhu Anh) şöyle anlatmıştır:

عَنْ وَهْبٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ الرَّبُّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لِمُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ: «مُرْ قَوْمَكَ أَنْ يُبَيِّئُوا إِلَيَّ وَيَدْعُونِي فِي الْعَشْرِ يَعْنِي عَشَرَ ذِي الْحِجَّةِ، فَإِذَا كَانَ الْيَوْمَ الْعَاشِرُ فَلْيَخْرُجُوا إِلَيَّ أَغْفِرْ لَهُمْ»، قَالَ وَهْبٌ: «وَهُوَ الْيَوْمُ الَّذِي طَلَبْتُهُ الْيَهُودُ فَأَخْطَأُوهُ، وَلَيْسَ عَدَدَ أَصَوْبٍ مِنْ عَدَدِ الْعَرَبِ.»

“Rabb Tebârake ve Te’âlâ Mûsâ **ﷺ**: ‘Kavmine emret de on günlerde, yani Zülhıccе’nin onunda Bana yönelsinler ve Bana duâ etsinler, onuncu gün olduğu zaman Bana (ibâdet edecekleri musallâya) çıksınlar da onları affedeyim.’ buyurdu.

İşte Yahûdîlerin (bağışlanmak için) arayıp da şaşırdukları gün o (Kurban Bayramı) gün(ü)dür. (Gökteki ay hesâbında) Arapların sayısından daha doğru bir adet yoktur.

(Yahûdîlerin hesâbı hilâle göreyse de onlar, güneş aylarına uysun diye her üç senede bir ay nesî -geciktirme- yaptıklarından onların hesâbı isâbetli değildir.)” (Ahmed ibnü Hanbel, ez-Zühed, rakam:351, sh:109; es-Süyûtî, ed-Dürü’l-mensûr, 6/539)

Ebû Osmân el-Nehdî (Radiyallâhu Anh) da Zülhıccе’nin ilk on günü hakkında şöyle demiştir: “Âlimler ve sâlihler senedeki üç adet on günü diğer günlere göre çok üstün tutarlar. Bunlar da Zülhıccе’nin ilk on günü, Muharrem’in ilk on günü ve Ramazan’ın son on günüdür.

Ayrıca bize ulaşan rivâyetlere göre Zülhıccе’nin ilk on günü, diğer iki on güne göre daha üstündür. Çünkü onun içerisinde Terviye, Arefe ve Kurban Bayramı günü vardır.” (İbnü’l-Cevzî, Mûsîru’l-‘azmi’s-sâkin, 1/232)

Ebû Zübeyr (Rahimehullâh): “Dünyânın günlerinin en faziletlisi on günlerdir.” demiştir. (İbnü’l-Cevzî, Mûsîru’l-‘azmi’s-sâkin, 1/230; el-Fâkihî, Ahbâru Mekke, 3/8-9)

Sa’îd ibni Cübeyr (Radiyallâhu Anh): “Bu on gecelerde kandillerinizi söndürmeyin.” diyerek ibâdete devâm etmenin önemine dikkat çekerek. (‘Abdülkâdir el-Geylânî, el-Ğunye, 2/40)

Allâh-u Te’âlâ beş peygamberden her birine on şey vermiştir ki bu nebîler; **Âdem, İbrâhîm, Şu’ayb, Mûsâ** ve bizim peygamberimiz **Muhammed Mustafa ﷺ**dir. Bizim **Peygamberimiz ﷺ**e verilen ise Zülhıccе’nin onudur.

Bu ümmetten bu on güne değer verene (namazlarını, oruçlarını ve zikirlerini ifâ edenlere) de on ikrâmında bulunulur. Bunlar da ömrüne bereket, malında ziyâdelik, âilesine koruma, günahlarına kefâret, sevaplarına katlama, ölüm ânında kolaylık, kabir karanlıklarında nur, mîzanda ağırlık, cehennem derekelerinden kurtuluş ve cennet derecelerine yükseliştir. (‘Abdülkâdir el-Geylânî, el-Ğunye, 2/40)

ZÜLHİCCE’NİN SEKİZİNCİ, DOKUZUNCU VE ONUNCU GECELERİNİN FAZİLETİ

(18 Ağustos Cumartesi’yi 19’u Pazar’a
- 19’u Pazar’ı 20’si Pazartesi’ye -
20’si Pazartesi’yi 21’i Salı’ya
bağlayan geceler)

Mu‘âz ibni Cebel (*Radyallâhu Anh*)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlül-lâh** ﷺ şöyle buyurmuştur:

عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ أَحْيَى اللَّيَالِي الْخَمْسَ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ؛ لَيْلَةُ التَّرْوِيَةِ وَلَيْلَةُ عَرَفَةَ وَلَيْلَةُ النَّحْرِ وَلَيْلَةُ الْفِطْرِ وَلَيْلَةُ نِصْفِ شَعْبَانَ.»

“Beş geceyi (ibâdetle geçirerek) **ihyâ edene cennet vâcib olur.** (Bunlar da) **Terviye** (Zülhicce’nin sekizinci) **gecesi**, **Arefe** (Zülhicce’nin dokuzuncu) **gecesi**, **Nahr** (Zülhicce’nin onuncu) **gecesi**, **Fıtr** (Ramazan Bayramı) **gecesi**, **Şa‘bân’ın yarısının** (Berâat) **gecesidir.”** (*el-İsfahânî, et-Terğîb, rakam:367, 1/182; Ahmed ibnü Hicâzi, Tuhfetü’l-ihvân, sh:51; Necmüddîn el-Ğaytî, Kitâbu leyleti’n-nisfi min Şa‘bân, Süleymâniye Kütüphânesi, Reîsülküttâb Mustafa Efendi, rakam:1166, verak:190; Şihâbüddîn Ahmed el-Kalyûbî, Nebzetün ‘azbetü’l-menhel fi zikri leyleti nisfi Şa‘bâne’l-mufazzal, Süleymâniye Kütüphânesi, Reîsülküttâb Mustafa Efendi, rakam:1166, verak:220-221; İsmâ‘îl Hakkî el-Bursevî, Rûhu’l-beyan, 8/403*)

TERVİYE, AREFE VE NAHR (KURBAN BAYRAMI) GECELERİ OKUNACAK İSTİĞFARLAR

Kutbuddîn el-Hanefî (*Rahimehullâh*) hac ve umre duâlarıyla ilgili yazmış olduğu “**Kitâbü ed‘iyeti’l-hacci ve’l-‘umra**” isimli eserinde şöyle demiştir:

“(Sâlik/Hak yolcusu) Terviye Gecesi olan, Zülhicce’nin yediyi sekize bağlayan gecesi olduğu zaman **Hasen** (*Radyallâhu Anh*)ya mensûb olan, “İstiğfârât-ı Münkızze”yi (ateşten kurtarıcı istiğfarları) okur.

Allâh-u Te‘âlâ’nın seçkin velîlerinden ve sâlih kullarından saâdete muvaffak kıldığı kimseler buna devâm eder.

Babam Şeyh **Alâuddîn** (*Rahimehullâh*) bunları okumayı hiç bırakmazdı. Ben bu istiğfarları ondan rivâyet etmekteyim. O da, üstâdı **Muhammed ibni Abdirrahmân es-Sehâvî** (*Rahimehullâh*) kanalıyla birçok şeyhlerinden nakletmektedir.

Nihâyet o, **Cüneyd-i Bağdâdî**’den, o **Serriy-yi Sekatî**’den, o **Ma‘rûf-u Kerhî**’den, o **Ma‘bed ibni Abdilazîz el-Âbid**’den, o da **Hasen-i Basrî**’den (*Radyallâhu Anhüm*) onun şöyle dediğini nakletmiştir:

‘Ben ömrüm boyunca **Allâh-u Te‘âlâ**’nın dostlarından bir velî ya da bir siddîk görsem de, uyanıkken ya da uyukumda ona dileğimi sorsam diye temenni ederdim. Senelerden birinde, zeval vakti Arafat’ta dururken, kayaların bulunduğu vâdideki dağa bakan Nu‘mân vâdisinin hizâsındaki Erak ağacının yanında sekiz kişiyle karşılaştım.

Onların, aradığım topluluk olduğunu kesînen anladım. Yanlarına gittim, selâm verdim. Onlar da bana en güzel bir cevapla mukâbelede bulundular.

Aralarında bulunan bir pîr-i fâni vardı ki **Allâh-u Te‘âlâ** yüzünü çok nurlandırmıştı. Hattâ onun nûru ufka yükselmişti. Ben onlarla birlikte oturdum. Kendilerinde müşâhede ettiğim vakar ve sekînetten dolayı nefsim bana çok küçük geldi. O anda biri kalktı ezan okudu ve kâmet getirdi. Şeyh efendi öne geçerek onlara namaz kıldırıldı. Ben de onlarla birlikte kıldım.

O zaman ben, amel defterimde böyle bir namazın yazılı olmadığını ve bir daha da yazılmayacağını bilmekteydim. Namazın ardından kibleye yöneldi ve:

«الْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا.»

‘Allâh’a çokça hamdolsun’ dedi. Başka bir şey duymadım. Ben onları kaçırdım ya da onlar benden kaybolur diye korktum da yanımdakine: ‘Seni seçkin kılan Zât’ın hakkı için, bu mertebeye ve bu fazîlete neyle nâil oldun?’ dedim. O anda yüzü değişti ve gözlerini açtı.

Şeyh efendi ona: ‘Hidâyete eren, ancak Allâh-u Te‘âlâ’nın hidâyet buyurduğu kimsedir. Sen onu hidâyet et ki Allâh-u Te‘âlâ da sana rahmet etsin.’ dedi. O zaman o: ‘Ben, ateşten kurtaran istiğfârî üç gecede okurdum.’ dedi.

Ben: ‘O istiğfâr nedir ve o geceler hangileridir?’ deyince, o: ‘Zülhicce’nin yedi sekize, sekizi dokuz ve dokuzu ona bağlayan geceleridir. Bu istiğfarları okuyan kişi ne söylediğini ve hangi şeyi telaffuz ettiğini bilecek olsa, elbette Allâh-u Te‘âlâ’nın ona en büyük şaşkınlık günü olan kıyâmet gününde güvence nasîb etmesi ve onu rahmetiyle ve dostluğuyla seçkin kılması Allâh-u Te‘âlâ üzerine bir hak olurdu.’ dedi.

Bunun üzerine ben: ‘Allâh-u Te‘âlâ sana rahmet buyursun. Onları bana öğretsene.’ deyince, o: ‘O istiğfarlar şunlardır.’ dedi ve bu risâlede zikredilen istiğfarları okudu.” (Kutbuddîn el-Hanefî, Kitâbü ed‘iyeti’l-hacci ve’l-umra, sh:12)

Bu beyandan anlaşıldığına göre; Zülhicce ayının sekizinci, dokuzuncu ve onuncu geceleri olan Terviye, Arefe ve Nahr geceleri bu istiğfarların tümü birlikte okunur. Diğer zamanlarda da isteğe bağlı olarak birlikte okunabilir.

Ancak haftada bir hatim yapmak isteyenler, her bir güne on istiğfâr düşmek üzere cumâ günü başlayıp perşembe günü bitirirler.

Allâh-u Te‘âlâ cümlemizi özellikle seherlerde bu istiğfarlar ile meşgul olan kulları zümresine ilhâk eylesin ve tevbe-lerimizi kabûl eylesin. Âmîn!

Bu istiğfarları 30. risâlemiz olan “İstiğfârât-ı Munkize (Kurtarıcı İstiğfarlar)” isimli eserimizde bulabilirsiniz.

AREFE GÜNÜNÜN FAZİLETLERİ

(20 Ağustos Pazartesi)

Câbir (Radiyallâhu Anh)dan rivâyet edilen hadîs-i şerîfe göre Arefe günü dünyâ günlerinin en fazîletlisidir. (‘Alî ibnü Belbân, el-İhsân, rakam:3853; Ebû Ya‘lâ, el-Müsned, rakam:2090)

Bu nedenle **İmâm-ı Nevevî** (Rahimehullâh): “Şâfi‘î mezhebinde tercih edilen görüşe göre, bir adam karısının boş olması hakkında tâlik yaparak: ‘Sen dünyâ günlerinin en fazîletlisinde boşsun.’ diyecek olsa, o kadın Arefe günü boş olur.” demiştir. (en-Nevevî, el-Mecmû‘, 6/381)

Talha ibni Ubeydillâh (Radiyallâhu Anh) dan rivâyet edildiğine göre **Rasûlüllâh** ﷺ:

عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا رُئِيَ الشَّيْطَانُ يَوْمًا هُوَ فِيهِ أَضَعُرُ وَلَا أَدْحَرُ وَلَا أَحْقَرُ وَلَا أَعْيْظُ مِنْهُ فِي يَوْمٍ عَرَفَةَ وَمَا ذَاكَ إِلَّا لِمَا رَأَى مِنْ تَنْزُلِ الرَّحْمَةِ وَتَجَاوُزِ اللَّهِ عَنِ الذُّنُوبِ الْعِظَامِ إِلَّا مَا أَرَى يَوْمَ بَدْرٍ»، قِيلَ: «وَمَا رَأَى يَوْمَ بَدْرٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ!»، قَالَ: «أَمَا إِنَّهُ قَدْ رَأَى جِبْرِيلَ يَنْزِعُ الْمَلَائِكَةَ.»

“Şeytan Arefe gününde olduğu kadar hiçbir gün daha zelîl, daha hor, daha hakîr ve daha öfkeli olarak görülmemiştir. Bu da ancak Allâh-u Te‘âlâ’nın rahmetinin yağdığını ve büyük günahları bağışladığını gördüğü içindir. Ancak Bedir günü ona gösterilen müstesnâ.” buyurdu.

O zaman: “Yâ Rasûlellâh! Bedir günü o ne görmüştü?” denilince Rasûlüllâh ﷺ: “Cibrîl’in melekleri saf düzenine soktuğunu görmüştü.” buyurdu. (el-Mâlik, el-Muvatta, el-Hac:81, rakam:962, sh:273; el-Beyhakî, Şu‘abü’l-îmân, rakam:3775)

İbni Abbâs (Radiyallâhu Anhümâ)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte Rasûlüllâh ﷺ şöyle buyurmuştur:

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ هَذَا يَوْمٌ مِنْ مَلَكَ فِيهِ سَمْعُهُ وَبَصَرُهُ وَلِسَانُهُ غُفِرَ لَهُ.»

“Şüphesiz bu (Arefe günü) öyle bir gündür ki, bugünde kulağına, gözüne ve diline sâhip ol(up onları haramlardan koruy)an kişi(nin günahları) bağışlanır.” (Ahmed ibnü Hanbel, el-Müsned, rakam:3041, 5/165)

Bu müjde sâdece Arafat vakfesi yapanlara has olmayıp, yeryüzünün neresinde o gün uzuvlarını haramlardan koruyup kollayanlar varsa hepsine şâmidir. Nitekim **Ubâde ibni’s-Sâmit** (Radiyallâhu Anh)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte Rasûlüllâh ﷺ Arefe günü:

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ عَرَفَةَ: «يَا أَيُّهَا النَّاسُ! إِنَّ اللَّهَ تَطَوَّلَ عَلَيْكُمْ فِي هَذَا الْيَوْمِ فَغَفَرَ لَكُمْ إِلَّا التَّبِعَاتِ فِيمَا بَيْنَكُمْ وَوَهَبَ مُسِيئَتِكُمْ لِمُحْسِنِكُمْ وَأَعْطَى مُحْسِنَكُمْ مَا سَأَلَ، فَادْفَعُوا بِأَسْمِ اللَّهِ»، فَلَمَّا كَانُوا بِجَمْعٍ قَالَ: «إِنَّ اللَّهَ قَدْ غَفَرَ لَصَالِحِيكُمْ وَشَفَعَ صَالِحِيكُمْ فِي طَالِحِيكُمْ يُنْزِلُ الْمَغْفِرَةَ فَتَعْمَهُمْ ثُمَّ يُفْرِقُ الْمَغْفِرَةَ فِي الْأَرْضِ، فَتَقَعُ عَلَى كُلِّ تَائِبٍ مِمَّنْ حَفِظَ لِسَانَهُ وَيَدَهُ، وَإِنِّي لَأُبْسُ وَجُنُودَهُ عَلَى جِبَالِ عَرَفَاتٍ يَنْظُرُونَ مَا يَصْنَعُ اللَّهُ فِيهِمْ، فَإِذَا نَزَلَتِ الْمَغْفِرَةُ دَعَا وَجُنُودَهُ بِالْوَيْلِ، يَقُولُ: كُنْتُ اسْتَفْرَزْتُهُمْ حِينًا مِنَ الدَّهْرِ، ثُمَّ جَاءَتِ الْمَغْفِرَةُ فَغَشِيَتْهُمْ، فَيَتَفَرَّقُونَ وَهُمْ يَدْعُونَ بِالْوَيْلِ وَالتَّبُورِ.»

“Ey insanlar! Şüphesiz Allâh bugün size ihsânda bulunmuş ve aranızdaki kul hakları hâriç sizin için (sâir günahlarınızı) mağfiret buyurmuştur.

Kötünüzü iyinize bağışlamış, iyinize de istemiş olduğu şeyi vermiştir. Artık Allâh’ın ismini okuyarak (Müzdelife’ye) **inin.**” buyurdu.

Müzdelife’ye geldiklerinde ise (Rasûlüllâh ﷺ) şöyle buyurdu: “Şüphesiz Allâh iyilerinizi bağışlamış ve iyilerinizi kötülerinize şefâatçi kılmıştır. O (Allâh), mağfireti indirir, o mağfiret de onları (kulları) kaplar. Sonra Allâh mağfireti yeryüzünde dağıtır da o bağışlama, dilini ve elini koruyanlardan tevbekâr olan herkesin üzerine düşer.

İblis ve orduları ise Arafat dağları üzerinde (durup) Allâh’ın kullarına ne muâmele yapacağına bakarlar. Mağfiret (bağışlanma) nâzil olunca (gökten inince) **İblis ve orduları helâk çağırma-ya başlarlar.** O zaman İblis: ‘Ben nice zamanlar onları tahrik ettim (de) ne günahlar işlettim, sonra mağfiret geldi ve hepsini kapladı.’ diyerek hayıflanır. Böylece onlar kendilerine bedduâ ederek hayıflı bir vaziyette dağılırlar.” (el-Heysemî, Mecma‘u’z-zevâid, 3/568)

Âişe (Radiyallâhu Anhâ)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte Rasûlüllâh ﷺ şöyle buyurmuştur:

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا مِنْ يَوْمٍ أَكْثَرَ مِنْ أَنْ يُعْتَقَ اللَّهُ فِيهِ عَبْدًا مِنَ النَّارِ مِنْ يَوْمِ عَرَفَةَ وَإِنَّهُ لَيَدْنُو ثُمَّ يُبَاهِي بِهِمُ الْمَلَائِكَةَ، فَيَقُولُ: مَا أَرَادَ هَؤُلَاءِ؟!»

“Allâh-u Te‘âlâ’nın, Arefe gününden daha ziyâde kulunu cehennemden âzâd ettiği hiçbir gün yoktur. Şüphesiz O elbette (Arefe günü vakfe yapanlara ve sâir yerlerde duâ yapanlara rahmetiyle ve tecellisiyle) yanaşır da sonra onlarla meleklerle karşı iftihar ederek: ‘Bunlar ne istiyor(lar da evlerini barklarını terk edip bu zor ve zahmetli mekânda ve zamanda toplanmışlar?’

Şimdi ben onlara isteklerini vermesem olur mu)?!’ buyurur.” (Müslim, es-Sahîh, el-Hac:79, rakam:3354, 4/107)

Abdullâh ibni Amr (Radiyallâhu Anhümâ) dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** ﷺ şöyle buyurmuştur:

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لِيَبَاهِي مَلَائِكَتَهُ عَشِيَّةَ عَرَفَةَ بِأَهْلِ عَرَفَةَ، يَقُولُ: أَنْظِرُوا إِلَيَّ عِبَادِي أَتُونِي شِعْنًا غُبْرًا.»

“Şüphesiz Allâh-u Azze ve Celle Arefe günü ikinci vakti Arafat ehli ile meleklerine karşı iftihar eder de: ‘Şu kullarıma bakın; saçları, başları dağınık vaziyette toz duman içerisinde Bana gelmişler.’ buyurur.” (et-Taberânî, el-Mu‘cemü’s-sağîr, rakam:575, 1/345)

Enes ibni Mâlik (Radiyallâhu Anh)ın şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: “On günlerin her birinde (fazîlet bakımından) amel-ler bin katıyla katlanır, Arefe gününde ise on bin kat katlanır.” (el-Beyhakî, Şu‘abü’l-îmân, 2/16; Fezâilü’l-evkât, sh:363-364; el-Kastallânî, Levâmi‘u’l-envâr fi’l-ed‘iyeti ve’l-ekzâr, sh:267)

Ferkad (Rahimehullâh) şöyle demiştir: “Semânın kapıları her gece üç kere açılır. Cumâ gecesi yedi kere açılır. Arefe gecesi ise dokuz kere açılır.” (İbnü Receb, Letâifü’l-me‘ârif, sh:490)

Bu fazîletleri işitenler, bu müjdelerin sâdece hacca gidip Arafat vakfesine duranlar hakkında olduğunu sanmasınlar, zîrâ **Allâh-u Te‘âlâ**’nın lütf-u keremi mâzeretleri sebebiyle geri kalanları da kaplayacak kadar geniştir. Bu hususta bazı hadîs-i şerifler de vârid olmuştur.

Nitekim **Enes ibni Mâlik** (Radiyallâhu Anh) şöyle anlatmıştır:

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجَعَ مِنْ عَزْوَةِ تَبُوكَ، فَذَنَا مِنَ الْمَدِينَةِ، فَقَالَ: «إِنَّ بِالْمَدِينَةِ أَقْوَامًا مَا سِرْتُمْ مَهْجِيرًا،

وَلَا قَطَعْتُمْ وَاِدْيَا إِلَّا كَانُوا مَعَكُمْ»، قَالُوا: «يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَهُمْ بِالْمَدِينَةِ؟»، قَالَ: «وَهُمْ بِالْمَدِينَةِ حَبَسَهُمُ الْعُدْرُ.»

“Rasûlüllâh ﷺ Tebuk muhârebesinden dönerken Medîne’ye yaklaşınca: ‘Şüphesiz Medîne’de öyle topluluklar bulunmaktadır ki siz nerede dolaştıysanız ve hangi vâdîyi geçtiyseniz mutlakâ onlar sizlerle berâberdiler.’ buyurunca sahâbe-i kirâm: ‘Yâ Rasûlellâh! Onlar Medîne’de dururlarken mi (bizimle berâberdiler)?’ dediler. Bunun üzerine **Rasûlüllâh** ﷺ: ‘Onlar Medîne’deyken (sizinle berâberdiler, zîrâ) mâzeretleri onları geri bıraktı (ama niyetleri sizinle cihâda çıkmaktı).’ buyurdu.” (el-Buhârî, es-Sahîh, el-Meğâzî:76, rakam:4161, 4/1610)

İbni Ömer (Radiyallâhu Anhümâ)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** ﷺ:

عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا يَبْقَى أَحَدٌ يَوْمَ عَرَفَةَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ إِيْمَانٍ إِلَّا غَفَرَ اللَّهُ لَهُ»، فَقَالَ رَجُلٌ: «لِأَهْلِ مُعَرِّفٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ أُمٌّ لِلنَّاسِ عَامَّةً؟»، قَالَ: «لَا بَلْ لِلنَّاسِ عَامَّةً.»

“Kalbinde zerre kadar îmân bulunan kimse yoktur ki Allâh-u Te‘âlâ Arefe günü onu affetmiş olmasın.” buyurunca bir adam: “Yâ Rasûlellâh! Bu sadece Arafat ehli için midir, yoksa tüm insanlar için umûmî midir?” diye sordu. (O zaman) **Rasûlüllâh** ﷺ: **“Bütün insanlar için umûmîdir.”** buyurdu. (‘Abd ibnü Humeyd, el-Müsned, rakam:840)

ZÜLHICCE AYINDA ORUÇ TUTMANIN FAZİLETİ

Sene içersinde haram ay dört tânedir. Bunlar da Zülka‘de, Zülhicce, Muharrem ve Receb-i Şerif’tir. Üçü peş peşe, Receb-i Şerif ise tektir. Bu sene Zülka‘de, Zülhicce ve Muharrem ayları 14 Temmuz Cumartesi günü başlayıp 9 Ekim Salı günü bitecektir.

Bu mübârek ayların oruçlarının fazîleti hakkında birçok hadîs-i şerîf ve rivâyet mevcuttur. Nitekim **Ebû Mucîbe el-Bâhilî**'nin babası (*Radyallâhu Anhümâ*), **Rasûlül-lâh** ﷺ'e hangi ayları oruçlu geçirmesini tavsiye buyurduğunu sorduğunda **Rasûlül-lâh** ﷺ ona:

عَنْ أَبِي مُجَيْبَةَ الْبَاهِلِيِّ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «... وَصُمُّ أَسْهُرَ الْحُرْمِ.»

“**Haram ayları oruçlu geçir.**” buyurmuştur. (*İbnü Mâce, es-Sünen, es-Siyâm:43, rakam:1741, 1/554*)

İbni Abbâs (*Radyallâhu Anhümâ*)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlül-lâh** ﷺ:

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «وَمَنْ صَامَ يَوْمًا مِنْ شَهْرِ حَرَامٍ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ يَوْمٍ شَهْرًا.»

“**Haram aydan bir gün oruç tutana, Allâh-u Te‘âlâ her gününe karşılık bir ay (oruç tutmuş sevâbı) yazar.**” buyurmuştur.

Rasûlül-lâh ﷺ'den gelen diğer bir rivâyette: “**Haram aydan bir günün orucu, diğerlerinin otuzundan efdaldir.**” buyurulmuştur. (*el-Ğazâlî, el-İhyâ, Kitâbu esrâri's-savm, fasıl:3, 1/281; Ebû Muhammed el-Hallâl, Fezâilü şehri Receb, rakam:5, 15, sh.52, 73*)

İnsanlar içinde bu fazîletleri en iyi bilenler, hiç şüphesiz ki sahâbe-i kirâm ve tâbi‘în-i izâm oldukları için **İbni Ömer, Üsâme ibni Zeyd, Hasen-i Basrî, Ebû İshak es-Sebî‘î** (*Radyallâhu Anhüm*) gibi zatlar, haram ayların tümünü oruçlu geçirirlerdi.

Süfyân-ı Sevrî (*Radyallâhu Anh*): “Oruç tutmak için bana en sevgili vakit, haram aylardır.” derdi. (*İbnü Receb el-Hanbelî, Letâifü'l-me‘ârif, sh:229*)

ZÜLHICCE AYINDAKİ

PERŞEMBE, CUMÂ VE CUMARTESİ ORUÇLARININ FAZİLETİ

Enes ibni Mâlik (*Radyallâhu Anh*)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlül-lâh** ﷺ şöyle buyurmuştur:

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ صَامَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرِ حَرَامٍ؛ الْخَمِيسَ وَالْجُمُعَةَ وَالسَّبْتَ كُتِبَ لَهُ عِبَادَةٌ سِتِّينَ»، وَفِي رِوَايَةٍ: «سَبْعَ مِائَةَ سَنَةٍ»، وَفِي رِوَايَةٍ: «تِسْعِمِائَةَ سَنَةٍ.»

“**Her kim, herhangi bir haram aydan perşembe, cumâ ve cumartesi olmak üzere üç günü oruçlu geçirirse, kendisine (tuttuğu her güne karşılık) iki sene, (başka bir rivâyette) yedi yüz sene, (diğer bir rivâyette ise) dokuz yüz sene ibâdet**

(sevâbı) yazılır.” (*et-Taberânî, el-Mu‘cemü'l-evsat, rakam:1810, 2/468; Ebû Muhammed el-Hallâl, Fezâilü şehri Receb, rakam:14, sh:71; İbnü ‘Asâkir, Tarîhu Medîneti Dimeşk, 19/116; ed-Deylemî, Müsnedü'l-Firdevs, rakam:5696, 4/66; ‘Abdülkâdir el-Geylânî, el-Ğunye, 1/325; el-Heysemî, Mecma‘u'z-zevâid, 3/19; es-Süyûtî, ed-Dürü'l-mensûr, 4/185; el-Hâvî, 1/545, 546; el-Ğazâlî, el-İhyâ, Kitâbu esrâri's-savm, fasıl:3, 1/281; ‘Alî el-Müttakî, Kenzü'l-‘ummâl, rakam:24173, 8/561; ez-Zebîdî, el-İthâf, 4/256*)

Enes (*Radyallâhu Anh*)ın bu hadîs-i şerîf hakkında: “Ben bunu **Rasûlül-lâh** ﷺ'den işitmemişsem, kulaklarım sağır olsun.” dediği rivâyet edilmiştir. (*el-Beyhakî, Fezâilü'l-evkât, no:308, 1/537; et-Temmâm, el-Fevâid, no:589-590; İbnü'l-Cevzî, Kitâbu'n-Nûr fî fezâilü'l-eyyâmi ve's-şühûr, Süleymâniye Kütüphânesi, Nâfiz Paşa, rakam:329, verak:48b-49a; el-Kâzerûnî, el-Müsellesât, sh:247-250; Ahmed ibnü Hicâzî, TuHFetü'l-ihvân, sh:10*)

ZÜLHICCE'NİN İLK DOKUZ GÜNÜNÜN ORUCU

(12 Ağustos Pazar - 20 Ağustos Pazartesi)

Ebû Hureyre (*Radyallâhu Anh*)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlül-lâh** ﷺ şöyle buyurdu:

TERVİYE GÜNÜ ORUCU

(19 Ağustos Pazar)

İbni Abbâs (Radiyallâhu Anhümâ)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** ﷺ şöyle buyurmuştur:

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «صَوْمُ يَوْمِ التَّرْوِيَةِ كَفَّارَةٌ سَنَةٍ وَصَوْمُ يَوْمِ عَرَفَةَ كَفَّارَةٌ سَنَتَيْنِ.»

“Terviye (Zülhıccce’nin sekizinci) gününün orucu bir seneye, Arefe gününün orucu ise iki seneye (onlarda işlenen günahlara) kefârettir.” (Ebu’s-Şeyh, İbnü Neccâr, en-Nebhânî, el-Fethu’l-kebîr, rakam:7294, 2/24)

Hadîs-i şerîfte şöyle vârid olmuştur:

رَوَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ صَامَ يَوْمَ التَّرْوِيَةِ أَعْطَاهُ اللَّهُ ثَوَابَ أَيُّوبَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى بَلَائِهِ.»

“Her kim Terviye günü oruç tutarsa Allâh-u Te‘âlâ ona Eyyûb Aleyhis-selâm’ın belâsına karşı sabretmesinin sevâbını verir.” (es-Safûrî, Nüzhetü’l-mecâlis, 1/152)

Âişe (Radiyallâhu Anhâ)dan gelen bir rivâyete göre: “Terviye günü orucuna karşı bin köle âzâdı, bin deve kurbanı ve Allâh yolunda cihâda bin at bağışı sevâbı vardır.” (‘Abdülkâdir el-Geylânî, el-Ğunye, 2/39)

AREFE GÜNÜ ORUCU

(20 Ağustos Pazartesi)

Arefe günü Zülhıccce’nin dokuzuncu günüdür. Bu günde oruç tutmak müstehabtır. **Ebû Katâde** (Radiyallâhu Anh)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** ﷺ şöyle buyurmuştur:

عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «صَوْمُ يَوْمِ عَرَفَةَ يُكَفِّرُ السَّنَةَ الْمَاضِيَةَ وَالْبَاقِيَةَ.»

“Arefe günü orucu geçen seneye de, gelecek seneye de kefârettir.” (Müslim, es-Sahîh, es-Siyâm:36, rakam:2804, 3/167)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا مِنْ أَيَّامٍ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ أَنْ يُتَّعَبَدَ لَهُ فِيهَا مِنْ عَشْرِ ذِي الْحِجَّةِ، يُعَدَّلُ صِيَامُ كُلِّ يَوْمٍ مِنْهَا بِصِيَامِ سَنَةٍ وَقِيَامُ كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْهَا بِقِيَامِ لَيْلَةِ الْقَدْرِ.»

“Zülhıccce’nin (ilk) onundan ziyâde Allâh hiçbir günde kendisine ibâdet olunmasını sevmez. Onlardan her bir günün orucu, bir senenin orucuna, her bir gecenin kıyâmı da, Kadir Gecesi’nin kıyâmına (ihyâsına) denktir.” (et-Tirmizî, es-Savm:52, rakam:758, 3/131; ‘Alî el-Müt-takî, Kenzü’l-‘ummâl, rakam:24265; İbnü ‘Adiyy, el-Kâmil, 6/472)

Âişe (Radiyallâhu Anhâ)dan gelen bir rivâyete göre: “Zülhıccce’nin her bir gün orucuna karşı, yüz köle âzâdı, yüz deve kurbanı ve Allâh yolunda cihâda yüz at bağışı sevâbı vardır.” (‘Abdülkâdir el-Geylânî, el-Ğunye, 2/39)

Hafsa (Radiyallâhu Anhâ) vâlidemizin şöyle söylediği rivâyet edilmiştir: “Rasûlüllâh ﷺ dört şeyi hiç terk etmezdi; Zülhıccce’nin ilk on gününün orucu, Âşûrâ orucu, her aydan üç gün orucu ve sabahın iki rekât sünneti.” (‘Abdülkâdir el-Geylânî, el-Ğunye, 2/39)

Âişe (Radiyallâhu Anhâ)dan rivâyet edildiğine göre: “Bu on günden bir gün dahî oruç tutan kişi, sanki geri kalan senenin tümünde Allâh-u Te‘âlâ’ya ibâdet etmiş gibi olur.” (‘Abdülkâdir el-Geylânî, el-Ğunye, 2/40)

Süfyân-ı Sevrî (Radiyallâhu Anh) bu on gecelerde kabristanı ziyâret etmişti. Bir adamın kabrinde nur parladığını görünce onun ne amel işleyerek bunu kazandığını düşünürken kendisine: “Ey Süfyân! Bu on günlerin orucuna devâm et ki sana da böyle nur verilsin.” diye yüksek sesle nidâ edildi. (el-Hobevî, Dürretü’l-vâ‘izîn, sh:263)

İbni Abbâs (Radiyallâhu Anhümâ)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** ﷺ şöyle buyurmuştur:

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «كُلُّ يَوْمٍ مِنْ أَيَّامِ الْعَشْرِ يَغْدُلُ صَوْمُهُ سَنَةً، وَعَرَفَةَ سَنَتَيْنِ، وَعَاشُورَاءَ سَنَةً.»

“(Zülhicce’nin) on gün(ün)den her birinin orucu bir senelik oruca denktir. Arefe gününün orucu iki seneye, Âşûrâ gününün orucu ise bir seneye denktir.” (el-İsbahânî, et-Terğîb ve’t-terhîb, rakam:369, 1/246)

Ebu’-d-Derdâ (Radiyallâhu Anh)ın şöyle dediği rivâyet olunmuştur:

رُوي عن أبي الدرداء رضي الله عنه قال: «عليكم بصوم أيام العشر، وإكثار الدعاء والاستغفار والصدقة فيها، فإنني سمعت نبيكم محمدًا صلى الله عليه وسلم يقول: ألويل لمن حرم خير أيام العشر، عليكم بصوم التاسع خاصة، فإن فيه من الخيرات أكثر من أن يحصيها العادون.»

“On günlerde oruca devâm edin. Duâyı, istiğfâr ve sadakayı çok yapın, zîrâ ben Peygamberiniz ﷺ: ‘On günlerin hayrından mahrum olanların vay hâline. Özellikle dokuzuncu gün(ü olan Arefe günün)ün orucunu bırakmayın, zîrâ şüphesiz onda sayma bilenlerin sayıp bitiremeyeceği kadar hayırlar vardır.’ buyururken işittim.” (Ebu’l-Leys es-Semerkindî, Tenbîhü’l-gâfilîn, rakam:470, sh:327)

Ebû Hureyre (Radiyallâhu Anh)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte şöyle vârid olmuştur:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ صَامَ يَوْمَ عَرَفَةَ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِعَدَدِ مَنْ صَامَ ذَلِكَ الْيَوْمَ، وَبَعْدَ مَنْ لَمْ يَضُمَّهُ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ثَوَابًا، وَيَتَّبِعُهُ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ إِلَى الْمَوْقِفِ، وَعِنْدَ نَضْبِ الْمِيزَانِ مِنَ الْمَوْقِفِ إِلَى الصِّرَاطِ، وَمِنَ الصِّرَاطِ إِلَى الْجَنَّةِ، وَيُبَشِّرُونَهُ بِكُلِّ خَطْوَةٍ يَخْطُوهَا مَرْكُوبُهُ بِبَشَارَةٍ جَدِيدَةٍ.»

“Her kim Arefe günü oruç tutarsa Allâh-u Te‘âlâ ona Müslümanlardan o gün oruç tutanların adedince ve tutmayanların sayısınca sevap yazar. (Kabrinden kalkarken) mahşere kadar, mahşerde mîzanların konulduğu yerden Sırat’a kadar, Sırat’tan da cennete kadar yetmiş bin melek ona eşlik eder ve onlar bineğinin attığı her adımda onu yeni bir müjde ile tebşîr ederler.” (es-Safûrî, Nüzhetü’l-mecâlis, 1/152)

Âişe (Radiyallâhu Anhâ) şöyle anlatmıştır:

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ فِي الْجَنَّةِ قُصُورًا مِنْ دُرٍّ وَيَاقُوتٍ وَرَبْرَجِدٍ وَذَهَبٍ وَفِضَّةٍ»، قُلْتُ: «يَا رَسُولَ اللَّهِ! لِمَنْ هِيَ؟»، قَالَ: «لِمَنْ صَامَ يَوْمَ عَرَفَةَ يَا عَائِشَةُ! مَنْ أَصْبَحَ صَائِمًا يَوْمَ عَرَفَةَ فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ ثَلَاثِينَ بَابًا مِنَ الْخَيْرِ وَأَغْلَقَ عَنْهُ ثَلَاثِينَ بَابًا مِنَ الشَّرِّ، فَإِذَا أَفْطَرَ وَشَرِبَ الْمَاءَ، اسْتَعْفَرَ لَهُ كُلُّ عِرْقٍ فِي جَسْمِهِ.»

“Bir kere Rasûlüllâh ﷺ: ‘Şüphesiz cennette inci, yâkut, zebercet, altın ve gümüşten yapılmış köşkler vardır.’ buyurdu. O zaman ben: ‘Yâ Rasûellâh! Onlar kimin içindir?’ diye sorunca: ‘Arefe gününü oruçlu geçirenler içindir. Ey Âişe! Her kim Arefe günü oruca niyet etmiş olarak sabahlarsa Allâh-u Te‘âlâ ona otuz tâne hayır kapısı açar, otuz tâne şer kapısını ona kitler. Bu kişi oruç açarken su içtiği zaman cisminde bulunan her damar onun (bağışlanması) için istiğfâr eder.’ buyurdular.” (es-Safûrî, Nüzhetü’l-mecâlis, 1/153)

Hadîs-i şerîfte şöyle vârid olmuştur:

رُوي عن النبي صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ صَامَ يَوْمَ عَرَفَةَ أَعْطَاهُ اللَّهُ ثَوَابًا مِثْلَ ثَوَابِ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ.»

“Her kim Arefe günü oruç tutarsa Allâh-u Te‘âlâ ona İsâ Aleyhisselâm’ın sevâbı gibi sevap ihsân eder.” (es-Safûrî, Nüzhetü’l-mecâlis, 1/152)

Ümmü Seleme (Radiyallâhu Anhâ)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte şöyle vârid olmuştur:

عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا قَالَتْ: «نِعْمَ الْيَوْمُ يَوْمُ عَرَفَةَ؛ يَوْمٌ خَيْرٌ وَبَرَكَهٌ وَيَوْمٌ رَحْمَةٌ وَمَغْفِرَةٌ، فَمَنْ صَامَهُ جَعَلَ اللَّهُ لَهُ نَصِيْبًا فِي ثَوَابِ مَنْ حَضَرَ الْمَوْقِفَ وَبَاعَدَهُ اللَّهُ عَنِ النَّارِ سَبْعِينَ خَرِيفًا.»

“Arefe günü ne güzel bir gündür; hayır ve bereket günüdür, rahmet ve mağfiret günüdür. Her kim o gün oruç tutarsa Allâh-u Te‘âlâ ona Arafat’ta bulunanların sevâbından bir nasîb verir ve Allâh-u Te‘âlâ onu cehennemden yetmiş sene uzak eder.” (es-Safûrî, Nüzhetü’l-mecâlis, 1/153)

Arefe günü orucunun müstehab olduğunu beyân eden bu meâlde birçok hadîs-i şerîf vârid olmuştur. Orucu müstehab olan birçok gün varsa da bugünün diğer günlerden üstünlüğü vardır. Nitekim **Âişe** (Radiyallâhu Anhâ) şöyle demiştir:

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا قَالَتْ: «مَا مِنَ السَّنَةِ يَوْمٌ أَحَبُّ إِلَيَّ أَنْ أَصُومَهُ مِنْ يَوْمِ عَرَفَةَ.»

“Sene içinde Arefe gününden ziyâde oruçlu geçirmek istediğim hiçbir gün yoktur.” (İbnü Ebî Şeybe, el-Musannef, rakam:9809, 3/96)

Âişe (Radiyallâhu Anhâ)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfe göre: **“Arefe gününün orucuna karşı, iki bin köle âzâdı, iki bin deve kurbanı ve Allâh yolunda cihâda iki bin at bağıışı sevâbı vardır, ayrıca bir önceki ve bir sonraki senenin (tüm ibâdetlerinin) ecri (kadar sevap) vardır.”** (‘Abdülkâdir el-Geylânî, el-Ğunye, 2/39)

İmrân ibni Süleymân (Radiyallâhu Anh) şöyle demiştir: **“İbni Ömer** (Radiyallâhu Anhümâ)ya Arefe gününün orucundan sordüğümde, o bana: ‘Ramazan’dan sonra oruç tutulan günlerin en faziletlisidir.’ diye cevap verdi.” (İbnü Ebî Sağar, el-Meşyeha, sh:154)

Arafat’ta Bulunanlar Oruç Tutmamalı

Bu anlatılanlar hac vazîfesinde olmayanlar içindir. Hac vazîfesini yapanlar, Arefe günü oruç tutmaları hâlinde Arafat’ta vakfe ve duâ gibi amellerden zayıf düşecek olurlarsa oruç tutmazlar, tutarlarsa mekruh olur.

Nitekim **İkrime** (Radiyallâhu Anh)dan nakledilen:

عَنْ عِكْرِمَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: «كُنَّا عِنْدَ أَبِي هُرَيْرَةَ فِي بَيْتِهِ فَحَدَّثَنَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ صَوْمِ يَوْمِ عَرَفَةَ بِعَرَفَةَ.»

“Bir kere biz Ebû Hureyre’nin evinde otururken bize Rasûlüllâh ﷺ’in Arefe günü Arafat’ta oruç tutmayı yasakladığını haber verdi.” (Ebû Dâvûd, es-Sünen, es-Savm:64, rakam:2442, 2/301) şeklindeki rivâyet bu kişiler hakkındadır. Lâkin zayıf düşmezlerse iki ibâdet arasını cemetmek gibi bir fazîlete nâil olacakları için oruç tutabilirler.

Fakat şunu da belirtelim ki bir insan Arafat vakfesinde olmasa bile, Arefe günü oruç tutması hâlinde o günün namaz ve duâlarından zayıf düşeceğini biliyorsa duâyaya kuvvet niyetiyle oruç tutmasa, bu niyetinden dolayı orucun sevâbından mahrum olmaz.

Nitekim **Süfyân-ı Sevrî ve Urve** (Radiyallâhu Anhümâ)dan rivâyete göre **Atâ** (Radiyallâhu Anh) şöyle demiştir: **“Her kim duâyaya kuvvet bulabilmek için Arefe günü oruç tutmazsa, o kişiye oruçlunun ecrinin bir misli ihsân edilir.”** (İbnü Cerîr, Tehzîbü’l-âsâr, 1/202; ‘Abdürrezzâk, el-Musannef, 4/284; İbnü’l-Hacer el-‘Askalânî, Fethu’l-Bârî, 4/280)

Kurban Kesecek Olanların İlk On Günde Traş Olmaması Müstehaptır

Bu konu ile ilgili olarak **“Müslim”de Ümmü Seleme** (Radiyallâhu Anhâ)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh ﷺ** şöyle buyurmuştur:

عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِذَا دَخَلْتَ الْعَشْرَ وَأَرَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ يُضْحِيَ فَلَا يَمَسَّ مِنْ شَعْرِهِ وَبَشْرِهِ شَيْئًا.»

“(Zülhıccce’nin) on gün(ü) girdiği zaman, biriniz kurban kesmek isterse sa-
kın saçından ve vücudundan (herhangi)
bir şeye (kesme maksadıyla) dokunma-
sın (traş olmasın, tırnak kesmesin).” (Mü-
slim, es-Sünen, el-Ezâhî:7, rakam:5232, 6/83)

Görüldüğü gibi bu ve bu meâldeki diğer hadîs-i şerîfler hacca gitmeyecek olanlar-
dan kurban kesmek isteyenlerin, Zülhıcc-
ce’nin başından kurban kesecekleri âna
kadar (ki, on gün eder) saçlarını ve tır-
naklarını kesmemelerini ister.

Bunun hikmeti şöyle îzâh edilir: Kur-
ban kesecek kişi, sanki kendisini azâba
lâyık ve günahkâr gördüğü, günahları-
na karşılık kendisini de öldüremeyece-
ği için, kendisinin fidyesi olarak kurban
kesmektedir. Vücudundan kıl ve tırnak
kesmemekle, en küçük parçalarının dahi,
kurbanın parçaları, tüyleri ve tırnakları
karşılığında ateşten âzâd olmasını sağ-
layacaktır. (en-Nevevî, Şerhu Müslim, 11/148; el-
Münâvî, el-Feyzül-Kadîr, 1/363; Davudoğlu, Müslim
Şerhi, 9/243)

Bu elbette bir îzâh biçimidir. İllâ ki
böyle olmalıdır diyemeyiz. Hattâ bu ta-
lebin şimdilik anlamadığımız başka hik-
metleri de bulunabilir. **Rasûlüllâh** ﷺ’in
böyle söylediği sâbit olduktan sonra
Müslüman’a düşen, hareketini ona göre
ayarlamaktır.

Bu hadîsler “**Müslim**”de rivâyet edil-
mektedir ve sahîh hadislerdir. Ancak
fıkıhçılar bu konuda değişik bakış açı-
ları ile değişik görüşlere varmışlardır.
Meselâ:

1) Sa’îd ibni Müseyyeb, Rabî’a,
İmâm-ı Ahmed, İshâk, Dâvûd ez-Zâ-
hirî (Radiyallâhu Anhüm) ile bir kısım Şâfi’îler
kuşluk vakti hayvanı kurban edinceye ka-
dar, kurban kesecek olanın kıl ve tırnak-
larından bir şey alması haramdır, derler.

2) İmâm-ı Şâfi’î (Rahimehullâh)a göre ha-
ram değil, tenzîhen mekruhtur.

3) İmâm-ı Âzam (Rahimehullâh) mekruh
olmadığı görüşündedir.

4) İmâm-ı Mâlik (Rahimehullâh)dan bir ri-
vâyet mekruh olduğu görüşünde olduğu-
nu, diğer bir rivâyet ise mekruh olmadığı
görüşünde olduğunu bildirir. (Davudoğlu,
Müslim Şerhi, ilgili hadîs-i şerîf)

Bizler Hanefî olduğumuza göre elbette
İmâm-ı Âzam (Rahimehullâh)ı taklid eder ve
adı geçen günlerde traş olmanın, tırnak
kesmenin mahzurlu olmadığını söyleye-
biliriz. Ancak İmâm-ı Âzam (Rahimehullâh)
ın gerçekten bu görüşte olduğunu “Zâhi-
ru’r-rivâye (ona âit olduğu kesin kaynak-
lar)” isimli kitaplarında henüz bulmuş
değiliz.

Eğer ona âit böyle “Zâhir rivâyet” yok-
sa bu sahîh hadisler muhâlefet etmemizi
gerekli kılacak bir delil bulunmadığı-
ndan bu günlerde traş olmanın en azından
mekruh olduğu görüşü ağırlık kazanmak-
tadır. “**Hidâye**” hadislerini tahrîc eden
Zeyla’î (Rahimehullâh) da konunun ilk hadî-
si olarak yukarıya aldığımız hadîs-i şerîfi
vermekte ve sıhhatinde bir kusur zikret-
memektedir. (ez-Zeyla’î, Nasbu’r-Râye, 4/206)

Her ne olursa olsun, Hanefîler olarak
bizler de eğer kurban keseceksek, Zül-
hıccce’nin ilk on gününde traş ve tırnak
kesmeyi bırakırsak, Hanefî mezhebine
muhâlefet etmeden diğerlerine de uymuş
oluruz.

Çünkü Hanefîler de “Kesmemek mahzurludur.” demiyorlar. Yeter ki kasık ve tırnak temizliği bu on günle kırk günü aşacak olmasın.

Fakat kurban kesecek olanların elbise giyip, koku sürünebilecekleri konusunda icmâ vardır.

Bu da o günlerde tıraş olmamanın hacdaki ihramlılara benzeme ile ilgili bulunmadığını, hikmetinin bu olmadığını gösterir. (*en-Nevevî, Şerhu Müslim, 11/148*)

“**Şerhu Şir‘ati’l-İslâm**”da zikredildiğine göre; Kurban Bayramı’nın ilk günü kurban kesmek isteyen Zülhicce’nin ilk on günü bedeninden kıl koparmaz ve tırnaklarını kesmez.

Kendisini ihram giymiş hacıya benzer. Çünkü kıyâmet günü kurban, sâhibine fideye olacak her kılı, her âzâsı ve tırnağı kurbanın bereketinden ona ulaşacaktır.

Bu on günde rahmet ve bereket olacağı için, traş olmamalı ve tırnak kesmemelidir.

Üstâdımız **Hacı Mahmûd Efendi** (*Kuddise Sirruhu*) **Hazretleri** sıkı bir Hanefî olmasına rağmen diğer mezheplerin delîli olan bu hadîs-i şerîfi çok önemser ve diğer mezheplerin ihtilâfından sakınmak gerektiği düşüncesiyle ihtiyâten bu on günler girdiğinde hacca gitmemişse îtikâfa girer, bu zaman diliminde hem traş olmaz, hem de tırnak kesmezlerdi.

Bu vesîleyle ekserî okuyucularımızın müntesibi bulunduğu bu yüce zâtın günümüzde unutulmuş olan bu konudaki hassâsiyetini sizlerle paylaşmayı münâsip gördük.

ZÜLHİCCE’NİN İLK ONUNUN BÂZİ FAZÎLETLİ AMELLERİ

(12 Ağustos Pazar - 21 Ağustos Salı)

On Günlerde Sadaka, Hasta Ziyâreti, Cenâzeye İştirâk, Fakir Giydirmek, Yetime İyilik ve İlim Meclisinde Bulunmanın Fazîletleri

Rasûlüllâh ﷺ’in şöyle buyurduğu rivâyet olunmuştur:

رُوي عن النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ تَصَدَّقَ فِي يَوْمِ عَرَفَةَ احْتِسَابًا، قَبِلَ اللهُ تَعَالَى مِنْهُ، وَكَانَ كَمَنْ أَدْرَكَ مَا فَاتَهُ مِنْ صَدَقَاتِ السَّنَةِ.»

“**Her kim Allâh rızâsı niyetiyle Arefe gününde sadaka verirse, Allâh-u Te‘âlâ o kişiden bunu kabûl eder ve bu (verdiği sadaka sâyesinde) sene boyunca veremediği bütün sadakalar(ın) sevâbına yetişmiş gibi olur.**” (*el-Hakîmü’t-Tirmizî, el-Haccu ve esrâruhû, sh:61; Hâfız İbnü Nâsiriddîn ed-Dimeşkî, Fazlu ‘aşri Zilhicce, sh:48*)

Abdülkâdir-i Geylânî (*Kuddise Sirruhû*) nun naklettiği rivâyete göre:

«وَمَنْ تَصَدَّقَ فِي هَذِهِ الْأَيَّامِ الْعَشْرِ بِصَدَقَةٍ عَلَى مِسْكِينٍ فَكَأَنَّمَا تَصَدَّقَ عَلَى أَنْبِيَائِهِ وَرُسُلِهِ، وَمَنْ عَادَ فِيهَا مَرِيضًا فَكَأَنَّمَا عَادَ أَوْلِيَاءَ اللهِ وَبُدْلَانَهُ، وَمَنْ شَيَّعَ جَنَازَةً فَكَأَنَّمَا شَيَّعَ جَنَائِزَ شُهَدَائِهِ، وَمَنْ كَسَى مُؤْمِنًا كَسَاهُ اللهُ تَعَالَى مِنْ حُلِّهِ، وَمَنْ لَطَفَ فِيهَا بِيَتِيمٍ لَطَفَ اللهُ تَعَالَى بِهِ فِي الْقِيَامَةِ تَحْتَ ظِلِّ عَرْشِهِ، وَمَنْ حَضَرَ مَجْلِسًا مِنْ مَجَالِسِ الْعِلْمِ فَكَأَنَّمَا حَضَرَ مَجَالِسَ أَنْبِيَائِ اللهِ وَرُسُلِهِ.»

“Bu on günde bir fakire sadaka veren **Allâh-u Te‘âlâ**’nın tüm nebîlerine ve rasullerine yardım etmiş gibi olur. Bu günlerde hasta ziyâret eden **Allâh-u Te‘âlâ**’nın tüm velîlerini ve seçkin kullarını ziyâret etmiş gibi olur.

Bir cenâze ardında giden bütün şehitlerin cenâzelerine katılmış gibi olur.

Bir mümini giydireni **Allâh-u Te‘âlâ** cennet hullelerinden giydirir. Bir yetime iyilikte bulunanı **Allâh-u Te‘âlâ** kıyâmet günü Arş’ının gölgesi altında bulundurur. İlim meclislerinden birinde hazır bulunan sanki tüm enbiyânın ve rasullerin meclislerinde bulunmuş gibi olur.” (‘Abdülkâdir el-Geylânî, el-Ğunye, 2/42)

BAYRAM GÜNÜ YAPILACAK FAZİLETLİ AMELLER

1) Bayram sabahı kul haklarının da nasûh tevbesi ile tevbe etmek şartıyla bağışlandığı göz önünde bulundurularak çok tevbe ve istiğfarda bulunmak müstehabtır. Nitekim **Abbâs ibni Mirdâs** (Radiyallâhu Anh) şöyle anlatmıştır:

عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مِرْدَاسٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: «إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعَا عَشِيَّةَ عَرَفَةَ لِأُمَّتِهِ بِالْمَغْفِرَةِ وَالرَّحْمَةِ فَأَكْثَرَ الدُّعَاءَ فَأَجَابَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ؛ أَنْ قَدْ فَعَلْتُ وَغَفَرْتُ لِأُمَّتِكَ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ بَعْضَهُمْ بَعْضًا، فَقَالَ: يَا رَبِّ إِنَّكَ قَادِرٌ أَنْ تَغْفِرَ لِلظَّالِمِ وَتُثَبِّبَ الْمَظْلُومَ خَيْرًا مِنْ مَظْلَمَتِهِ، فَلَمْ يَكُنْ فِي تِلْكَ الْعَشِيَّةِ إِلَّا ذَا فَلَمَّا كَانَ مِنَ الْغَدِ دَعَا غَدَاةَ الْمُزْدَلِفَةِ فَعَادَ يَدْعُو لِأُمَّتِهِ فَلَمْ يَلْبِثِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تَبَسَّمَ فَقَالَ بَعْضُ أَصْحَابِهِ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي! ضَحِكْتَ فِي سَاعَةٍ لَمْ تَكُنْ تَضْحَكُ فِيهَا فَمَا أَضْحَكَكَ أَضْحَكَكَ اللَّهُ سِنَّكَ، قَالَ: تَبَسَّمْتُ مِنْ عَدُوِّ اللَّهِ إِبْلِيسَ حِينَ عَلِمَ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَدْ اسْتَجَابَ لِي فِي أُمَّتِي وَغَفَرَ لِلظَّالِمِ أَهْوَى يَدْعُو بِالثُّبُورِ وَالْوَيْلِ وَيَحْتُو الثَّرَابَ عَلَى رَأْسِهِ فَتَبَسَّمْتُ مِمَّا يَصْنَعُ جَزَعُهُ.»

“**Rasûlüllâh** ﷺ Arefe günü ikinci vakti ümmeti için mağfiret ve rahmet duâsı yaptı, bu duâyı çok yapınca da **Allâh Azze ve Celle** kendisine: ‘**Gerçekten Ben bunu yaptım, birbirine zulmedenler dışında ümmetini bağışladım.**’ diye icâbette bulundu.

O zaman **Rasûlüllâh** ﷺ (birbirine zulmetmeyen kimse pek az bulunacağını dolayısıyla birçoğunun bağışlanmayacağını anlayarak): ‘**Yâ Rabbi! Sen haksızlık yapan kişiyi bağışlayıp mazluma zâliminden alacağı haktan daha hayırlı bir mükâfat vermeye Kâdir’sin** (öyleyse kul haklarını da bağışlayıp hak sâhiplerine Kendi katından çok hayırlı sevaplar ver).’ dedi. O gün sâdece bunlar oldu.

Ertesi gün Müzdelife (bayram) sabahı yine ümmeti için duâ etmeye başlamıştı ki çok geçmeden tebessüm buyurunca eshâbından biri: ‘**Yâ Rasûlellâh! Anam babam sana fedâ olsun! Hiç gülmez olduğun bir saatte gülmeye başladın, seni güldüren ne oldu? Allâh** sürekli yüzünü güldürsün.’ dedi.

Bunun üzerine **Rasûlüllâh** ﷺ: ‘**Al-lâh’ın düşmanı İblis’in durumuna tebessüm ettim. O (melûn), Allâh Azze ve Celle’nin benim ümmetim hakkında yaptığım duâmı kabûl ederek zâlimi (üzerinde kul hakkı olanı) bağışladığını anlayınca çok hayıflanarak helâk olması için kendisine bedduâ etmeye ve başına topraklar saçmaya başladı. İşte bu nedenle ben onun bu sıkıntısından dolayı yaptığı şeyleri görünce dayanamayıp tebessüm ettim.**’ buyurdu.” (Ahmed ibnü Hanbel, el-Müsned, rakam:16207, 26/137)

Tabî ki üzerinde kul hakkı olanların, hak sâhibinden mutlakâ helâllik istemeleri, üzerlerinde bulunan hak, bir mal, emânet veyâ alacak verecek gibi şeyler ise mutlakâ onları sâhiplerine iâde etmeleri, kendilerini bulamıyorlarsa veyâ ölmüşlerse o zaman vârislerine vermeleri, onları da bulamıyorlarsa o zaman sevâbı hak sâhiplerinin olmak üzere onlar adına o hak nispetinde sadaka vermeleri ve tabî ki bütün hakların sâhibi olan **Allâh-u Te‘âlâ**’ya tevbe etmeleri gereklidir.

Bu hadîs-i şerîfteki müjde ise hak sâhiplerinden helâllik istedikleri hâlde kuru inatçılık yüzünden haklarını helâl etmeyen kimselere denk gelen yâhut hak sâhiplerini bulamayan ve onlar adına sadaka verecek imkânı da olmayan kimseler hakkında olsa gerektir.

Ama yine de sahih bir kaynaktan geçen bu ve buna benzer hadîs-i şerîfler bize büyük müjde olmakta ve aynı zamanda bu on günlerin özellikle de Arefe ve Bayram günlerinin ne büyük müjdele mahal olduğu, dolayısıyla bu günleri mutlaka tevbe-istiğfâr, zikir ve duâ ile geçirmemiz gerektiği hususunda bizleri uyarmaktadır.

2) Her iki bayramda da sabahleyin gusül abdesti almalı, en güzel elbiselerini giymeli, güzel koku sürünmeli, bıyıkları kısaltmalı, tırnakları kesmeli, koltuk ve kasık tıraşı yapmalıdır.

3) Kurban Bayramı sabahı bayram namazından önce bir şey yeme husûsunda **Rasûlüllâh** ﷺ acele etmezdi, hattâ kendi kurbanının etinin pişmesini beklerdi, çünkü Kurban Bayramı'nda, Fıtır Bayramı gibi, önceki güne muhâlefet etme durumu yoktur.

Kurban Bayramı'nda câmiden dönünceye kadar bir şey yememeli, mümkünse kestiği kurban etinden yemelidir. Zîrâ fakirlerin yiyecek şeyleri yoktur. Zenginler kestikleri kurban etinden onlara verdikleri zaman yiyeceklerdir. Bu nedenle fakirlere uymak için yemek ertelenir ki burada Fıtır Bayramı ile Kurban Bayramı arasında bir farklılık vardır.

Ashâb-ı kirâm (Aleyhimü'r-Rıdvân) Kurban Bayramı namazı kılincaya kadar çocuklarını yemekten, memede olan çocuklarını da süt emmekten alıkoyarlardı.

Râviler **Rasûlüllâh** ﷺ'in Kurban Bayramı'nda namazdan dönünceye kadar bir şey yemediğini, ancak kestiği kurban etinden yediğini haber vermişlerdir. Kurban Bayramı namazından önce yemek bâzılarına göre mekruh, bâzılarına göre mekruh değildir. Muhtâr (seçkin) olan fetvâ da budur yâni mekruh olmamasıdır.

4) Gücü yetiyorsa iki bayramda da câmiye yürüyerek gitmek daha efdaldır. Bayram günlerinde namaza yürüyerek gitmek müstehaptır. Cumâ ve bayram namazlarına binek üstünde olarak gitmekte de bir mahzur (sakınca) yoktur.

5) Kurban Bayramı'nda evlerde, mes-cidlerde, sokaklarda ve câmilerde yüksek sesle, Ramazan Bayramı'nda ise kısık sesle tekbîr getirilir.

Namazdan önce hutbeyi dinlemek için minbere yaklaşılır. Bayram namazından sonra halk kurban kesme ile meşgul olacaklarından hatib minbere çıkmakta acele eder. Fıtır Bayramı'nda ise fitreler fakirlere dağıtılacağı için namaz biraz geciktirilir. İmam hutbede vaaz-u nasihat eder, sadaka vermeye, fakirleri doyurmaya, o gün fakirleri dilenmekten kurtarmaya teşvik eder.

6) Şehrin iki ucundan herkes bayram namazı kılınan yere gelirler. Çocuklar, köle ve kadınlar da gelerek İslam cemâati çoğalır. Hayızlı kadınlar namaz kılanlardan biraz uzakta durup hutbeyi dinler, duâda bulunurlar. Böylece bereket ve feyze kavuşurlar.

Ancak zamânımızda câmiler erkek cemâati bile almadığından dolayı, ayrıca fesat zâhir olacağı (kadın, erkek karışmasıyla fitne çıkması ve günaha düşme ihtimali kuvvetle muhtemel olduğu) için kadınların bayram namazına gitmesi müstehablıktan çıkmış aksine mekruh sayılmıştır.

7) Eve dönerken gittiği yoldan başka bir yol tâkip eder. Böyle yapmak müstehtaktır. **Rasûlüllâh** ﷺ böyle yapardı. **“er-Ravda”** kitabında zikredildiğine göre adımları çok olup, fazla sevap alması için bayram namazına en uzun yoldan gitmeli ama evine çabuk ulaşması için en kısa yoldan geri dönmelidir.

8) Hiç şüphesiz ki bayram sabahının bayram namazını edâdan sonraki en büyük vazîfesi, imkânı olanlar için kurban kesmektir ki kurban kesme **İmâm-ı Âzam, İmâm-ı Muhammed ve İmâm-ı Ebû Yûsuf** (Rahimehumüllâh)tan gelen bir rivâyete göre vâciptir.

Nitekim **Ebû Hureyre** (Radiyallâhu Anh) dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** ﷺ:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ كَانَ لَهُ سَعَةٌ وَلَمْ يُضَحِّ فَلَا يَقْرَبَنَّ مُصَلَّانَا.»

“Her kim için (kurban kesebilecek) imkân olur da kurban kesmezse, bizim mescitlerimize yaklaşmasın.” (İbnü Mâce, es-Sünen, el-Ezâhî:2, rakam:3123, 2/1044) buyurarak kurban kesmeyenleri tehdit etmiştir.

9) **İbnü'l-Cevzî** (Rahimehullâh)ın **“Kitâbu'n-Nûr”** isimli eserinde naklettiği bir hadîs-i şerîte vârid olduğu üzere: **“Her kim bayram günü çoluk çocuğuna ikrâmda bulunursa Allâh-u Te‘âlâ da ona ikrâm eder.**

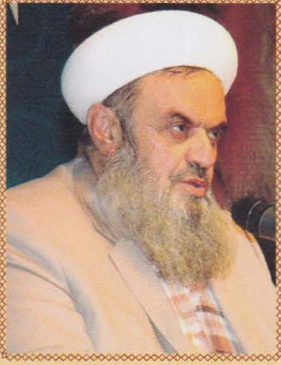
Her kim bayram günü bir yetime yâhut fakire veyâ muhtâca yâhut iki elinin mâlik olduğu (bakmakla mükellef olduğu) bir yoksula ihsânda bulunursa, Allâh-u Te‘âlâ ona amel defterini sağ eliyle verir ve rûhu çıkarken Allâh-u Te‘âlâ ona cennet taâmından yedirir.

Her kim bayram günü sıla-ı rahimde bulunursa melekler ona sâlat (duâ ve istiğfâr) ederler ve (o yolda attığı) her adım mukâbilinde kendisi için bir hasene (sevap sâbit) olur. Her kim bayram günü bir mâsiyete (günaha) düşerse Allâh-u Te‘âlâ Arşı'nın fevkinden (indireceği bir lânetle) onâ lânet eder ve bir münâdî (Allâh-u Te‘âlâ tarafından nidâ eden) ona: ‘Ey hâsir (hüsrâna uğramış ve sevaplarını kaybetmiş adam)! (Seni bu bayrama kavuşturan Allâh-u Te‘âlâ’ya isyân etmekten) utanmıyor musun?’ diye nidâ eder.” (İbnü'l-Cevzî, Kitâbu'n-Nûr fî fezâil-i'l-eyyâmi ve's-şühûr, Süleymâniye Kütüphânesi, Nâfiz Paşa, rakam:329, verak:32b-33a)

10) Yine **İbnü'l-Cevzî** (Rahimehullâh)ın **“Kitâbu'n-Nûr”** isimli eserinde naklettiği bir hadîs-i şerîte vârid olduğu üzere: **“Her kim kurban bayramı gecesini (ibâdetle) ihyâ eder, bayram günü kurban keser ve o kurbandan yoksullara yedirirse, anasının kendisini doğurduğu gün gibi günahlarından çıkar.”** (İbnü'l-Cevzî, Kitâbu'n-Nûr fî fezâil-i'l-eyyâmi ve's-şühûr, Süleymâniye Kütüphânesi, Nâfiz Paşa, rakam:329, verak:33a)

11) Yine **İbnü'l-Cevzî** (Rahimehullâh)ın naklettiği bir hadîs-i şerîte vârid olduğu üzere: **“Her kim kurban bayramı gecesini (ibâdetle) ihyâ eder, sonrada bayram namazını kılsa anasının kendisini doğurduğu gün gibi günahlarından çıkar.”** (İbnü'l-Cevzî, Kitâbu'n-Nûr fî fezâil-i'l-eyyâmi ve's-şühûr, Süleymâniye Kütüphânesi, Nâfiz Paşa, rakam:329, verak:32a)

12) Yine **İbnü'l-Cevzî** (Rahimehullâh)ın naklettiği bir hadîs-i şerîte vârid olduğu üzere: **“Her kim kurban bayramı gecesini zikirle ihyâ ederse cennet ona vâcip olur.”** (İbnü'l-Cevzî, Kitâbu'n-Nûr fî fezâil-i'l-eyyâmi ve's-şühûr, Süleymâniye Kütüphânesi, Nâfiz Paşa, rakam:329, verak:32a)

RESUL BÖLÜKBAŞ
0532 321 43 78

GÜNÜMÜZDE VAR OLAN MEDRESE EĞİTİMİNİ MERDİVEN ALTI EĞİTİM DİYE TAHKİR EDEN BAZI YETKİLİLERE İTHÂF OLUNUR

Allah korusun insanlar bazı makamlara geldiklerinde kendilerini olağanüstü bir varlık olarak görmektedirler. Hele bunların bir nebze de olsa dînî bir geçmişi varsa, o geçmişi makamıyla birleştirerek ahkâm kesmeyi mârifet sanmaktadırlar.

Medrese tahsili ile, onların deyimiyle “merdiven altı tahsil” ile mücadele edeceklerini zannetmeleri sebebiyle düştükleri hezeyan, tarif edilen cinsten değildir. Peki kimdir bu merdiven altı tahsil görenler? Yüz seneden bu yana lağvedilmiş olan medreseleri imkân nispetinde çalışıp, çalıştıranlar olmasaydı bugün fetvâsıyla amel edilecek hocayı bulmakta büyük bir müşkülât içinde kalırdık.

Bu medreselerde okuyan-okutan kimseler; kitap, sünnet, icmâ ve kıyas olan edille-i şer‘iyyeden kıl payı ayrılmadıkları gibi bu dört delile vakıf olan bilgili ve donanımlı hoca efendilerdir. Bunların arasında hurâfeye giden bir hocamız yoktur. “Kur’ân-ı Kerîm’in üçte birini çıkarmak lazım” diyenimiz de yoktur. Kur’ân-ı Kerîm’in fesahat ve belâğatını tartışmaya açanımız da yoktur. “Kur’ân-ı Kerim’de bazı ayetler maziyle başlayıp muzariyle bitiriyor, bu Kur’an’daki bir nâkısadır” diyenimiz de yoktur.

Fesahat ve belagattan bîhaber olan ve kendilerini popüler âlim zanneden ve fakat belâğatın kâidelerinden olan maziden muzariye iltifat kaidelerini nâkıs (eksiklik) sayabilmektedir. Bir tane örnek vereceğim:

Fâtır Sûresi (9)

وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ فَثِيرُ سَحَابًا
فَسُقْنَاهُ إِلَى بَلَدٍ مَيِّتٍ فَأَحْيَيْنَا بِهِ الْأَرْضَ
بَعْدَ مَوْتِهَا كَذَلِكَ النُّشُورُ ﴿٩﴾

“Allah, rüzgarları gönderendir. Onlar da bulutları hareket ettirir. Biz de bulutları ölü bir toprağa sürer ve onunla ölümden sonra yer yüzünü diriltiriz. İşte ölümden sonra diriliş de böyledir.”

Bu ayet-i celileye baktığımızda “أَرْسَلَ” yı rüzgarı estirdi manasında kullanırken فَثِيرُ سَحَابًا de bulutları yürütüyor manasında bulutların yürüyüş şeklini muhataplarına tasvir ediyor. Adeta muhataplar o bulutların yürüyüşünü temaşa ediyor. Daha sonra فَسُقْنَاهُ diye maziye dönmek suretiyle o bulutlardan ve yürüyüşünden sonra meydana gelen yağmuru izah ediyor.

Burada fesahat ve belâğatin yüksek kaideleri vardır. Kur’ân-ı Kerim’de:

Bakara Sûresi (23)

وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ
عِبْدِنَا فَاتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ وَادْعُوا
شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ﴿٢٣﴾

“Eğer kulumuza (Muhammed’e) indirdiğimiz (Kur’an) hakkında şüpheye iseniz, haydin onun benzeri bir sûre getirin ve eğer doğru söyleyenler iseniz, Allah’tan başka şahitlerinizi çağırın (ve bunu ispat edin).”

Bakara Sûresi (24)

فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ
الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ أُعِدَّتْ
لِلْكَافِرِينَ ﴿٢٤﴾

“Eğer, yapamazsanız -ki hiçbir zaman yapamayacaksınız- o halde yakıtı insanlarla taşlar olan ateşten sakının. O ateş kafirler için hazırlanmıştır.”

Burada Cenâb-ı Hak Arap bulağası ve şuarasına hitaben meydan okuyor. Ve muhatapları bütün edebî güçleriyle mislinde bir sure getirmek için olağanüstü gayretler sarf ettiler hatta bazıları mislini getirelim derken Kur’ân-ı Kerim’in bazı surelerinin harflerini değiştirmek suretiyle taklid ederek gülünç duruma düştüler. Bu meydan okuma o zamanın buleğa ve şuarasına mahsus bir meydan okuma değildir. Hal-i hazırda ve kıyamete kadar mislini getiremezsiniz ifadesiyle meydan okumasına devam ediyor.

Şimdi bizim Kur’ân’ın fesahat ve belâğatinde eksiklik vardır iddiasında bulunan profesörümüze gelelim. Hangi ilimle bu hususta ahkam kesiyorsun?! İddia ediyorum ki kavaid kitaplarımızdan olan Molla Câmî’nin herhangi bir sahifesi sana ödev olarak versem ve bir ay da öğrenmen için müsaade tanısam, bilenlerden öğrensen, yine de bir ay sonra o sahifeyi bana anlatamazsın.

Ancak senin de merdiven altı dediğin medresede veya bir hoca efendinin yanında okumuşluğun varsa elbette ki o sahifeyi hiç zamana ihtiyaç olmadan okursun, bunu biliyorum. O halde merdiven altı eğitim deyip yüz seneden bu yana yetişen eli öpülesi hocalar ve bu hocaların okuttuğu kitapları tahkir etmeye hiçbir hakkın yoktur.

Bu merdiven altı diye hafife aldığın kitaplar bu memlekette okunacaktır. Bunları kaldırmaya gücün yetmeyecektir. Şimdi merdiven altı hocaların bazısından bahsedeyim.

Birinci derecede hacı Mahmud Efendi Hazretleri, Ahmet Vanlıoğlu hoca efendi, Abdullah Vanlıoğlu hoca efendi, İlyas Vanlıoğlu hoca efendi, Merhum Hızır efendi, Merhum Şehit Bayram Ali hoca efendi. Gençlerden Cübbeli Ahmet Mahmut Ünlü hoca efendi, Salih Topçu hoca efendi, Hüsamettin Vanlıoğlu hoca efendi, Abdullah Hiçdönmez hoca efendi, Fatih Kalender hoca efendi, Ahmet Ustaosmanoğlu hoca efendi, Hüseyin Kansıız hoca efendi, Nedim hoca efendi. Bu saydıklarım Türkiye genelinin yüzde biri bile olmaz.

Bunların her biri zamanımızda bana göre mükemmel alim olmakla beraber itikadi yönden de tam bir ehl-i sünnet hocalardır. Bu hoca efendiler asla Kur’ân-ı Kerim’i tartışmaya açmazlar. Sahih hadisleri baş tacı yaparlar mevzu hadislere itibar etmezler.

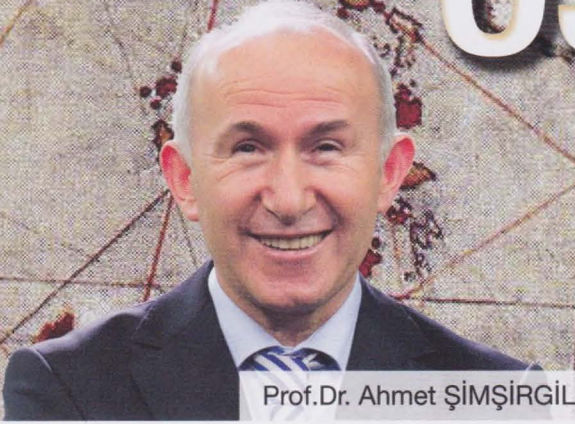
On seneden bu yana kurduğumuz fetva heyeti hal-i hazırda Hüsamettin hocanın başkanlığında devam etmektedir. Buradan çıkan fetvalar muteber ve sahih fetvalardır. Bu heyetin inşallah Hüsamettin hoca efendinin başkanlığında ila maşallah devam edecektir. Bendeniz Rize’de bulunduğum için iştirak edememenin üzüntüsü içindeyim.

İşte merdiven altı diye tahkir ettiğiniz hocalar çeşitli zorluklar içerisinde imkanları nispetinde okuyup hoca oldular elhamdülillah.

Kendini Kaf dağında gören ve gayr-i resmi okuyanları basit görenler bilsinler ki onlar ile biz merdiven altında yetişenleri mukayese ettiğimizde aradaki farkı görüyor ve biliyoruz.

Selam ve dua ile...

OSMANLI VE İLİM

Prof. Dr. Ahmet ŞİMŞİRGİL

Ara Her Yerde İlmi!

Osmanlılar hakkında yıllardan beri gelen bir anlayış hâkimdir. Osmanlı bir kılıç ve savaş devletidir. Bu yargı Osmanlıların toprak bakımından önce büyüme ve sonra da küçülme dönemlerinin vermiş olduğu mücadele göz önüne getirildiğinde doğruymuş gibi algılanır. Kesin bir hükümmüş gibi kabul edilir. Ancak bundan sonra genelde ikinci bir hüküm daha verilir ki belki de asıl maksat budur. Osmanlı ilmi ihmal etmiştir. Onlara göre belki yıkılışının temel nedeni de budur.

Evet öncelikle Osmanlı bir ilim devleti midir yoksa savaş devleti mi bunun cevabını bulmak gerekir.

Bunun için de önce Osmanlıların ilim anlayışını, zihniyetini gözden geçirmek gerekir. Malum olduğu üzere ilmin bir zihniyet bir de uygulama olarak iki türlü yansıması olacaktır.

Öncelikle Osmanlıya ilim anlayışını ne verecektir, ona bu zihniyeti kim aşılacaktır?

Bunu evvelce Karahanlı, Gazneli ve Selçuklu ve beylikler de olduğu gibi Osmanlıların da mensup olduğu dinde aramalıdır.

Osmanlıların mensubu bulunduğu İslam dini ilme en büyük değeri vermektedir. Kur'an-ı Kerimin ilk emri "Oku" diye başlamaktadır. Sonra Cenab-ı Hak "Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? Bilenler elbette kıymetlidir", diyerek bilenlerin üstünlüğünü vurgulamıştır.

İslam dininin peygamberi Hazreti Muhammed aleyhisselamın ilmi teşvik eden pek çok hadisleri vardır:

"İlmi Çin'de de olsa alınız."

"İlim müminin yitiğidir (kaybettiği malıdır) nerede bulursa alsın."

"İlim öğrenmek kadın erkek her Müslüman'a farzdır."

"Beşikten mezara kadar ilim öğreniniz."

Hazreti Peygamber Hazreti Ali'ye hitaben de:

"Ya Ali! Ya âlim ol, ya ilim talebesi ol, yahut da dinleyici ol. Dördüncü olma helak olursun."

Peygamber efendimizin ashabının ilim hakkındaki sözleri de sayılmakla tükenmeyecek derecede çoktur. Burada Hazreti Ali'nin iki sözü ile iktifa edelim.

“Bana bir harf öğretenin kırk yıl kölesi olurum.”

“İlim sahibinin kıymet ve meziyetini ancak ilim sahibi bilir.”

Nerede İlim Ehli Duyarsan...

Mensup oldukları İslam dini ilme bu kadar büyük önem vermiş iken diğer İslam devletleri gibi Osmanlıların da ona bîgane kalmaları beklenemezdi.

İşte Osman Gazi de oğlu Orhan Gazi'ye; saltanatı bırakırken şöyle diyordu:

*Oğul senin gibi halef koymuşam
Rıhlet edersem bu cihandan ne gam*

Osman Gazi bu ifadesiyle ben artık gözlerimi rahatça kapatabilirim, çünkü yerime senin gibi bir halef bırakıyorum dedikten sonra ilk olarak ona ilim adamları ile ilgili tavsiyelerde bulunmaktadır.

*Her nerede işidesin ehl-i ilim
Göster ona rağbet ü ikbal ü hilm*

*Eyle riayet ulemaya tamam
Ta ki bula emr-i şeriat nizam.*

Ey oğlum nerede bir ilim ehli duyarsan ona rağbet et. Ona mevki makam ver ve ona yumuşaklık göster.

Ulemaya riayet eyle onlarla istişarede bulun ve sözlerini dinle ki devlet ve din işleri nizam bulsun.

Osman Gazi'nin bu ifadeleri ilim ve ilim adamları hakkındaki görüş ve düşüncelerini yansıtmaları bakımından fevkalade açık ifadelerdir.

Peki, buna uymuşlar mıdır?

Aslında Osman Gazi'ye de babası Ertuğrul Gazi'nin kesin ve net bir vasiyeti vardır.

“Oğul beni üz, beni kır amma Şeyh Edebali'yi üzme”.

İşte Osman Gazi'nin yanında her zaman Şeyh Edebali'yi görmekteyiz. Onunla olmakta onunla görüşmekte onunla istişarede bulunmaktadır. Sonra Şeyh Edebali'nin meşhur talebelerinden Dursun Fakih... Karacahisar'da ilk defa hutbe okuttuğu ve insanların hukuki işlerini görmesi için kadı olarak atadığı kişi.

Osman Gazi, devletinin en temel direğini ilim olarak göstermiş ve âlimleri o direği ayakta tutacak kişiler olarak belirlemiştir. Halefleri de bu vasiyete can u gönülden rağbet edici olmuşlardır.

Nitekim Osmanlı tarihinde ilim ve ilim adamlarının kıymetini gösteren öyle olaylar cereyan etmiştir ki hiç bir milletin kültür tarihinde bunlara rastlamak mümkün değildir.

Hediyemiz Bekliyor!

II. Murad döneminden bir hadise:

Büyük âlim Molla Yegân, II. Murad Han'dan izin alarak hac yolculuğuna çıktı. Yedi sekiz ay kadar sürecektir bir zaman dilimi içinde Hac vazifesini yerine getirdi, ilim mahfillerini gezdi ve Edirne'ye döndü.

Padişahı ziyaret ederek bir müddet sohbet ettiler. Çıkacağı sırada padişahın bir husus dikkatini çekmişti. Molla Yegân kendisine hiçbir hediye sunmamıştı.

“Hocam bize bir hediye getirmedi mi?” diyerek merakla sordu. Zira bir hurma ve bir zezem de mi yoktu?

Molla Yegân da muhtemelen bu anı bekliyordu.

“Hünkârım! Hediyesiz dışarıda beklemektedir. Müsaade ederseniz içeriye alsınlar”, cevabını verdi.

Padişah şaşırılmıştı. “Derhal alsınlar” emrini verince içeriye Molla Gürani girdi.

Molla Yegân hac yolculuğu sırasında Kahire’de görüp tanıştığı bu büyük âlimin ilmini takdir etmiş, kendisine Osmanlı padişahlarının ilme ve âlimlere verdiği değeri anlatarak kendisini Edirne’ye gelmeğe ikna etmişti.

Dünya tarihinde herhalde bir âlimin hediye olarak getirilmesi gibi eşsiz hadisenin başka bir örneği yoktur.

II. Murad Han da görüp tanıştığı ve çok beğendiği bu büyük âlimi geleceğin Fatih’i, oğlu II. Mehmed’in hocalığına tayin etti.

Tarifsiz Sevinç

İşte o Fatih Sultan Mehmed sekiz asırlık bir ideali gerçekleştirmiş ve İstanbul surlarından içeri girmişti. Yanında âlimler olduğu halde ilerliyordu. Bu sırada kendisinde tarifsiz bir sevinç vardı.

Yanıdakiler bu sevinci İstanbul’un fethine ve gençliğine bağladılar.

“Sekiz asırdır zapt edilmek istenen bu şehrin fethi ona nasip oldu. Peygamberimizin müjdesine kavuştu. Gençtir. Böyle bir sevinç ve neşe göstermesi normaldir”, diye düşündüler.

Genç ve zeki Padişah onların düşüncelerini sezmişti.

Atının dizginlerini çektikten sonra etrafında bulunanlara:

“Bendeki bu sevinci İstanbul’un fethine zannetmeyin. Zamanımda Akşemseddin gibi bir âlimin bulunmasına seviniyorum”, cevabını verdi.

İstanbul’u fethetmiş surlardan içeri girmiş dünyanın en büyük şehirlerinden ve bir imparatorluklar merkezi bir şehre sahip olmanın vermiş olduğu hazla beraber ilerliyorsunuz.

İşte böyle bir sırada bir âlimi kastederek onun zamanımda ve yanımda bulunuşu beni daha çok heyecanlandırıyor ve sevindiriyor demeyi bir kez daha düşününüz.

İlim Ehlinin Üstünlüğü

Osmanlıda ilmiye sınıfının seyfiye sınıfından yani ilim ehlinin kılıç ehlinin üstünlüğünü ise şu vaka açık biçimde göstermektedir:

Sultan II. Bayezid Han devrinde Osmanlı ordusu, 1492 yılı Arnavutluk seferine çıkmıştır. Ordunun başında ikinci vezir Çandarlı İbrahim Paşa bulunmaktadır. Ahmed İbn-i Kemal (Kemalpaşazade) de genç bir sipahi olarak seferdedir.

Orduda meşhur komutanlar arasında, Osmanlı ülkesinde ün yapmış hayatı bir destan gibi dilden dile aktarılan Evrenosoğlu Ahmed Bey de bulunmaktadır.

Ordu Filibe’ye geldiğinde İbrahim Paşa divanı toplantıya çağırdı. Divanda ileri gelen komutanlar toplanmış herkes, protokol gereği, yerli yerince oturmuştu.

O sırada içeriye mütevazı, ilmiye kıyafeti ile bir şahıs girdi. Herkes vezirin huzurunda ayağa kalkıp ona yer verdiler. O da geçip ünlü komutan Evrenosoğlu Ahmed Bey’in üstündeki yere oturdu.

Evrenosoğlu gibi namı bir komutan dan daha yüksek bir mevkide yer bulan bu mütevazı adam kimdi? İbn-i Kemal’in kafasında, bu sorunun cevabı bilinmiyordu.

Nihayet sordu ve bu şahsın Filibe’de günlük otuz akçe ile müderris olan Molla Lütfi olduğunu öğrendi.

Bunu duyan Kemalpaşazade hayretler içinde kaldı. Alelade bir müderrisin beyler üzerine geçirilip oturtulması onu oldukça şaşırtmıştı. Kendi kendine şöyle düşündü.

Ben ne kadar gayret gösterirsem göstereyim ve ne kadar çalışırsam çalışayım bir Evrenosoğlu olamam. Zira o askerler arasında bir destan kahramanı gibi görülyordu. Amma ilmiye sınıfında çalışarak ikinci bir Molla Lütüfi olabilirim.

Sefer esnasında zihni hep bu mesele ile meşgul oldu. Ordu Edirne'ye döndüğünde Molla Lütüfi'yi de Edirne'de ki Darülhadis'e müderris olarak tayin edilmiş buldu. Artık kararını vermişti. Askerlikten alakasını kesip Molla Lütüfi'nin derslerine devama başladı.

Görüldüğü gibi Osmanlı'da padişahlar katında en büyük itibarı ilmiye sınıfı mensupları görmekte idiler.

Üzölmeyiniz Hocam

Kemalpaşazade'nin sonraki hayatını merak edenlere ise şu hadiseyi bilmek yetecektir.

Hedefini çizen ve askerlik mesleğinden ayrılarak ilmiye sınıfına geçen Kemalpaşazade'nin geldiğı nokta ve Osmanlı Devleti'nin en büyük padişahlarından Yavuz Sultan Selim Han'la birliktelikleri, herkesin gıpta etmesine vesile olmuştur. Şöyle ki:

Selim Han âlimlere karşı çok hürmetkârdı. Mısır seferi dönüşü hocası ve artık Rumele kazaskeri bulunan Kemalpaşazade ile at başı beraber sohbet ederek gelmektedirler.

Bu sırada Kemalpaşazade'nin atının ayağı çamurlu bir çukura girmiş ve ürken at ayağını hızla çekince sıçrayan çamurlar Padişah'ın kaftanına kirletmişti.

Kemalpaşazade üzölmüş, mahcup olmuş ve ne diyeceğini bilememişti. Onun halini gören Selim Han:

“Üzölmeyiniz hocam. Âlimin atının ayağından sıçrayan çamur bizim için üzüntü değil bir iftihar vesilesidir”, dedikten sonra adamlarını çağırarak “Alınız bu çamurlu kaftanımı öldüğüm zaman üzerime örtünüz” diyerek ilgililere teslim eder.

Yüzyıllardır bu kaftan Selim Han'ın sandukası üzerinde durmaktadır. İlimin değerini ve ilim adamlarına verilen kıymeti gösteren bu hadise ve onun sergilendiğı Selim Han türbesi gençliğimize bir mektep değerindedir.

Âlimler Ordusu

Tasavvuf büyüklerinden Şakik-i Belhi bir gün halife Harun Reşid'in katına vardı. Harun Reşid, “Şakik-i zahid sen misin?” diye sordu. Şakik:

“Şakik benim ama zahit değilim” dedi. Harun Reşid:

“Bana öğüt ver” deyince Şakik şöyle söyledi:

“Sen parlak bir çeşmesin ve senin tüm işlerin ırmaklardır. Çeşme parlak ve duru olmalı ki ırmaklar bulanıklığı zarar vermesin. Çeşme bulanınca ırmakların temizliği fayda vermez. Sana hayır öğüt veren ve Hakk’a çağıran bilginleri azı tut ve öğütlerini candan ve gönülden kabul et çünkü onlar Hazreti Peygamberin vekilleridir.”

İşte padişahların ilme ve ilim adamlarına verdiği bu değer sayesinde Osmanlı ülkesi bir ilim beldesi haline geldi.

Osman Gazi devrinde: Şeyh Edebalı ve Dursun Fakih

Orhan Gazi döneminde: Davud-ı Kayseri, Hacı Kemaleddin oğlu Alaaddin Paşa, Geyikli Baba, Molla Taceddin-i Kürdi, Çandarlı Mevlana Kara Halil, Şeyh Hacı Hasan

I. Murad Han devrinde: Şeyhoğlu, Ahmedî, Molla Cemaleddin Mehmed Aksarayî, Molla Mahmud.

Yıldırım Bayezid devrinde: Emir Sultan, Şeyh Hamid-i Veli (Somuncu Baba), Kutbuddin İzniki, Şemseddin Molla Fenari, Kadızade-i Rumi.

Çelebi Mehmed dönemi: İbn-i Arapşah, Abdurrahim Merzifoni, Molla Kara Yakup, Molla Sarı Yakup, Molla Abdüllatif.

II. Murad Han dönemi: Molla Yegân, Mevlana İlyas, Yazıcıoğlu Ahmed ve Mehmed Bican, Tokat’lı Mevlana Hüsameddin Efendi, Süleyman Çelebi, Şeyhi.

Fatih Sultan Mehmed Devri: Akşemseddin, Molla Gürani, Molla Hüsrev, Molla Zeyrek, Hızır Bey, Hocazade, Molla Hayali, Molla Hatipzade, Molla Sinan Paşa, Altuncuzade, Kadızade.

II. Bayezid Han devri: Molla Lütfi Efendi, Mirim Çelebi, Sinan Paşa, Muzafferüddin Şirazi, Muslihiddin bin Sinan Efendi, Kaysuni-zade Bedreddin Efendi, Ahi Çelebi, Şücaeddin İlyas.

Yavuz Sultan Selim devri: Kemalpaşazade (Ahmed İbn-i Kemal Paşa), Zenbilli Ali Efendi, Halîmî Çelebi, Fenâri-zâde Muhammed Muhyiddin (Mehmed Şah Efendi), Emir Ahmed Buhari, Hayâlî-i Evvel, Molla Seyyidî Karamanî, Muhammed Bedahşî, Nureddin Sarıgürz Efendi, Seyyid Velâyet, Tacizâde Sadi Çelebi.

Kanuni Sultan Süleyman devri: Zenbilli Ali Efendi, Sehî Bey, Celâlzâde Muhyiddîn, Fenâri-zâde Muhyiddîn Çelebi (Şeyhülislâm), Celâl-zâde Mustafa Çelebi, Celâl-zâde Sâlih Çelebi, Taşköprü-zâde, Arab Çelebi, Hasan Can, İbn-i Hacer-i Mekkî, İbrahim Gülşenî, Üsküplü İshâk Çelebi, Merkez Efendi, Mirim Çelebi, Sofyalı Bâlî Efendi, Sünbül Sinan Efendi, Baba Haydar Semerkandî, Kınalızâde Ali Efendi, Fuzûlî, Baki, Matrakçı Nâsuh, Rûhî Çelebi, Seyyid Murâdî, Enverî (Mürekkepçi), Hadîdî.

Ve artarak devam eden âlimler ordusu... Bunlar padişah saraylarının süsü idiler. Ziyneti idiler. Meşveret bahçesinin gülü idiler.

Mahmud Efendi Hazretleri'nin KIYMETLİ KELÂMLARINDAN

• Kimse kimseyi kıskanmasın, herkes bildiği ile amel edip şükretmeye çalışsın.

• Dünyada da âhirette de hamd ancak **Allâh-u Teâlâ**'ya mahsustur.

• Hamd nimete de belaya da yapılır. Şükür ise sadece nimete yapılır. Niçin hamd O'na mahsus? “Şu kişi filan işimi gördü, ona hamdederim” denilmez. Neden? Çünkü ona o işi gördüren **Allâh-u Teâlâ**'dır. Vesile olana ancak teşekkür ederiz ama biliriz ki hakikatte iyilik eden **Allâh-u Teâlâ**'dır. Asıl şükürümüzü O'na ederiz.

Allâh-u Teâlâ'dan gelen nimete hamdedildiği gibi, belaya da hamdedilir. Çünkü her belanın altında bir aslan vardır. Belaya sabretmekle büyük mükâfatlar kazanılır.

• “Elhamdülillâh” dediğimizde de: “Bütün hayırlar, bütün kemaller, bütün güzellikler, bütün cemaller **Allâh-u Teâlâ**'nınadır” demiş oluyoruz.

• Sana verilen nimeti düşün ve de ki: “Yâ **Rabbi!** Bana çok nimet verdin, ben bunlara layık değilim. Bana verdiğin nimet başkalarında yok.” Böyle dersin **Allâh-u Teâlâ**’nın nimetinin şükürünü yapmış oluyorsun, böyle demeysen nankörsün.

Ve yine düşün ki: “Elhamdülillâh! Kimsenin namazı yok, benim var. Kimsenin tarikatı yok, benim var. Kimse gece kalkamıyor, ben kalkıyorum.” Böyle düşünürsen kendini **Allâh-u Teâlâ**’ya borçlu hissedersin. Böyle düşünmezsen **Allâh-u Teâlâ**’yı kendine borçlu hissedersin.

• Ah cemaat-ı Müslimin! **Allâh-u Teâlâ**’nın bize verdiği nimetleri düşünmemekten İslâmiyetimizi unuttuk. Mesela bir adamın eli, ayağı, gözü, kulağı sağlam, bu kişi bir zengini gördüğü vakti imreniyor.

Halbuki bu adama “Dünyayı sana vereceğiz gözünün birini sat bana” desen razı olmaz. Kulağı, eli, ayağı, aklı hepsi o gözü gibi kıymetli. Bak, sen bu kadar zenginsin. Yani insan Müslüman olduğunu düşünerek sevinecek ve **Allâh-u Teâlâ**’ya hamdedecek.

• Takva olursun demek, **Allâh**’ı sayıyorsun demektir. Millet **Allâh**’ı saymıyor, çünkü millet ekmeği fırıncıdan, unu değirmenciden, buğdayı çiftçiden biliyor. Halbuki toptanı **Mevlâ**’dan. Çiftçiyi kim yarattı? **Allâh**. Çiftçinin ekmesini, tohumunu, toprağını, suyunu, havasını, hararetini kim yarattı? **Allâh**. Önünde yediğin tabaktaki yemekleri kim yarattı? **Allâh**.

• Gavura bile “Gökleri, yeri kim yarattı?” diye sorsan “**Allâh**” der. Ama ne fayda?! **Allâh** yarattı diye ona itaat eder mi?! Yok. Madem ki bu kadar işleri **Allâh** yapıyor, hiç O’na saygı göstermek lazım değil mi?! Şimdi ortalığı kar kapladı. Kimin yarattığı yemeği yiyeceksin. Yerden bir şey bitmiyor. Öyle ise bunları yapan **Allâh**’tan korkmak lazım. İşte buna takva denir.

• Takvanın üç basamağı vardır:

1) “Lâ ilâhe illallâh” veya “Eşhedü enlâ ilâhe illallâh”ı lisanıyla söylediği gibi kalbiyle de tasdik ederse, birinci basamaktadır. Hiçbir iyiliği olmasa da, bütün kötülükleri işlese de yine birinci basamaktadır. Ebedi cehennemde kaynamayacaktır. Onun ebediliği muvakkata döndü. Hiç de gitmeyebilir.

*“Ola kim rahmet kıla ol padişah,
Ol kerîm-u, ol rahîm-u, ol İlâh.”*

Lakin âhirete küfür ve şirk üzere gitmişse, mümkün değil cehennemden çıkması. Bu birinci basamak ebedi cehennemde kalmayı muvakkat kalmaya çeviriyor. Yalnız bu birinci basamakta durmak doğru değil. **Mevlâ**’yı gücendirirsin, **Mevlâ** da gücendir sende. Kalbinden “Lâ ilâhe illallâh”ı siler.

2) Birinci basamakla beraber, bütün emirleri tutup yasaklardan kaçmaktır. Bu basamak ise hiç cehenneme uğramadan cennete girmeyi kazandırır.

3) Birinci ve ikinci basamakla beraber **Allâh-u Teâlâ**’yı hiç unutmamaktır.

İlm-i Hâl

HÜSAMETTİN VANLIOĞLU BAŞKANLIĞINDA
FİKİH KURULU

KUR'ÂN-I KERİM ÖĞRENMEK, OKUMAK VE DİNLEMELİK

Allah Teâlâ'ya sonsuz hamd, onun Resulü'ne ve Resulü'ne tabi olan âl, ashab ve ümmetine salât-u selam olsun.

Allah Teâlâ'ya sonsuz hamd, onun Resulü'ne ve Resulü'ne tabi olan al, ashab ve ümmetine selat-u selam olsun.

“Kim ki Kur'an bilmedi sanki dünyaya gelmedi” sözünden de anlaşılacağı üzere Kur'an-ı Kerim'i öğrenmek, okumak ve öğretmek büyük bir ibadettir.

Hz. Osman'dan (*Allah ondan razı olsun*) rivayete göre Peygamber Efendimiz (*Sallallahu Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurmuştur: **“Sizin en hayırlınız, Kur'an-ı öğrenip ve öğretenidir”¹**

Namazda kıraat yapmak namazın olmazsa olmaz olan rüknü olduğundan namaz ile sorumlu tutulan her bir Müslüman'ın namazı sahih olacak kadar Kur'an-ı Kerim'den ezber yapması farz olur. Buna göre; Fatıha'yı şerif surresi ve zamm-ı sure sayılacak bir miktar Kur'an-ı Kerim ezber yapmak gerekir.

Ayrıca Müslüman toplumunun, kendi aralarında yeterli sayılacak miktarda Kur'an-ı Kerim'in tamamını ezberleyen hafızlar yetiştirmeleri farz-ı kifayedir.

Nafile ibadete nispetle Kur'an-ı Kerim okumak daha üstündür. Kur'an-ı Kerim'i sesli okumak riyadan uzak kalmak şartıyla sessiz okumak ve dinlemekten daha faziletlidir.

Kur'an-ı Kerimi okumak sünnet, dinlemek farz-ı kifayedir. Buna göre başka işlerle meşgul olan kişilerin yanında yüksek sesle Kur'an okumak doğru değildir. Zira böyle bir durumda dinlemeyenler değil okuyan günaha girer.

Kur'an-ı Kerim okumanın mekruh olduğu bir vakit yoktur. Ancak, namaz kılmanın mekruh olduğu vakitlerde; dua, tespih ve salât-u selam ile meşgul olmak Kur'an-ı Kerim okumaktan daha faziletlidir. Yani Kuran-ı Kerim okumayı özellikle bu vakitlere bırakmamak gerekir.

Bu vakitlerden önce veya sonra okuyup bu vakitlerde diğer tespih, dua ve salât-u selamla gibi ibadetlerle meşgul olmak güzel görülmüştür.

Ezberlemiş olduğu bir ayet veya bir sureyi, yüzünden dahi okuyamayacak şekilde unutmak büyük günahlardandır.

Böylesine değerli, şerefli ve hikmetli bir Kitap'tan istifade etmenin ilk yolu onu okumaktır. Kur'an okumanın fazilet ve sevabı hakkında varit olan birçok ayet-i kerime ve hadis-i şerif, onu tilavet etmeyi teşvik ederek, dünya ve ahirette insana kazandıracaklarını beyan etmiştir.

Kur'an-ı Kerim, Allah kelamı olduğu için onu okurken riayet edilmesi gereken bir takım edepler vardır. Bunlardan bazıları;

1) Kur'an-ı Kerim okurken kişi, tam anlamıyla kendini toplamalı tüm dikkatini ona vermeli ve teslimiyet içinde olmalıdır. Kur'an bütünüyle insanların düşünüp ibret almalarını ve böylece sırat-ı müstakim üzere bir hayat yaşamalarını temin etmek için gönderilmiş hikmet dolu bir kitaptır. Bu yüzden Kur'an okumak isteyen kimse, Onu tilavete başlamadan önce kalbini bütün önyargı ve

şüphelerden arındırmalı, Allah Kelamı olduğunu hatırd tutarak tam bir teslimiyet ve teveccühle Kur'an'a yönelmelidir.

2) Abdest alınmalıdır.

Allah Teâlâ şöyle buyurur: **“Ona, ancak tertemiz olanlar dokunabilir.”**²

Bundan dolayı abdesti olmayan kimsenin ezberinden Kur'an okuması caiz olsa da ona dokunması caiz değildir. Abdestsiz ezberden Kur'an okumak mekruh olmasa da abdestli olarak okumak müstehabtır.

3) Ağız temizliği yapılmalıdır. Allah'ın kelamını temiz bir ağızla tilavet etmek için misvak veya diş fırçası kullanılarak ağız temizliği yapılmalıdır. Hz. Ali Efendimizden şöyle şöyle dediği rivayet edilir. “Muhakkak ki ağızlarınız Kur'an'ın yollarıdır, onları misvakla temizleyin”

4) Edep ve saygıya en uygun bir hal üzere bulunmalıdır. Kur'an okuyan kimse huşu ve tevazu içerisinde bulunmalıdır. Kibirli olduğunu anımsatacak farklı davranış ve hareketlerden kaçınarak son derece tazim ve hürmet gösterdiğini belirtecek bir konum almalıdır.

Bacak bacak üstüne atmak, Kur'an-ı Kerimi kendinden aşağı tutarak oturmak veya mazereti yokken yatarak gibi davranışlardan uzak durmalıdır. Adeta Allah Teâlâ ile konuşuyor gibi okunmalıdır. Çünkü o kimse Allah'ı görmese de Allah onu görmektedir. Ancak mazereti olanın saygı ve edebi muhafaza ederek ayakta, yan yatarken veya yatağında Kur'an okuması da caizdir. Yani kişi, bulunduğu durumda Kur'an-ı Kerim'e karşı en saygılı ve en fazla tazim göstereceği hürmeti takınmalıdır.

5) Güzel ve temiz elbiseleri giyilmelidir. Hatta Kur'an'a olan ta'zimden dolayı başı ve omuzları örten bir elbise giymek daha güzeldir. Mümkünse sarık ve cübbe giyerek okunmalıdır. Güzel koku sürünmesi ve imkânı olduğu takdirde bulunduğu yeri de en güzel kokularla tütsülemesi Kur'an okumanın edepleri arasındadır.

6) Esnemesi gelen kimse, Kur'an okumayı kesmeli ve esnemesi bitince devam etmelidir. Çünkü esnemek şeytandır. Kur'an okuyan kimse onu göğsüne yakın tutmalı veya önündeki yüksekçe bir şeyin üzerine koymalıdır.

7) Kur'an okunan mekân önemlidir. Nitekim mescitte okunan Kur'an, mekânın şerefinden dolayı daha sevap olduğu gibi, hamam ve tuvalet gibi temiz olmayan yerlerde Kur'an okumak mekruhtur. Gaflet içinde Kur'an okumanın gafleti arttıracığı söylenmiştir. Dolayısıyla Rabbiyle baş başa kalabilmek için mümkün olduğu kadar sükûnetin hâkim olduğu yerlerde ve insanlardan تنها mekânlarda Kur'an okunmalıdır. Kalp, dünya meşgalelerinden azade bulunacağı gecelerde Kur'an okumak daha faziletlidir. Peygamber Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem): "Kim geceleyin hizbini veya hizbinden bir kısmını okumadan

uyursa bunu sabah namazı ile öğle namazı arasında tamamlasın. Bu takdirde, sanki gece (mûtad vaktinde) okumuş gibi aynı sevâba nail olur³" uyurmak suretiyle gece okunan Kur'an'ın faziletine dikkat çekmiştir.

8) İstiâze ve Bismele ile başlamalıdır. Kıraate başlamadan önce istiaze yani euzu çekilmelidir. Allah Teâlâ şöyle buyurur: "**Kur'an okuduğun zaman, kovulmuş şeytandan Allah'a sığın.**"⁴

9) Tertil üzere okunmalıdır. Tertil, Kur'an-ı Kerimi teenni ile acele etmeden yavaş yavaş ve tane tane kalp huzurunu sağlayarak okumaktır. Kur'an'ın mana derinliklerine nüfuz edebilmek bir yönüyle O'nun tertil üzere okunmasına bağlıdır.

Allah Teâlâ şöyle buyurur: "**Kur'an-ı Kerimi ağır ağır, tane tane oku.**"⁵

Başka bir âyet-i kerimede de şöyle buyurulmuştur; "**İnkâr edenler, "Kur'an ona bir defada toptan indirilseydi ya!" dediler. Biz, Kur'an'la senin kalbini pekiştirmek için onu böyle kısım kısım indirdik ve onu ağır ağır okuduk.**"⁶

Bütün bunlarla beraber Kur'an-ı Kerimi güzel okuyamayan kimse onu okumayı terk etmemeli ve bir taraftan Kur'an okumaya devam ederken bir taraftan da onu daha güzel okuyabilmenin gayreti içinde olmalıdır. Manasını öğrenmeye çalışmalıdır. Boş zamanım olursa dememeli, aksine en mühim iş olduğunu bilmelidir.

10) Kur'an-ı Kerimi tatlı ve hoş bir sada ile okunmalıdır. Kur'an okuyan kimsenin dikkat etmesi gereken bir diğer husus da Kur'an-ı Kerimi mümkün olduğunca güzel bir sesle okumaya gayret etmesidir.

El-Berâ (Allah ondan razı olsun) anlatıyor; Peygamber Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur: **“Kur’an okumayı sesinizle güzelleştirin”**⁷

Buna göre güzel bir sesle ve üslubuna uygun olarak okumak suretiyle Kur’an’ın bu güzelliğini ortaya çıkarmak müstehab görülmüştür. Çünkü Kur’an-ı Kerimi güzel bir sesle okumak, kalbi rikkate getirir, dinleyenlerde ona karşı saygı uyandır ve daha tesirli olduğu için Kur’an’a karşı iştihakı artırır. Ancak burada aşırıya kaçılmamalı yani Kur’an-ı Kerimi güzel okuyacağım diye tecvid kuralları ihmal edilmemelidir.

11) Kur’an-ı kerimi halis bir niyetle kur’an-ı kerimi okumalıdır. Kur’an okumak çok faziletli bir ameldir. Peygamber Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) bir hadislerinde “Ümmetimin en faziletli ibadeti Kur’ân okumaktır⁸” buyurmuştur. Allah Resûlü (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) başka bir hadis-i şerifte de Kur’ân’ı başından sonuna kadar okuduktan sonra tekrar başlamayı Allah’ın en çok sevdiği amel olarak bildirmiştir⁹.

Bu yüzden eslafımızdan birçok âlim, Kur’an okumayı nafîle ibadetten daha faziletli görmüşlerdir. Bütün ibadetlerde olduğu gibi Kur’an’dan istifadenin de birinci şartı halis bir niyetle işe başlamaktır.

Bundan dolayı kendimizi aradan çıkararak sadece tilavet ettiğimiz Kur’an-ı Kerimi duyurmaya çalışmalıyız. Süslediğimiz ses ve nağmelerimizle başkalarını tesir altında bırakmak gibi bir hedefin kurbanı olmamalıyız. Yoksa yapılan amel ruhsuz bir fiil olmaktan öteye geçmeyecektir. Peygamber Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) Allah’ın ahirette ilim öğrenip başkalarına öğretene ve Kur’an okuyan bir kimsenin hesaba çekilmesini anlatır.

Allah Teâlâ, bu kişiye ihsan ettiği nimetlerini sayıp döktükten sonra, bu nimetler ile ne yaptığını sorar. O da ilim öğrendim, öğrettim ve Senin uğrunda Kur’an okudum der. Allah Teâlâ, ona: “Yalan söylüyorsun. Sen ilmi, “âlimdir” denilsin diye öğrendin; Kur’an-ı Kerimi da, güzel Kur’an okuyor desinler diye okudun. Ve nitekim bunlar senin hakkında söylendi” buyurur ve o kişi yüzüstü sürünerek cehenneme atılır¹⁰.

12) Kur’an Göz Yaşlarıyla ve Hüzünle Tilavet Edilmelidir. Kur’an okuyan kimsenin ağlaması müstehaptır.

Kur’an-ı Kerim’de kendilerine ilim verilen kimselerin Allah’ın ayetlerini okudukları esnadaki halleri şu sözlerle anlatılır: **“De ki: “Ona ister inanın, ister inanmayın. Şüphesiz, daha önce kendilerine ilim verilenler, Kur’an kendilerine okunduğunda derhal yüzüstü secdeye kapanırlar”. “Rabbimizin şanı yücedir. Rabbimizin va’di mutlaka gerçekleşecektir” derler. Onlar ağlayarak yüzüstü yere kapanırlar. Bu da onların derin saygısını artırır.”**¹¹

Sa’d b. Malik anlatıyor; Peygamber Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)’i işittim şöyle buyurdu: **“Şüphesiz bu Kur’an, hüznle inmiştir. Artık onu okuduğunuz zaman ağlayınız. Ağlayamazsanız ağlar gibi yapınız.”**¹²

Şayet kişi Kur’an okurken ağlayamıyorsa, Kur’an’da geçen tehdid, vaîd ve azap âyetlerini veya kıyamet ve cehennem sahnelerini inceden inceye düşündükten sonra, Allah’ın emir ve yasaklarındaki eksikliklerini düşünmeli ve bu suretle kalbinde bir hüzn hâsıl olmasını temin etmelidir.

13) Kur’an-ı Kerimin mana ve muhtevası tefekkür edilmelidir. Kur’ân-ı Kerim’in lafız ve ibarelerini okumak kişiye çok sevap kazandırsa da,

asıl olan onun mana ve muhtevasını anlamak suretiyle Kur'an-ı Kerimi okumak, içeriğine iman etmek ve onu hayatımıza tatbik etmek, en azından onun doğrultusunda yaşamaya niyet edip gayret göstermek gerekir.

14) Kur'an-ı Kerim mümkün olduğunca yüzünden okunmalıdır. Mushaf'a bakarak Kur'an okumak ezbere okumaktan daha faziletlidir. Çünkü yüzünden Kur'an okuyan bir kimse Mushaf'a bakarak okuduğu için ezbere okuyan kimseye nispetle daha fazla amelde bulunmuş olur. Ayrıca Kur'an-ı Kerime bakmak da bir ibadettir.

Hız Osman çok okumaktan dolayı iki Mushaf eskitmiştir. Sahabeden birçokları Kur'an-ı Kerimi yüzünden okumuşlar ve Kur'an'a hiç bakmadan bir gün geçirmeyi hoş bulmamışlardır.

15) Okunan âyete göre bir hal alınmalıdır. Kur'an-ı Kerim okuyan kimse, dış dünyadan soyutlanarak adeta okuduğu ayetlerle içli dışlı olmalıdır. Rahmet ayetleri geçtiğinde Allah Teâlâ'dan kendisine ve ümmet-i Muhammed'e rahmet etmesini istemeli, azap ayetleri geçince hüznün ve gözyaşlarıyla onlardan Allah Teâlâ'ya sığınmalıdır. Ehl-i Kitab'ın veya müşriklerin Allah hakkında ki uygunsuz beyanları okunurken sesin kısılması güzel görülmüştür.

16) Secde ayetlerini okuduğunda her ne kadar daha sonra da yapması caiz olsa da hemen kalkıp secdeye kapanmalı veya okumasını bitirdiğinde tilavet secdesini eda etmelidir.

17) Her gün bir miktar kur'an-ı kerim okumaya gayret etmelidir. Peygamber Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem), Kur'an-ı Kerimi başından sonuna kadar okuduktan sonra, tekrar başından başlayarak okumasına devam eden kimsenin amelinin Allah'a en sevgili amel

olduğunu ifade ederek bizi devamlı Kur'an okumaya teşvik etmiştir¹³.

18) Okumaya son verildiğinde **صَدَقَ اللهُ الْعَظِيمُ** (Yüce Allah doğru buyurdu) demesi de Kur'an okumanın adabındandır.

19) Kur'an-ı Kerimi okuyup bitirdikten sonra Mushaf'ı açık bırakmamalı ve onun üzerine bir şey koymamalıdır. Çünkü Kur'an-ı Kerim her zaman diğer kitaplardan yüksekte olmalıdır. Kur'an okumayı bitiren kimsenin dua etmesi de güzel görülmüştür.

20) Kur'an-ı Kerim'i güzel korumalı, cilt ve yaprakları özenle korunmalıdır. Artık kullanılmayacak bir hal alırsa mümkünse gömülmelidir. Mümkün değilse yakılabilir. Fakat asla çöpe veya sokaklara düşecek şekilde bir yerlerde bırakılmamalıdır.

Rabbim cümlemize Kur'an ahlakı ih-san eylesin. Âmin.

İSMAİLAĞA FIKİH KURULU

Dipnotlar

1 Sahihu'l-Buhari; Kitabu Fadaili Kur'an, Bab: Hayrukum men...

2 Vakıa/79

3 Müslim, Musâfirin 142

4 Nahl/98

5 Müzzemmil/4

6 Furkan/32

7 Ebu Davud, Salât 355

8 Münavi, Feyzu'l-Kadir, 2/44

9 Tirmizî, Kur'ân, 11

10 Müslim, İmara 27

11 İsra/107-108-109

12 İbn Mâce, İkâme, 176

13 Tirmizî, Kırâat 4

Hadîs-i Şerîf

صلی اللہ
علیہ وسلم

Hadîs-i Şerîfler

Ebû Hüreyre (Radiyallahü anh)'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Hacılar ve umreciler Allah'ın elçileridir. Dua ederlerse duaları kabul olunur, istiğfar ederlerse mağfiret olunurlar.” (İbn Mâce, Menâsik; 5)

Talha b. Ubeydullah (Radiyallahü anh)'dan rivayet edildiği üzere Resûlullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Şeytanın Arefe Günü'nden başka hiçbir günde daha zelîl, daha hakîr ve daha öfkeli görüldüğü olmamıştır. Bunun sebebi de Allah-u teala'nın rahmetinin indiğini, büyük günahları affettiğini görmesidir.

Bir de Bedir Savaşı olduğu gün böyle (zelil, hakir ve öfkeli) görülmüştür. Bu söz üzerine Resûlullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'e:

- Bedir'de şeytan ne gördü ya Resûlelah? diye sorulunca şöyle buyurdu:

- **Cebrail (Aleyhisselam)'ı, melekleri savaş için saf yaparken gördü.”** (Muvatta, Hac:81, No:982, 1/386)

Abdullah ibni Abbas (Radiyallahu anhuma) şöyle anlatıyor: “Resûlullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) buyurdu ki:

“Zilhiccenin ilk on günü tutulan her bir günün orucu, (sevap bakımından) bir senenin orucuna, ondaki herbir gecenin kıyâmı da Kadir Gecesi'nin kıyamına denktir.” (Tirmizi Savm; 758; İbni Mâce Sıyam; 1728) (Tirmizi: Savm, 52; İbn Mâce: Sıyam, 39)

Ebu Hüreyre (Radiyallahu anh)'dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Eğer gök ve yer sakinleri bir müminin kanının akıtılmasına (öldürülmesine) katılsalar, Allah mutlaka onları cehenneme yüzleri üzere sürer.” (Tirmizî, Diyât: 8)

Hz. Aişe (Radiyallahü anhâ) validemizden rivayet edildiğine göre, Peygamber Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Ademoğlu Kurban Bayramı günü, Allâh-u teâlâ katında kurban kesmekten daha sevimli hiçbir amel yapmamıştır. Gerçekten o kurbanlık hayvan kıyamet günü boynuzuyla, tırnaklarıyla ve kullarıyla birlikte gelir. Kurbandan akan kan daha yere düşmeden Allâh-u teâlâ yanındaki yerini alır. O halde kurbanın sevabı böyle olunca, kurban kesmekle kendinizi hoş ve müsterih tutunuz.” (Tirmizi, Edâhî;1; İbn-i Mâce, Edâhî: 3)

Amr İbni Şuayb babasından, o da dedesinden (Radiyallahu anh) rivayet ettiğine göre, Resûlullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Şüphesiz ki Allah, verdiği nimetinin eserini kulunun üzerinde görmekten hoşlanır.” (Tirmizî, Edeb; 54 Ebû Dâvûd, Libâs; 14)

Hz. Âişe (Radiyallahu anhâ)'dan rivâyet edildiğine göre, Resûlullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurdu:

“Kim bizim dinimizde olmayan bir şey yapar (ortaya çıkarır)sa o şey merduttur, makbul değildir.” (Buhârî, Sulh: 5; Müslim, Akdiye; 17, 18)

Güldeste

Mustafa Özşimşekler

FARZ OLAN TESETTÜR -2-

Geçen ay “Farz olan Tesettür” başlıklı yazımızda, tesettürle alakalı genel bir çerçeve çizdikten sonra **Nur Sûresi 31.** âyet-i kerime’yi izah etmeye gayret etmiştik. Yazımızın sonunda da, yine kadının tesettürüyle alakalı olan **Ahzab Sûresi 59.** âyet-i kerime’ye kısaca temas etmiş ve orada zikredilen “**cilbab**” tan muradın ne olduğunu bir sonraki yazımızda izah ederiz, demiştik.

İslâm âlimleri, iki farklı sûrede geçen örtünme ile ilgili bu âyet-i kerime’lere ve bu konuyla ilgili hadis-i şerif’lere bakarak araştırmalar yapmışlar, kadının tesettürünün nasıl olması gerektiği konusunda bazı beyanlarda bulunmuşlardır. Ulemânın bu beyanları ışığında, âyet-i kerime’de geçen “**cilbab**”ın ne olduğunu izah etmeye gayret edelim.

Allah-u Teala ilgili âyet-i kerime’de şöyle buyuruyor:

“Ey Peygamber! Hanımlarına, kızlarına ve mü’minlerin hanımlarına söyle: ‘(Evden çıkarlarken) üstlerine vücutlarını iyice örten **cilbablarını** (dış elbiselerini) **giysinler. Bu, onların tanınıp eziyet edilmemelerine en elverişli olanıdır.**” (Ahzab: 59)

Allah-u Teala bu âyet-i kerime’de mümin kadınlara, evlerinden çıkarken yabancı erkekler karşısında vücutlarını iyice örten cilbablarını/dış elbiselerini üzerlerine örtünmelerini emretmiştir. Bu hicab âyeti, kadınların avret mahallerini örtmeleri istikrar kazandıktan sonra nâzil olmuştur. Yani, bu âyet-i kerime’de emrolunan tesettür, daha önce farz kılınan setr-i avretten daha başka, fazladan bir örtünmedir.

Dolayısıyla müfessirler, âyet-i kerime’de geçen “**cilbab**” kıyafeti hakkında değişik yorumlarda bulunsalar da, mefhumda birleşmişler ve “**cilbab**”dan maksadın; kadının elbisesi üzerine giyilen ve vücut hatlarını belli etmeyecek şekilde bütün vücudu örten bir elbise olduğunda ittifak etmişlerdir.

Allah-u Teala kadının örtünmesiyle alakalı pek çok elbise şekli emredebilecek iken özellikle “**cilbab**” giyilmesini emretmesinde elbette pek çok hikmetler vardır. En önemli hikmeti ise cilbabın, kadınların tesettüründe en ideal örtünme kıyafeti olmasındandır. Çünkü cilbab kadını baştan ayağa kapatmakta ve fitneye sebebiyet verecek hiçbir açık kapı bırakmamaktadır. Böylece kadın ile, kalplerinde maraz olan art niyetli ve kötü düşünceli kişiler arasına bir perde çekilmiş, bu tür ahlaksız kişilerin sataşp eziyet etmelerine fırsat verilmemiş olacaktır. Nitekim cilbabla ilgili âyet-i kerime’nin sonunda:

“**Bu (cilbabı giydikleri zaman ki durumları) onların tanınmalarına, tanınp da eziyet edilmemelerine en elverişli olanıdır.**” (Ahzab: 59) şeklinde zikredilmiştir.

Gerçi bu konuda eziyet etmeyi, kadınlara sataşp tacizde bulunmayı bir huy haline getirmiş olan birtakım hasta ruhlu, kalbi bozuk tıynetsiz kimseleri, kadının örtüsü elbette engelleyecek değildir.

Fakat imanlı, namuslu, temiz ruhlu kadınların bu tür şehvî ve çirkin bakışlardan, kendi sadeplerinde gizli inciler gibi korunmuş kalmalarına en uygun olan kıyafet şekli de budur.

Hal böyle olunca, kadının bu konuda son derece suçsuz ve masum olduğu, onlara eziyet ve tacizde bulunan nefsinin zebûnu olmuş, sapık ruhlu kimselerin ise çok açık bir vebal yüklenmiş herkes tarafından ortaya çıkmış olur.

Cilbab Nasıl ve Ne Şekilde Olmalıdır?

Ulema, âyet-i kerimede “cilbab” diye geçen bu tesettürün nasıl olacağı hususunda birkaç görüşe ayrılmışlardır. Son devrin alimlerinden **Elmalılı Hamdi Yazır**, bu âyet-i tefsir ederken “cilbab”ı şöyle tarif etmiştir:

“Baştan aşağı örten çarşaf, ferâce, câr gibi dış elbisenin adıdır.”

“Tepeden turnağa örten giysidir.”

“Çarşaf ve peçedir.”

Âyet-i kerimede geçen “**İdnâ**” kelimesinin manası “**yaklaştırmak**” demek ise de, âyette “**alâ**” harfi ceri ile kullanılması, “**kapsamak suretiyle sarkıtmak**” mânâsını da ifade ettiğinden, “**üzerinden sıkıca örtmek**” demek olur.

“Cilbab örtmek” tabirinde de iki şekil vardır. Bunlardan birincisi; cilbablarından birisiyle bütün bedenini örtmek, diğeri ise; cilbabın bir tarafıyla başından yüzünü örtmek demek olur.”

Merhum Elmalılı, âyet-i kerimede geçen “**cilbab idnâsını**” bu şekilde tarif ettikten sonra şöyle devam ediyor:

“Bu beyanda da iki suret vardır. Birisi; kaşlarına kadar başını örttükten sonra büküp yüzünü de örtmek ve yalnız tek bir gözünü açık bırakmak. (Elmalı bunu söyledikten sonra, ‘bizler yetiştiğimiz zaman memleketimizde validelerimizin tesettür tarzı bu idi.’ der)

İkincisi de; alnının üzerinden sıkıca sardıktan sonra, burnunun üzerinden dolayıp gözlerinin ikisi de açık kalsa bile, yüzün büyük bir kısmını ve göğsü tamamen örtmüş

bulunmaktadır. (Bu açıklamadan sonra da şöyle diyor; ‘Hicri 1310’da İstanbul’a geldiğim zaman İstanbul hanımlarının bir peçe ilave edilmek ve elde açık bir şemsiye bulunmak suretiyle tesettür tarzları bu idi.’) (Hak Dini Kuran Dili, C: 6, S: 337,338)

Evet, Elmalılı merhum “cilbab”ı böyle tarif ediyor. Yani buradan anladığımız üzere çarşaf, Osmanlı ecdadımızın da yaygın olarak kullandığı bir kıyafettir.

Yine bu konuda **Konyalı Mehmet Vehbi Efendi “Hulasâtü’l-Beyan”** isimli tefsirinde, kadınların ziynetlerini örtmeleri için çarşafa bürünmelerinin lazım ve vacip olduğunu zikretmektedir. (C: 9, S: 3719)

Ömer Nasuhi Bilmen Efendi de kendi tefsirinde “Cilbab”ı çarşaf olarak tefsir etmişlerdir.

Görüldüğü üzere son devrin âlimlerinden, herkesçe tanınan ve kabul gören üç tane tefsir âliminin “cilbab” hakkındaki görüş ve yorumları bu şekildedir. Şimdi de diğer ulema bu âyet-i nasıl tefsir ediyor ona bakalım.

Taberî, İbni Sîrin’den şöyle rivâyet eder:

“Abide es-Selmanî’ye “...üstlerine vücutlarını iyice örten cilbablarını (dış elbiselerini) giymelerini söyle...” (Ahzab: 59) âyetinin manasını sordum. O hemen büyük bir çarşaf alarak onunla bütün vücudunu örttü. Başını kaşlarına kadar kapattı. Yüzünü de tamamen kapatıp yalnız sol gözünü açık bıraktı. Böylece âyet-i fiili olarak tefsir etti.” (Taberî tefsiri c: 22)

Taberî ve Ebu Hayan, İbni Abbas (Radyallahü anhüma)’dan şöyle rivâyet etmişlerdir:

“Kadın cilbabını alnının üzerine indirir ve oradan sıkır. Alttan da burnunun üzerine kadar kapatır. Yalnızca gözleri dışarıda kalmalıdır. Yüzünün kalan kısmı ile de göğsünü tamamen kapamalıdır.” (Bahru’l-Muhit, C: 5, S: 250)

Ebu’s-Suûd Efendi:

“Cibab”tan maksat, çok geniş ve uzun bir örtüdür. Kadın bununla başını örttüğü gibi yüzünü ve göğsünü de örterek ayaklarına kadar salar.

Buna göre âyetin manası; ‘Kadınlar dışarıya veya yabancı bir erkeğin karşısına çıkacakları zaman, bu örtüyle yüzlerini ve bütün vücutlarını örtsünler.’ olur.” demiştir.

Cevherî ise, Cilbab’ı çarşaf diye tefsir etmiş, “cilbab çarşaftır” demiştir. (*Tâcü'l-Aras, C. 1/186*)

Ümmü Seleme (*Radıyallahü anha*) annemiz şöyle anlatıyor:

“...üstlerine, vücutlarını iyice örten cilbablarını giysinler.” âyetinin nüzûlünden sonra, Ensar kadınları siyah çarşafıya büründüler. Öyle bir ağırbaşlılık ile dışarı çıkmışlardı ki, sanki hepsinin başına birer karga konmuştu.”

Kaynaklarda zikredilen beyanlardan anlaşıldığı üzere İslam âlimlerinin çoğunluğu çarşaf üzerinde durmakta ve tesettürün çarşaf-la daha güzel olacağını ifade etmektedirler. Âyeti kerimede geçen “cilbab” için açıkça “çarşaf” demeyen müfessirler ise, bunu “kesintisiz olarak bütün bedeni baştan aşağı örten geniş bir elbise” olarak tarif etmektedirler ki, zaten bu tarife en uygun olan kıyafet de çarşaf, ferâce ve câr’dır.

Kuran-ı Kerim’de Çarşaf Geçiyor mu?

Bazı kardeşlerimiz bu konuda zaman zaman tartışmalara girer ve “Kur’an’da çarşaf diye bir şey geçmiyor” iddiasında bulunurlar. Sanki savundukları “manto ve pardesü” Kur’an’da geçiyormuş gibi...

Efendim Kur’an’da çarşaf kelime olarak birebir geçmez. Çünkü çarşaf Arapça değil, Farsça bir kelimedir. Oysa Kur’an-ı kerim Arapça indirilmiştir. Nitekim Rabbimiz:

“Biz onu Arapça bir Kur’ân olarak indirdik ..” (*Yusuf: 2*) buyurmuştur.

Dolayısıyla Kur’an’da “namaz” ve “oruç” da kelime olarak birebir geçmez. Çünkü o kelimeler de Farsçadır. Kur’an’da “namaz ve oruç”; “salat ve savm” şeklinde geçer.

Binâenaleyh ulemanın beyanlarını gözönüne aldığımızda Kur’an-ı kerim’de **Ahزاب sûresinin 59.** âyet-i kerimesinde “çarşaf” geçmektedir. Evet âyette “celâbib” diye geçer. “Celâbib” kelimesi “cilbab”ın çoğuludur. Cilbab ise (yukarıda da zikrettiğimiz üzere) “çarşaf” manasına gelir. Bazı tefsirler “cilbab” kelimesini “milhafe” diye tefsir ederler ki, “milhafe” de lugatta çâr ve çarşaf manasına gelir.

Bu kıyafetler Türkiye’nin çeşitli yörelerinde, “ehram, peştamal-dolama, şalvar-atkı” gibi farklı isimlerle de zikredilmektedir.

Tabi bu kıyafetlerin kumaşının kalitesi, ince veya kalın oluşu orfe, beldele ve mevsimlere göre değişiklik gösterebilir. Ancak dikkat edilecek husus; kadının boynu, omuzu, göğüs, kol, koltuk altı, bel gibi uzuvlarının, kısaca vücut hatlarının belli olmaması gerekmektedir. İcini gösterecek kadar şeffaf, vücut hatlarını belli edecek kadar ince ve dar olmamalıdır. Çünkü kadınların örtünmesinden maksat bütün şüpheli yolları kesmek, kalplerde dolaşan vesveseyi bertaraf etmektir. Hal böyle olunca sadece başörtüsü bu işi görmez. Çünkü o boyundan bağlandığı için gerek omuzlar, gerekse boyun bölgesi kapanmaz. Ayrıca onunla insanın gençliği, yaşlılığı, güzelliği de kolayca anlaşılabilir ama çarşaf-la bu vasıflar örtülür.

Şunu da ifade edelim ki; âyet-i kerimede zikredilen;

“Tanınıp eziyet edilmemesine daha uygun olması” gibi, örtünmenin bazı hikmetlerinin açıklanmasına bakarak, eziyet olmadığı veya bunun başka şekilde elde edildiği durumlarda, “örtünmek gerekmez” gibi yanlış bir düşünce akla gelmemelidir. Çünkü esas itibarıyla örtünmek, Allah’ın kesin bir emri ve Dinin gereğidir.

Netice olarak, tesettür hakkındaki nihâi emir bu âyetle verilmiştir. Böylece Allah-u Teala Ahzab Süresi’nin 59. âyeti kerimesiyle, kadınların dışarıya cilbab/çarşaflarını giymeden çıkmasını yasaklamıştır.

Bu konuyu hitâma erdirirken, Cumhuriyet devrinin meşhur edebiyatçılarından Yakup Kadri Karaosmaoğlu'nun yazdığı, “**Çarşafa ve Peçeye Dair**” isimli makalesini de zikretmeden geçmeyelim. Yakup Kadri her ne kadar daha sonra bu güzel görüşlerinden çark edip kendi memleketinin manevi değerleri ile göbek bağı koparmış olsa da, 1915 yılında çarşafa dair yazdığı bu muhteşem makalesini, konumuzla alakalı olması hasebiyle özetleyerek sizinle paylaşayım:

“Bu Çirkin Asrın Yegâne Süsü ve Güzelliği Sizin Çarşafınızdır!”

“Bu çirkin asrın ve bu çirkin muhitin yegâne süsü, yegâne güzelliği sizin çarşafınız, sizin peçenizdir. Yalnız bunlardır ki gözlere hâlâ bakmak tahammülünü, bakmak arzusunun veriyor. Niçin onlardan müstekî/şikâyetçi gibisiniz? O mazrûfa, bu zarftan daha muvâfık ne olabilir? Sizi böyle gördükçe bir kadının başka türlü nasıl giyinebileceğini düşünüyorum ve çarşafsız, peçesiz bir kadın tahayyül edemiyorum.

Sizi güneşten, havadan, sizi kem nazardan sakındık da böyle yaptık. Yazık değil mi ki o saçlara güneş vursun, o yüzü havalar, tozlar hırpalasın! Yazık değil mi ki, -ma’azallah- o gözlerin harîmine kolayca laubâli bir yabancı gözün kıvılcımını sıçrasın?..

Düşündük ki, belki bilmeyerek, belki farkına varmayarak birine gülüverirsiniz. Nazarlarınız belki, bilâihtiyar/elde olmayarak birinin üstünde fazlaca tevakkuf ediverir. Onun için yüzünüzü örttük. Zira tebessümlerinizin, bakışlarınızın kıymetini biz anlıyor, biz biliyorduk. Gönlümüz onların öyle lüzumsuz yere heder olmasına acıdı da, bir ipek mahfaza içinde muhâfazalarına lüzum gördü...

İnsanlar, kadınlara tahakküm ettikleri gündür ki tabiata gâlip geldiler. Cemiyetlerin ve medeniyetlerin esasını bir erkeğin kıskançlığı kurdu. Memleketlerden, vatanlardan evvel ilk müdafaa edilen kadındı. Bana inanınız bütün bu evler, bu mâbedler ve bu şehirler sizin için yapıldı. Sizin açıldığınız ve sizin kıskançlık mahbesini yıktığınız yerlerde derhal evler yıkıldı, mâbedler harap oldu, şehirler çöktü.

Çünkü sizin mahbesleriniz o yerlerin surlarıydı, kaleleriydi.

Söze başlarken size demiştim ki, bu çirkin asrın, bu çirkin muhitin yegâne süsü, yegâne güzelliği sizin çarşafınız, sizin peçenizdir. Memnun ve müsterih yaşamak için bu kanaat size kifâyet etmez mi? Halbuki benim ruhumu sadece bu kanaat dolduruyor: Peçeniz ve çarşafınız... Bunlardır ki bana muhabbeti öğretiyor; hayata muhabbeti, aşka muhabbeti, memlekete muhabbeti öğretiyor, bâhusus memlekete muhabbeti...

Zira sizin bu örtüleriniz, bu süsleriniz değil midir ki minarelerden ve o al râyetten/al bayraktan sonra bu serseri rûha bir râz-âşinâ melce/dost, sığınak ve bir emin mersâ/güvenli liman saadeti veriyor. Peçenizin kudsiyetini şuradan anlayınız ki, bir yabancı elin ona uzanması ihtimâli bile gayz nedir, hırs nedir, intikam nedir, kin nedir hiç bilmeyen bu tembelle ve yorgun ruhda beldeler yıkacak, burcû bârûlar/kaleler ve kuleler devirtecek bir ateş alevliyor.

Gördünüz mü? Peçenizden bahsederken, haşin adımlarla, yüksek surlar etrafında dolaşan bir eski kahraman gibi söz söylemeye başladım. Belki bunların hiç birini yapmayacağım, fakat emin olunuz ki şu dakikada çok samimiyim. Size, sizin örtülerinize ve süslerinize doğru teveccüh edince kendimi her şeye kadar farzediyorum. Tarih, menâkıb-ı beşeriyeyi dolduran en büyük kahramanlıklar, bana birer çocuk oyunu gibi geliyor.

Sakın onları çıkarmayınız, sakın onları atmayınız. Bu çirkin asrın, bu çirkin muhitin ortasında asâlet ve zerâfete yegâne dâl/delil ve âlâmet olarak, bunlar, sade bunlar kaldı...

(Kânunuevvel 1331/ 1915 Aralık Yakup Kadri Karaosmanoğlu)

Tesettürün Allah'ın kitabına ve Resûlullah'ın sünnetine değil de modaya uydurulduğu, örtünme anlayışının değişip yozlaştığı günümüzde, Yakup Kadri'nin “Çarşafa ve Peçeye Dair” başlıklı bu makaleyi kaleme almasına sebep olan o asil hanımefendilerin sayısının, daha da ziyade olması temennisiyle...

Fi Emanillah!

Bir Sahâbîyi Tanıyalım

ÜMMÜ HABİBE

(Radıyallâhü Anhâ)

- 3. Bölüm -

Ümmü Habibe annemiz, çektiği bunca sıkıntıya ve yaşadığı acılara rağmen imanında sebat etmesinin mükâfâtını en büyük rütbeyle almış oldu. Bundan böyle **Müminlerin Annesi** olma bahtiyarlığına ermiş ve başına ebediyet tacını koymuş oldu. Bununla birlikte Habeş diyarında birden zenginliğe kavuşup rahat bir hayat sürdürdü. O'nun sayesinde Habeşistan'daki diğer muhacir müslümanlar da bundan böyle orada çok rahat ettiler.

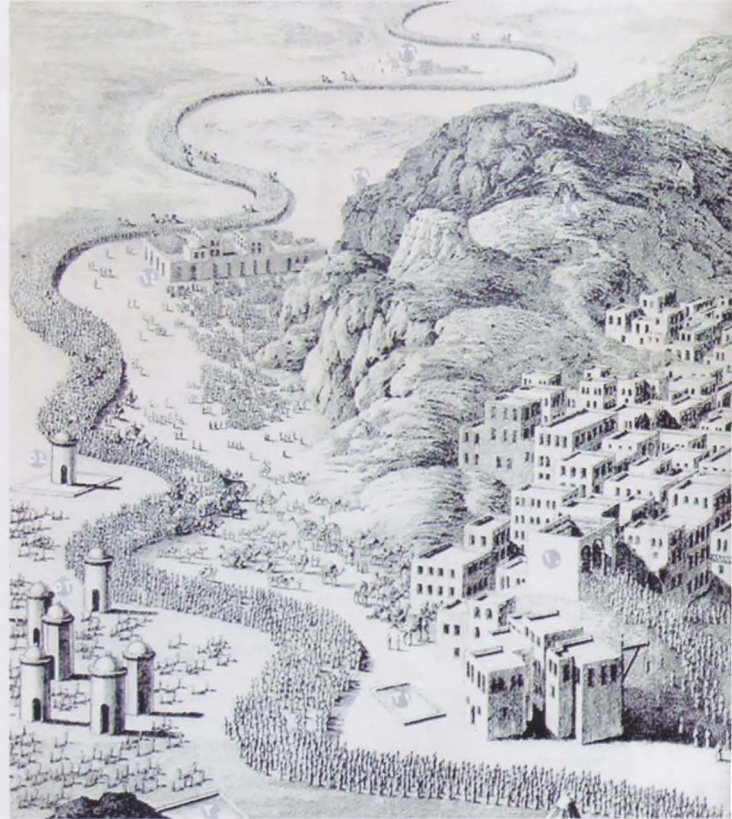
Ayrıca bu evlilik İslam Fıkhı açısından da önem taşımaktadır. Çünkü Resûlullah ile Ümmü Habibe annemizin nikahı, “**gıyâbî nikâh**”ın şeklini ve meşrûiyetini göstermektedir. Dolayısıyla bir **Teşrîi Kaynağı** olan **Sünnet**, bu hususta da ümette örnek ve önder olmuştur.

Resûlullah'a selam söyle

Ümmü Habibe'nin nikah için tayin ettiği vekili Halid b. Said (Radıyallahü anh) Necâşî'nin mehir olarak verdiği altınları Ümmü Habibe'ye teslim ettiğinde, o da hemen Resûlullah'ın kendisiyle nikâhlamak istediği müjdesini ilk olarak ulaştıran Ebrehe isimindeki cariyeyi çağırttı ve ona şöyle dedi:

- **O gün bana müjdeyi verdiğinde pek fazla malım yoktu, sana ancak elimdekilerini verebilmişim. Şimdi imkanım var, şu elli altını al ve ihtiyaçların için kullan!**

Fakat Ebrehe bu hediyeyi kabul etmeyecek şöyle dedi:

- Kral, senin hiçbir şeyini kabul etmemi bana kesin olarak emretti!

Necâşî'nin cariyesi, verilen altınları almadığı gibi daha önce Ümmü Habibe'nin, kendisine müjdelik olarak vermiş olduğu ziynetleri de küçük bir çanta içerisinde geri iade etti. Sonra dedi ki:

- Ben kralın elbiseleriyle, koku olarak süründüğü yağlarına bakıyorum. Ben Allah

Resûlünün dinine tabi oldum ve Allah için İslam'a girdim. Kral tüm hanımlarına haber gönderip yanlarında ne kadar koku varsa sana göndermelerini emretti.

Ertesi gün Ümmü Habibe annemize "öd, anber, vers, zebad" gibi envai çeşit kıymetli kokular getirildi. Ümmü Habibe annemiz bu hediyelere çok memnun oldu hatta Medine'ye giderken bu kokuların hepsini yanında götürdü.

Necâşî'nin cariyesi, verilen hiçbir hediye kabul etmemişti ama bir ricası vardı Ümmü Habibe annemizden, dedi ki:

- Senden ricam, Resûlüllah'a benim selamımı söylemen ve O'nun dinine girdiğimi bildirmendir!

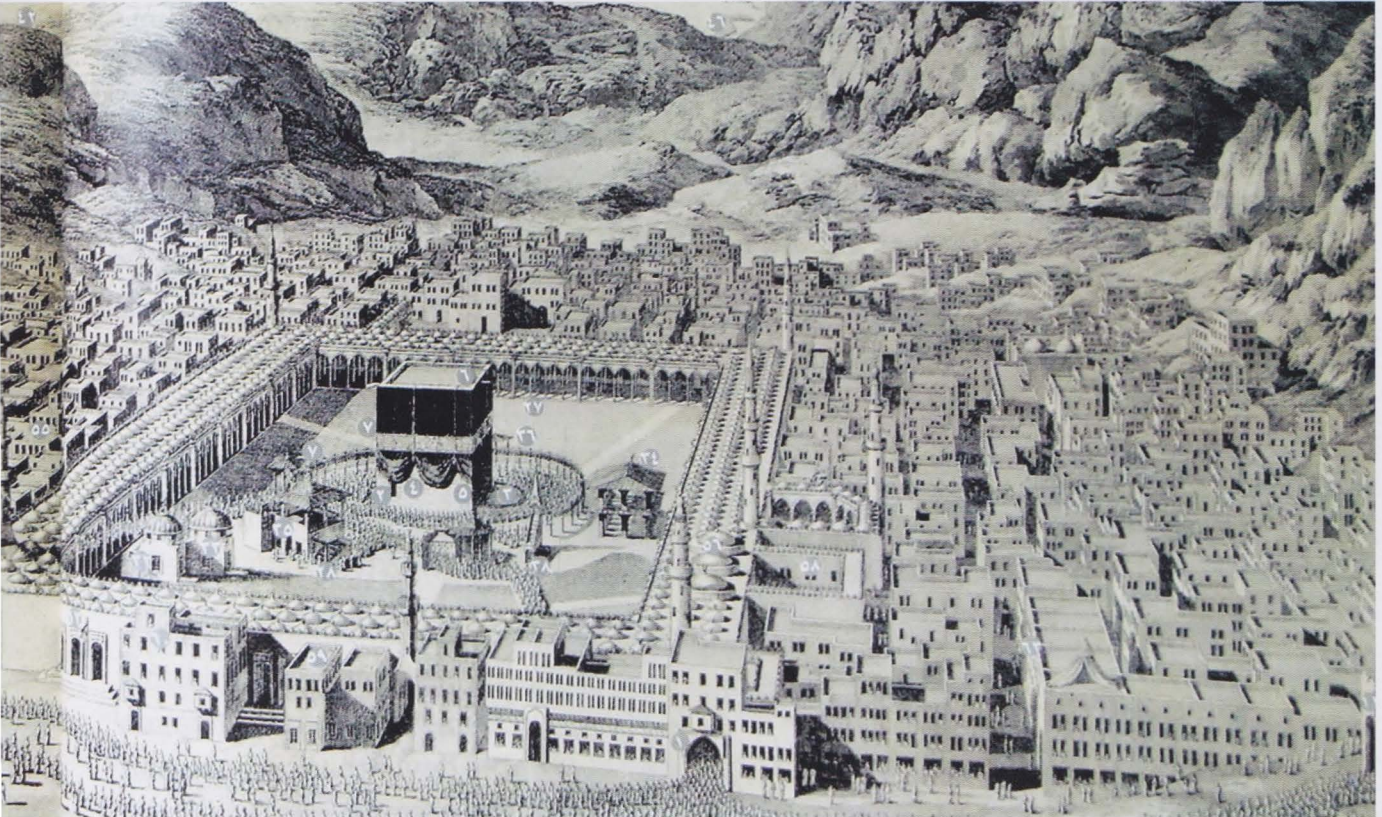
Ümmü Habibe annemiz şöyle anlatıyor:

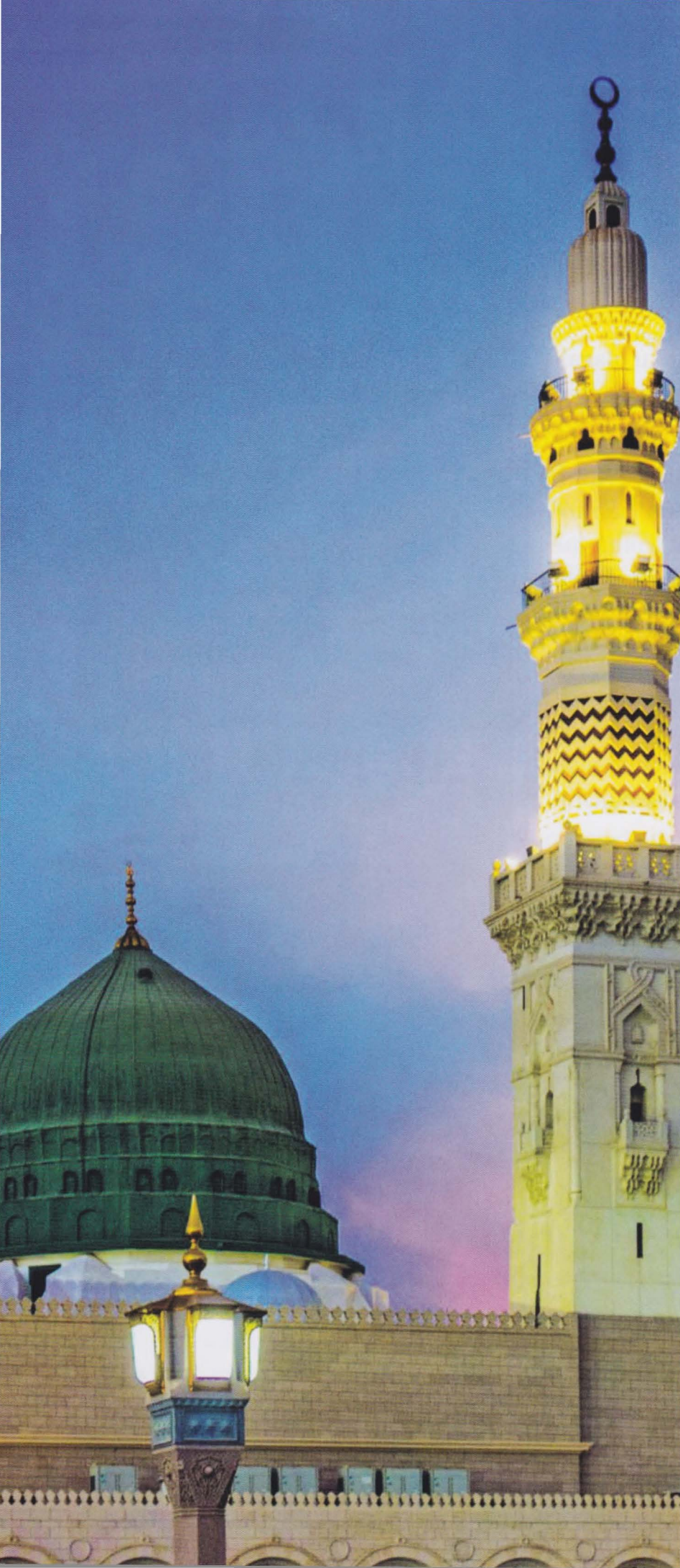
"Ebrehe bana çok lütfkâr davrandı, yol hazırlığımı o yaptı. Yanıma her girdiğinde de:

'Sakin ricamı unutma! Allah Resûlüne muhakkak selamımı söyle' diye tembih ediyordu.

Daha sonra Medine'ye gidip Resûlüllah'ın yanına vardığımda olanları anlattım. Nikâh safhalarından itibaren Ebrehe'nin bana yaptığı iyiliklere kadar hepsini Kendisine haber verdim ve onun selamını da söyledim. Resûlüllah bunları dinleyip tebessüm buyurdu ve:

- Ve aleyhesselam ve rahmetullahi ve berekatüh, diyerek onun selamını aldı."

Ümmü Habibe'nin evliliği karşısında babası Ebu Süfyan'ın tavrı

Arap örf ve âdetlerine göre kendisiyle evlenmek istenen kadın için önce babasına, o yoksa amcasına veya amcasının oğullarına müracaat edilmesi gerekirdi. Ancak Resûlullah'ın Ümmü Habîbe annemizle evlendiği dönemde, Ebû Süfyan henüz İslâm'a girmediği için bu evlilikten haberi bile olmamıştı.

Kendisine danışılmadan en büyük düşmanı kızının evlenmesi, Ebu Süfyan tarafından kesinlikle kabul edilmeyeceği düşünülürken, aksine bundan dolayı memnuniyet duymuştu. Bu evlilik haberi kendisine ulaştığında kızmak bir kenara bilakis memnuniyetini izhar etmiş ve Efendimizi överek:

- O başkumandandır ve insanların emiridir. O, reddedilmeyecek bir erkektir!

diyerek asaletini beyanla, bu izdivacı tasvip edip giyaben onaylamıştı.

Peygamber Efendimiz bu izdivaçla aynı zamanda bir devlet başkanı siyaseti de gütmüştü.

Mekke'nin reislerinden ve en büyük muhaliflerinden olan Ebû Süfyân'ın kızını nikâhlayarak onunla bir hısımlık ve maddi bir yakınlık kurmuştu. Böylece Kureyş Kabilesi'nin güçlü bir kolu olan Emevilerin düşmanlığı da böylelikle biraz daha hafiflemişti. Ayrıca bu izdivaç Ebû Süfyân'ın kalbinin yumuşayıp, ileride müslüman olmasını hazırlayan sebeplerden olmuştu.

Gerçekten de Ümmü Habîbe (*Radiyallahü anha*)'nın evliliğinden sonra Ebu Süfyan henüz Müslüman olmamakla birlikte, Peygamber Efendimize olan kin ve düşmanlığı azaldı. Zira bu izdivaçtan sonra Ebu Süfyan'ın gerek Efendimize, gerekse Müslümanlara karşı tavır ve davranışlarında yavaş yavaş bir yumuşama görüldü.

İbn Habîb ve Belâzürî'ye göre; Resûlullah (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*)'in Ümmü Habîbe (*Radiyallahü anha*) ile evlenmesi üzerine:

“Umulur ki Allah, sizinle düşman olduklarınız arasında yakında bir sevgi (ve dostluk) meydana getirir” (Mümtehine: 7) meâlindeki âyet nâzil oldu. Âyet-i kerime'de kastedilen karşılıklı sevgi ve yakınlığın, Resûlullah'ın Ümmü Habîbe ile evlenmesi ve bu vesileyle de, Mekkeli müşriklerin liderlerinden olan Ebû Süfyân'ın İslâm'a karşı olumlu yönde tavır değiştirmesi olarak yorumlanmıştır.

Medine'ye hicret

Ümmü Habîbe (*Radiyallahü anha*)'ın Resûlullah (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*)'le nikâhlanmasından kısa bir süre sonra, Habeşistan'da kalan muhacirlerin Medine'ye gitmeleri yönünde kararı alındı.

Habeş kralının yardımı ve Resûlullah'ın elçisi **Amr b. Ümeyye** (*Radiyallahü anh*) vasıtasıyla, muhacirlerle beraber Ümmü Habîbe (*Radiyallahü anha*) da Necâşî'nin temin ettiği iki gemiye binip Arap Yarımadası'na geri döndüler. Oradan da develere binip Medine'ye doğru yola revan oldular.

Hayber Fethi'nin gerçekleştiği esnada **Câfer bin Ebî Talib** (*Radiyallahü anh*)'ın başkanlığındaki **Habeşistan Muhacirleri** çıkıp geldiler. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz:

- **Bilmem ki bu iki şeyin hangisi ile sevineyim. Hayber'in fethine mi, yoksa Cafer'in gelişine mi?** Buyurarak sevincini ifade etmişti. Hatta Hayber'den alınan ganimetlerden Habeşistan muhacirlerine de hisse verildi.

Peygamber Efendimiz Habeş ülkesinden gelen muhacirlere:

“Sizin hicretiniz iki keredir. Siz hem Necaşî ülkesine hem de yurduma hicret ettiniz. Siz gemi halkına iki hicret sevabı vardır.” Buyurmuştu. Resûlullah'ın bu müjdesi onların sevinçlerine sevinç katmıştı.

Tabi Ümmü Habibe annemiz, Medine'ye geldiğinde Peygamber Efendimiz'e nikâh merasiminin tüm safhalarını anlatıp ne kadar mutlu ve bahtiyar olduğunu uzun uzun dile getirdi. Omuzlarında bir de selam yükü vardı. Belki de Ümmü Habibe'nin duâsı bereketiyle müslüman olan Necâşî'nin cariyesi Ebrehe'nin Resûlullah'a gönderdiği selam... Ve üzerindeki o selam emanetini de Resûlullah'a tevdi etti...

Devam edecek

kissadan hisseler

KADI ŞÜREYH'İN BİR DELİKANLIYA EŞ SEÇİMİ KONUSUNDAKİ TAVSİYESİ

Meşhur Kadı Şüreyh'e bir gün, delikanlının biri gelerek görüşmek istediğini söyledi. Kadı Şüreyh'le görüşen bu delikanlı "evlenmek istediğini, fakat evleneceği kadının tahsilli, şehirde büyümüş olmasını istediğini ve bununla birlikte birtakım şartlar da aradığını" dile getirdi. Ama bu konuda kafası biraz karışık olduğu için tavsiyede bulunmasını istedi.

Bunun üzerine Kadı Şüreyh o delikanlıya bazı nasihatlerde bulundu. Eş seçiminin çok önemli olduğunu, Resûlüllah'ın tavsiyesinin "**Dindar olanının tercih edilmesi**" olduğunu ifade etti. Ayrıca seçilen eşin, aile yapısının ve aileden gördüğü İslâmî terbiyenin de önemini belirterek, kendi başından geçen evliliği şöyle anlattı:

"Evlenme vaktim geldiğinde, aile yüklerimiz Mahzunoğlu Kabilesi'nden bir kız için bana aracı oldular. Onunla görüşüp konuştuk, birbirimizi beğendik ve kısa bir zaman içinde gerekli

muameleler yapılarak izdivacımız gerçekleşti. Evlilik hayatına da böylece adım atmış olduk.

Fakat çok geçmeden beni bir vesvese aldı. Çünkü eşim bir köylü kızıydı, üstelik çok fazla bi tahsil de görmemişti. "Acaba onunla olan evliliğimiz huzurlu bir şekilde devam eder mi?" diye düşünüyorum, verdiğim ani bir karardan dolayı da bazı tereddütler taşıyordum.

Aradan çok fazla zaman geçmemişi ki, bir gün eşim benimle özel bir mesele hakkında konuşmak istediğini söyledi. Ve bana münasip bir lisanla şöyle dedi:

- Efendim! Siz âlim ve şöhret sahibi bir kimsesiniz. Ben ise yaylalarda gezen, şehir hayatından uzak büyümüş bir köylü kızıyım. Aslında siz kendi hayatınıza daha uygun bir evlilik yapabilir, bende kendime göre bir hayat kurabilirdim. Lakin takdiri İlahi böyle imiş ki, kader bizim yollarımızı birleştirdi.

Allah-u Teala benim gibi tahsili olmayan bir köylü kızını, sizin gibi şöhretli bir âlime nasip etti.

Durum böyle olunca, benden yapmamı istediğiniz şeyler ve benim bilmediğim ama bilmem gereken tarafları anlatın ki, ben onlara dikkat edeyim de sizi üzme-yeyim.

Ayrıca, evimize benim sülalemden kimler gelebilir veya senin akrabalarından kimleri misafirliğe alayım yada kimleri kabul etmeyip onlara karşı soğuk davranarak eve gelmelerine mani olayım, dedi.

Ben eşimden hiç beklemediğim bir olgunlukla söylediği bu sözleri duyunca çok şaşırdım ve bu anlayışı karşısında onun hakkında düşündüklerimden dolayı pişman oldum.

Bunun üzerine ona:

- Hatun! Sen bana öyle şeyler söylüyorsun ki, şayet bu dediklerini yapabilirsen beni bahtiyar edersin, dedim. Ve ondan beklentilerimin neler olduğunu, nelerin yapılmasını arzu edip nelerden hoşlanmadığımı, evime kimlerin gelip kimlerin gelmemesi gerektiğini ve bunun gibi bazı meseleleri münasip bir lisanla kendisine söyledim.

Eşim gerçekten de söylediklerimi harfiyen yerine getirdi ve beni rahatsız edecek hiçbir tavır ve davranışta bulunmadı. Böylece bu güne dek son derece mutlu ve huzurlu bir hayat yaşadım.

Bir zaman sonra fetva dairesinden eve döndüğümde, evimizde bir misafir hanım vardı. Son derece mütesettire olan bu misafir hanım eşimin annesiydi. Kayınvalideme karşı elimden gelen saygı ve hürmeti gösterip onu en iyi şekilde ağırlamaya gayret ettim. Sohbet esnasında bir ara kayınvalidem bana:

- Oğlum hanımından bir şikayetin var mı, ondan memnun musun? diye sordu. Ben:

- Allah sizden razı olsun, kızınızdaki çok memnunum. Bu zamana kadar kendisinden hiçbir şikayetim olmadı, diyerek memnuniyetimi izhar ettim.

Bunun üzerine kayınvalidem dedi ki:

- Oğlum, sizin memnuniyetiniz beni de çok memnun etti. Şunu da ifade edeyim ki, Resûlullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) bir hadisi şerifinde; **“müslümanın evinin cennet olduğunu”** haber vermiştir. İşte biz de kızımızı cennette büyüttük ve ona Kur’an ahlâkından başka bir şey öğretmedik.

DR. İHSAN ŞENOCAK

TÂRİHSELÇİLİK YA DA KATOLİSİZMİ OLMAYAN KUR'ÂN-I MÜBÎN'İN PROTESTANCA OKUNUŞU -3-

Not: Bu yazının ikinci bölümü geçen ay yayınlanmıştı.

İlerlemeci Tarih Anlayışı Bağlamında Tarihselcilik

18. yüzyıl itibariyle Batı düşüncesine hakim olan İlerlemeci Tarih Tasavvuruna göre; mükemmel hayat ya bugündür ya yarındır ya da ondan sonraki gün ve günlerdir. Hayatın terakkisi bilimin terakkisine bağlıdır. Dünyanın yarınları dününden daha iyi olacaktır. Çünkü bilim sürekli gelişmektedir.

Aydınlanmanın İlerlemeci Tarih Tasavvuru bu çıkışıyla merkezinde akıl olan yeni bir din icat etmekteydi. “Akıl dini”ne göre; gerek küfür havzalarında neşv-ü nema bulan politeist dinler gerekse semavi-tarihi dinler insan fitratındaki doğal dini tahrif etmişlerdi. Ona göre hayat, insanüstü bir gücün müdahalesi ile karşılaşmamıştı. Toplumsal her olayın üzerinde aklın saltanatı olmalıydı. Her şey onun icazetine muhtaçtı.

Akıl dininin pozitivist bilim anlayışı bir yönden “tarihi din”le bir başka yönden de tarih anlayışının kendisiyle hesaplaşma içerisindeydi. Çünkü doğaya, deneye yönelme tarihe, tarihi bilgiye güvensizliği getirdi. Bu yüzden Akıl Dini, tarihi ya da dini değerleri ya yok saydı ya da kısmen kurtarılmalarına müsaade etti. Doğa bilimiyle bütün zamanlara bedel icatlara imza atan Batılılar, tarihin en mükemmel anlarını yaşadıklarına inandılar.

İslam, İlerlemeci Tarih Anlayışının karşısında, “sahv” halinin usulü “Dairesel Tarih Tasavvurunu” ikame etmiştir. Bu tasavvura göre, hayat bütün teferruatıyla olmasa da birçok yönüyle tekrar etmektedir. Faraza 1000 yıl önce A toplumunda yaşayan insanla bugün B toplumunda yaşayan insan tamamen aynı değilse de tamamen farklı da değildirler. Balina, filin aynısı değildir fakat aynıyetteki zıtlık, birçok uzvun benzer-

liğine mani olmaz. Karşılaştırmalı anatomiden hareketle “fildeki şu kemik bana balinadakini hatırlatıyor” demek ne kadar bilimsel değilse, keza “balina ve fil birbirinden o kadar farklıdır ki onları karşılaştırmak suretiyle hiçbir bilgi elde edilemez” demek de o derece bilime aykırıdır.

Zamanı, bir daire içindeki dört mevsim suretinde düşündüğümüzde görürüz ki, mevsimler büyük benzerliklerle tekrar etmektedirler. Daire döndükçe mevsimler görünür, fakat yeniden görünen her mevsim aynı mevsim değildir. Zira hiçbir şey bütün renkleriyle aynen tekrar etmemektedir. Fakat yeni dairedeki her bir mevsim eski dairede onun adını taşıyan her bir mevsime yapısal açıdan karşılık gelmektedir. Yani zaman benzerliklerin esası üzerine kurulan tarihi daire içinde yürümektedir. Onun için pozitivizmin iddia ettiği gibi ideal anlar yalnız bugünler ve yarınlar değildir. Belki de yarınlar tarihin kışına tekabül edecektir. Bu yüzden İslami ilimlerin teşekkül ve devam sürecinde benimsenen tarih tasavvuru ne Aydınlanmada olduğu gibi tarihi karanlık, yarını aydınlık gören ilerlemeci tarih anlayışı ne de kadim Yunan ve Romalılarda hâkim olan; yalnız maziyi güzel, yarınları kötü gören tarih anlayışı ile örtüşmektedir.

Ayrıca “İlerlemeci Tarih Tasavvurunun” iddia ettiği gibi tarih, mazinin köklerinden doğup sürekli olgunluğa ilerleyen bir fenomen de değildir. O, iyi ya da kötü bir surette zuhur eden dairenin etrafında tekrar eder. Buna göre dün bugünden pekala daha iyi olabileceği gibi şartlara göre bugün de dünden daha iyi olabilir.⁶⁰

Bütün dünya milletlerinin tarih gerçeği bu çerçevededir. Onun için çağ dışılık yaftasını maziye hasretmek doğru değildir. Çünkü böyle bir ameliye İlerlemeci Tarih Tasavvurunun ürünüdür.

İslam’a göre tarihi dairenin yazı, peygamberlerin yaşadığı anlara tekabül eder. İslami hükümlerin tekrardan yaşanan çağa hâkim olması, dairenin yeniden yaza geldiğini ya da tarihin birçok benzerlikleriyle tekrar ettiğini gösterir. Bu yüzden Peygamber asrına dönmek mazi de olsa, dönülen mazi tarihin en aydınlık zamanıdır.

Dairesel Tarih Anlayışına göre, Kuran’ın indiği zaman güzellikte bütün zamanlara bedeldir. Her yönüyle örnek alınması gereken devir Kuran’ın indiği devirdir. Bu görüş Kuran’ın zaman üstü kimliğine vurgu yapmaktadır. Fakat İslam’a İlerlemeci Tarih Anlayışıyla bakarsanız Saadet Asrını fikren, siyaseten, iktisaden çağdışı görürsünüz. Bu yüzden ahkâm ayetlerinin modern zaman insanını da bağladığını kabullenemez, mühendis, öğretmen ya da doktor bir kadının mirasta erkek kardeşinin yarısını almasına bir anlam veremezsiniz. İlerlemeci Tarih Tasavvuru üzerine tarihselcilik imaretini kuran, ardından da on dört asır önce nazil oldu diye ahkâm-ı ilahiye çağdışı görenler bilmiyorlar ki;

Zaman korkunç daire, ilk ve son nokta nerde?

Bazı geriden gelen, yüz bin devir ilerde.⁶¹

Ahkâm ayetlerinin çağdışı olduğunu söyleyen küfür idraki ile modern mantığın en önemli ayrışım noktası ise ilki ayetleri direkt devre dışı bırakmayı tercih ederken ikincisi sahip olduğu İslami kimlikten dolayı mahallilik ya da tarihsellik etiketi ile muattal kılmayı tercih etmektedir.

İslami Anlayış Usulu Açısından Tarihselcilik

Kur’an-ı Kerim’i murad-ı ilahi çerçevesinde anlamak tarih boyu Müslümanlar için en mühim mesele addedilmiştir.

İslam'ın ilk yıllarında Ashab-ı Kiram, şeriatın maksatlarının neler olduğunu her hangi bir anlayış usulüne ihtiyaç duymadan idrak edebiliyordu. Çünkü Kur'an'ı Kerim onların içinde, dilleri hatta lehçeleriyle inmişti. Bu cihetle onlar, ayetlerin mantûk ve mefhumunu, delalet ve işaretini, ima ve iktizasını, hakikat ve mecazını, temsil ve istiarsini, umum ve hususunu meleke ve tabii dil vukufiyetleri ile bilebiliyorlardı. Bu noktada dil eğitime ve usul ilmine ihtiyaçları yoktu. Bilakis arap diliyle alakalı kaideler onların telaffuzlarından, şivelerinden neyi nasıl anladıklarından hareketle tespit edilmiştir.

Bütün bunların ötesinde ashab, İlahi hükümleri irfanın menbaı olan Rasûlül-lâh (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*)den almışlardı. Ayetlerin inişine, Cebrail (*Aleyhisselâm*)'ın gelişine tanık olmuşlardı. Bu yüzden Kur'an'ı anlamaları bir anlayış usulünü tedvin ya da tedaris etmelerine hacet bırakmamıştı.

Tabii de Ashab gibi, Arap diline son derece vakıftı. Bu yüzden lafızlardan ayetlerin maksatlarını, direkt olarak anlayabiliyorlardı. Çünkü ashabın talebeleriydiler. Onların birikimi bütünüyle kendilerine intikal etmişti.

Tabiiinden sonra durum bütünüyle değişti. Daha onların devrinde İslam coğrafyası hızlı bir şekilde genişledi. Bunun neticesinde hayatın her alanında ciddi gelişmeler oldu. Hukuki olaylar çoğaldı. İhtilaf arttı. Örf ve adetler değişti. Âlimler önceki yıllarda olmayan problemlerle karşılaştılar. Yeni içtihatlar bulunmak mecburiyetinde kaldılar.

Farklı milletlerin Müslüman olması ve Araplarla kaynaşmaları Arapça'nın bozulmasına neden oldu. Yeni kuşak dile olan tabii vukufiyetini yitirmeye başladı.

Bu yüzden Kur'an'ın anlaşılabilmesi bozulmamış Arapça'nın ve ashabın Kur'an'ı anlayış usulünün tesbit ve tedvinini gerekli kıldı. Bu çerçevede bir taraftan sarf ve nahiv ilmi ile alakalı meseleler diğer taraftan da Kur'an'ı anlayış usulü ile alakalı meseleler tesbit ve tedvin edilmeye başlandı.

Nitekim ashab ve onları takip eden kuşakta şifahi olarak oluşan ve varlığını devam ettiren -Kur'an'ı Kerim'i doğru anlamının yolu ve yöntemi ile alakalı düzenli bilgilerin mecmuasından ibaret olan- Tefsir Usulü, bu dönemde (müçtehit imamlar devri) yazıya aktarıldı ve ilk örneğini İmam Şâfiî'nin Risale'si ile verdi. Fıkıh Usulü olarak bilinen "Risale" tarzı literatür aynı zamanda Tefsir Usulüdür. Zira bu ilim dalının önemli bir bölümü Kur'an lafzının açık ve kapalılık ciheti ile manaya delaletini incelemektedir.

İslami Anlayış Usulu

Sünnet ve Cemaat Âlimleri bütün hükümlerin ilk kaynağı olarak kabul ettikleri Kur'an-ı Kerim'i şu esaslar daireesinde anlamışlardır:

1) Kur'an-ı Kerim lafız ve mana itibari ile Allah Teâlâ'nın kelimidir.⁶² Bu yüzden onu anlayabilmek için lügat alimlerinin istikrâ / tüme varım yolu ile tespit ettikleri kaidelerden hareketle ve mutlaka onun lafzı dikkate alınarak muradı ilahi anlaşılmalıdır.

2) Kur'an, şeriatın esasıdır. Dolayısı ile dinin özüne, şeriatın temellerine ulaşmak isteyen kişinin Kur'an'ı diğer bütün hükümlerin kendi etrafında döndüğü bir mihver kabul etmesi zorunludur.⁶³

3) Kur'an'ın hükümleri tarihi değil evrenseldir. Bütün zaman ve mekânlar için bağlayıcıdır. Hicaz bölgesi, vahyin dünyaya açılım noktasıdır. Verilen örneklerde ilk muhatapların idrak seviyesi

gözetilmekle birlikte aslında insanlığın ortak buluşma noktaları dikkate alınmıştır. Bilinenden bilinmeyene doğru bir seyir izlenmiştir. Bu bilinenlerde bütün insanlık için ortak yönler mevcuttur. Örneğin deveden ya da hurmadan bahsedilmesinden müşahhas olarak deve ya da hurma değil, Allah Teâlâ'nın yaratıştaki eşsiz kudreti kastedilmektedir. Bunun içindir ki, Kur'an-ı Kerim'in deveden bahsetmesi, buna mukabil farklı iklimlerde bilinen bir başka hayvandan bahsetmemesi, ilk muhataplarının anlayış seviyelerinden hareketle anlaşılabilir evrensel hakikatler vaz etme gayesine mebnidir.

4) Kur'an-ı Kerim Allah Teâlâ'nın gönderdiği kitapların en sonuncusudur. Kendisinden önce gönderilen kitaplarla bazı hükümlerinin ayniyet arz etmesi tarihsel olduğuna değil -önceki kitapları gönderen- Allah Teâlâ tarafından gönderildiğine işaret eder. Çünkü Allah Teâlâ'nın katında hak bütün zamanlarda hep aynıdır.

5) Önceki kitaplara muhalif duran ayetlere gelince; bu da iki esas çerçevesinde izah edilebilir. Öncelikle diğer bütün Semavi kitaplar tahrif edilmişlerdir. Kur'an'ın, insanların elleriyle tahrif ettiği kitapların ifadelerine muvafık olması vahiy gerçeğiyle çelişir. İkinci olarak da önceki ümmetlere farklı konularından dolayı gönderilen ahkâm ayetleri Allah Teâlâ'nın İslam ümmetine olan merhametinden dolayı değiştirilmişlerdir. Bu yüzden bütün hükümler önceki kitaplarla ayniyet arz etmezler.

6) Kur'an'ın önceki kitaplarla olan münasebeti; onlarda mevcut olanı ikmal, değiştirilmemiş olanı ibkâ, değiştirilmiş olanı ıslah ve ilga ya da onlarda hiç olmayanı ibda' etme ekseninde gerçekleşmektedir. Bu kavramları tanımadan Kur'an'ı Kerim'in önceki kitaplarla olan münasebetini tahlil etmek kişileri sapıklığa sürükleyecektir.

7) Kalp, geleni geldiği gibi kabul etme özelliğine sahip olduğundan Kur'an Allah Rasulü (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*)'in zihnine değil kalbine nazil olmuştur. Vahiy, yukarıdan aşağıya kulların maslahatını temin için yapılan bir müdahaledir. Bu müdahalede Allah Teâlâ dilediğini dilediği gibi vahyetmiştir. Bunda Rasûlüllâh (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) dâhil hiç kimsenin küçük de olsa bir tasarrufu yoktur. Böyle bir anlayış mütevatir haberleri inkâr anlamına geleceğinden küfürdür.

8) Hükümler hikmetlerle talil edilemezler. Bu yüzden fakihler Kur'an ve Sünnet'ten istinbat ettikleri hükümleri açık olmayan hikmetler yerine zahir ve mündabit olan illetler üzerine bina emişlerdir. Zira hükümleri hikmetler üzerine bina etmek ahkâm-ı ilahinin keyfi anlaşılma-larına neden olacaktır. Örneğin Ramazan ayında yolculuk yapan kişi için iftar etmek, sefer illetinden dolayı mubahtır. Velew ki yolculuğunda iftarın hikmeti olan meşakkat olmamış olsun. Fakat Ramazan'da iftarın illeti olan hastalık ya da yolculuk durumu olmayan buna mukabil taş ocağı ya da kömür ocağı gibi meşakkatin en üst sınırdaki olduğu yerlerde işçi olan kişi iftarın hikmeti olan meşakkatin varlığından dolayı orucunu bozamaz.⁶⁴ Çünkü meşakkat, herkes için bütün hal-lerde standart sabitelerden yoksundur.

9) Ayetler, genel ilkeler tayin etmenin yanı sıra asıl olarak ifade ettikleri hususlarda lafzın meşru kabul ettiği usuller dairesinde tek başlarına muayyen manalar içermektedirler. Buna göre miras, kadının örtünmesi, faiz gibi muayyen hükümleri ifade eden ayetler sünnetin beyanı istikametinde neye nasıl delalet ediyorlarsa öyle anlaşılmalıdırlar. Usulcülerin ayetlerden hareketle tespit ettikleri ilkeler ise kendi başına bir hüküm oluşturan ayetleri devre dışı bırakmak şöyle dursun

onların ifade ettikleri anlamları pekiştirmeyi amaçlamışlardır. Bu yüzden, İslam Âlimleri ilke, maslahat ve hikmet zarfları ile ayeti kerimelerin ifade ettikleri muayyen manaların perdelenmesini gayri meşru telakki etmişlerdir.

10) Zamanın değişmesini gerekçe göstererek miras, şahitlik, faiz... gibi Kur'ânî hükümlerin değişmesini talep etmek Allah Teâlâ'nın şeriatını nesh etmek / hükümsüz kılmak anlamına gelmektedir. Hâlbuki Onun ayetlerini yalnız kendisi nesh edebilir.

“Zamanın değişmesi ile hükümlerin değişmesi inkâr edilemez” kaidesi ise, nass ile sabit olan hükümler için değil, örf ve âdete dayalı hükümler için geçerlidir. Buna göre, hükmün kaynakları makamında olan örf ve âdetin değişmesiyle hüküm de değişebilir. Fakat örf ve âdetin değişmesiyle nass ile sabit olan hükümlerin de değişmesini talep etmek, örfü nassdan daha güçlü kabul etmek anlamına gelir. Hâlbuki nass daha güçlüdür. Nitekim örfün batıl olması ihtimal dâhilinde iken nassın her hâlükârda sahih olduğu esastır. Bu yüzden örfü temel alarak nassın değişebileceğini savunmak iman tehlikeye düşürür.⁶⁵

Ulemanın Kur'an'ı anlama hususundaki ameliyeleri göstermektedir ki; felsefi, edebi ya da başka tür bir metni okurken takınılan tavırla Kur'an'ı okurken takınılan tavır muhakkak ki farklı olmalıdır. Bu yüzden kutsal olmayan metinlerde câri olan özne-nesne ilişkisi Kuran'a uygulanmamalıdır.

Kur'an'ın dışındaki metinleri okuyan bir özne, istediği gibi yorum yapabilir. Çoğu zaman yazarın anlattığı ile öznenin anladığı, farklılık arz edebilir. Ya da özne anladığında özgürdür. Fakat Kuran'ı okumak her şeyden önce kişiden farklı bir duruş bekler.

O, özneyi dinleyen, kendini ise dinlenen görür. Yani Kur'an'ı anlamada Kur'an etken, anlayan ise edilgendir.

Kur'an'dan murad-ı ilahi dışında manalar çıkarmak, Onu anlamamaktır. Bu yüzden Allah Resulü (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) tefsir için gerekli malumata sahip olmadan aklına göre Kuran'ı açıklamaya kalkan kişi için cehennemdeki yerine hazırlansın⁶⁶ buyurmaktadır.

Nitekim ilmi ve idraki noksan kişilerin Kur'an'ı tefsir etmelerini önlemek için ulema birtakım şartlar belirlemiştir. Bu bağlamda Suyuti “İtkan”ında tefsir için zaruri olan 15 ilimden bahsetmektedir. Ona göre bu on beş ilim şunlardır: Lügat, Kıraat, Nahiv, Sarf, İştikak, Meani, Beyan, Bedi, Kelam, Usulü Fıkıh, Sebeb-i Nüzul ve Kıssalar, Nasih ve Mensuh, Fıkıh ve Mevhibe.⁶⁷

Yukarıdaki ilimlerden kısmen nasipdar olanlar ya da cehaletin cesaret aşıladığı kişiler sürekli evrenselliğine vurgu yapan Kuran'ı kendi iç dinamiklerinden doğan ilimler yerine Batılı adamın anlayış usulü çerçevesinde kavramak istediklerinden beşeri metinler üzerine tatbik edilen tarihselciliği Kur'an'a da uygulamaktadırlar. Böyle bir yaklaşım farklı âlemlerin esaslarını aynı ölçülerle değerlendirmekten farksızdır.

Hüküm

Batıda özellikle Hristiyanlık içinde, bir anlayış biçimi olarak kendini gösteren tarihselcilik etkinlik kazandığı Aydınlanma devrinde, dindar filozofların urve-i vüskası oldu. Çünkü onlar tanrı merkezli bir dünyadan insan merkezli bir dünyaya geçişte imanlarını tarihselcilikle güvence altına aldılar. Skolastik düşünce ile hayattan uzaklaşan, bu yüzden pozitivist bilimin saldırıları karşısında dik duramayan kilise, insanüstü anlatımlara muhatap olan

Hazreti İsa ve Hazreti Meryem'i tarihselleştirerek hayatın içine çekmeye çalıştı. Yani Hıristiyanlık içindeki konumuyla tarihselcilik, dini kurtarma operasyonuydu.

Ayrıca tahrif edilen İncil içerisinde beşeri ifadeler vardı, bir anlamda İncil beşerilemişti. Bu açıdan da tarihselcilik, doğruyu yanlıştan, ilahi olanı beşeri olandan ayıklama ameliyesidir. Başka bir ifadeyle tarihselcilik, Batılı Adam'ı Katolisizmin dogmalarından / hurafelerinden kurtaran, ona özgürlük armağan eden Protestanca bir duruştur.

Tarihselcilik, yirminci yüzyılda Oryantalistler tarafından yeni bir forma aktarıldı ve bu haliyle İslam coğrafyasına taşındı. Müslüman modernistler de oryantalizmin pratiklerinden hareketle tarihselciliği Kur'an'ı Kerim'e tatbik ettiler. Modernistler, klasik fıkıh ve tefsir usulüne karşı bir anlayış tarzı olarak benimsedikleri tarihselciliğin meşruiyet sorununu giderebilmek için, İslami literatürden kendilerine referans arayışına giriştiler. Bu çerçevede İzzuddin b. Abdisselam, Karâfi, Şâtübî gibi âlimlerin vurguda bulunduğu "Makasıdu's-şeria" sistemini tarihselciliğünüzere oturduğu bir asıl kabul ettiler.

Gerçekte ise Hıristiyanlık içinde bir "anlama biçimi" olarak ortaya çıkan tarihselcilikle, bizzat Kur'an'ın telkin ettiği Mekasıdu's-şeria sistemi taban tabana zıttır. İlki, anlamak istediği metni, tarihin belli bir dönemine hapsedip ondan bir takım indî ilkeler çıkarırken; ikincisi ise metni arka planıyla bütün zamana müdahil kılmaktadır. Yani tarihselcilikte tasavvur edilen metin; tarih içinde edilgen Mekasıdu's-şeria'da ise etkindir. Buna göre, İzzuddin b. Abdisselam, Karafi, Şatubi gibi âlimlerin öne çıkardığı Mekasıdu's-şeria sistemi tecdit, Fazlurrahman, Nasr Hamid Ebu Zeyd, Hasan Hanefi

gibi modernist Müslümanların savunduğu "Kuran Tarihselciliği" ise İslam'da aslı olmayan bir icat /bidattır. Bütün bidatlarda dalalettir.

Eğer tarihselciler, iddia ettikleri gibi "İslam dünyası"nın sorunlarını çözmeye samimi iseler lafzı ve manasıyla Kur'an'ı Kerim'e dönmeye mecburdurlar. Çünkü sorunsuz çağlar, Kur'an'ın yaşandığı, hükümlerinin uygulandığı çağlardır. Bugünün problemleri ise, tarihselleştirilmesini talep ettikleri Kur'an'ın uygulandığından değil uygulanmadığından doğmuştur.

Dolayısıyla problemlerin izalesi, Kur'an'ın tarihselleştirilmesiyle değil, modern değerlerin tarihselleştirilmesiyle gerçekleşecektir. Fakat Batı ve onun değerleriyle hesaplaşmaya cesaret edemeyenler, Batının hedef gösterdiği Kur'an'la hesaplaşmakta, Ona karşı alenen protestanca bir tavır takınmaktadır. Bütün bunlar beyhude uğraşlardır. Sonları hüsrandır. Dün tarihte olduğu gibi bugün de insan ve insana ait olan her şey tarihselleşecek, fakat ilahi olan Kur'an vahyedildiği hal üzere kıyame-te kadar aynı kalacaktır. Dün, insanlar Kur'an'ı tarihselleştiren bir güç göremediler. Bugün de yarın da göremeyecekler. Çünkü Allah Teâlâ hiçbir "kulu"nu böyle bir yetkiyle donatmamıştır.

Dipnotlar

60. R.G. Colling Wood, Tarih Felsefesi Üzerine Denemeler, (çev.Erol Özvar), Ay Işığı Yayınları, İstanbul, 2000, s.116-144.

61. Necip Fazıl Kısakürek, Çile, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul, 1967, s.404.

62. Muhammed Ebu Zehra, Usulu'l-Fıkıh, Daru'l-Fikr, Kahire, ty., s.81.

63. Muhammed Hudari, Usulu'l-Fıkıh, Beyrut, 1998, s.212.

64. Abdulvahhan Hallâf, İlmü Usuli'l-Fıkıh, Lübnan, 1940, s.50.

65. Örnekler için bkz. Ali Haydar, Düreru'l-Hukkam Serh-u Mecelleti'l-Ahkam, İstanbul, 1330, I, 101,102

66. Suyuti, a.g.e., II,465.

67. Suyuti, a.g.e., II,26.

Mürşide uymak

Mürşid gönlü Hak nûru,
Uy mürşid-i kâmile!
Yıkıp kibri, gurûru,
Uy mürşid-i kâmile!

Mürşidden olma irak!
Cennet mürşide durak,
Sıkıca tutunarak,
Uy mürşid-i kâmile!

Katlanmadan zahmete,
Ulaşırsın rahmete,
Uğramazsın mihnete,
Uy mürşid-i kâmile!

Etraf şeytanla dolu,
Gözet hep sağı solu!
Bulursun doğru yolu,
Uy mürşid-i kâmile!

Nefsimiz gayet yaman,
Gafletsiz geçsin zaman,
İstersen sağlam iman,
Uy mürşid-i kâmile!

Var bunun vesikası,
Mürşidler, insan hası,
Kazanırsın ihlâsı,
Uy mürşid-i kâmile!

Eşrefoğlu Rûmî

Hikmetli Söyler

“Adâlet; halkın dirliđi ve düzeni, idarecilerin ise süsü ve güzelliđidir.”

Hazret-i Ali (Radyallahü anh)

“Vücûdun rahatı az yemekte; rûhun rahatı ise az günahıdır.”

İmâm-ı Gâzâli (Rahmetullahi aleyh)

“Temiz ve helâlinden ye de, ister sabaha kadar ibâdet et, istersen uyu!”

İbrâhim bin Edhem (Rahmetullahi aleyh)

“Tevâzu; kimden gelirse gelsin hakkı kabul etmektir.

Fudayl b. İyad (Rahmetullahi aleyh)

*“Allâh-u Teâlâ dünyayı bize esir etti (onu bizim emrimize verdi)
Ama biz döndük dünyaya esir olduk.”*

Mahmud Efendi hazretleri (Kuddise sirruhu)

*“Nasıl ki beden hasta olunca yemek, içmek ve istirahatten haz alamazsa;
kalp de dünya hastalığına tutulunca vâz u nasihatten haz alamaz.”*

Mâlik bin Dinar (Rahmetullahi aleyh)

*“İyilikle her düşman dost olabilir,
oysa nefse yapılan iyilik onun düşmanlığını artırır.”*

Sâdî

ZİKİRLER, DUÂLAR VE FAZÎLETLİ AMELLER

ZÜLHICCE’NİN İLK ON GECESİNİN NAMAZLARI

İlk On Gecesindeki Cumâ Gecesi (16 Ağustos Perşembe’yi 17 Ağustos Cumâ’ya bağlayan gece) **veyâ Günü** (17 Ağustos Cumâ günü) üç selâmla altı rekât kılınır, her rekâta on kere İhlâs Sûresi okunup selâmdan sonra:

«يَا نُورُ! تَنَوَّرْتَ بِالنُّورِ فِي نُورِ نُورِكَ يَا نُورُ!»

“Ey Nûr! Sen Yüce Zâtın’a has olan nûrunla nurlar içerisindeki nurla dâimâ nur oldun. Yâ Nûr!” diye duâ edilir. (Muhammed ibnü Hatîriddîn, el-Cevâhiru’l-hams, sh:63)

On Gecenin Her Birinde Kılınabilecek Mühim Bir Namaz (ki 11 Ağustos Cumartesi gecesinden başlayarak 20 Ağustos Pazartesi gecesi dâhil olmak üzere aralardaki her gece kılınabilir):

Hüseyn ibni Ali (Radiyallâhu Anhümâ)nın, babası **Ali** (Radiyallâhu Anh)dan rivâyetine göre, **Rasûlüllâh** ﷺ şöyle buyurmuştur:

“Zülhicce’nin onu girdiği zaman ibâdette gayretli olun, çünkü o günler Allâh-u Te’âlâ’nın fazîletli kıldığı ve gecesinin hürmetini gündüzünün hürmetine eş yaptığı günlerdir. Her kim on gecelerden birinde, gecenin son üçte biri kaldığında dört rekât kılar, her rekâta bir Fâtiha, birer Felak, Nas, üç kere İhlâs Sûresi ve sonra da Âyete’l-Kürsî okur ve bunu her rekâta tekrar eder, namazını bitirince ellerini kaldırarak:

«سُبْحَانَ ذِي الْعِزَّةِ وَالْجَبَرُوتِ، سُبْحَانَ ذِي الْقُدْرَةِ وَالْمَلَكُوتِ، سُبْحَانَ اللَّهِ الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ، لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ، سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعِبَادِ وَالْبِلَادِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا عَلَى كُلِّ حَالٍ، اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا، رَبُّنَا جَلَّ جَلَالُهُ وَقُدْرَتُهُ بِكُلِّ مَكَانٍ.»

‘İzzet ve ceberût (ululuk ve büyüklük) sâhibini tesbîh ederim. Kudret ve melekût (güç ve eşsiz mülk) sâhibini tesbîh ederim. Hiç ölmeyecek diri olan Allâh’ı tesbîh ederim. Ondan başka ilâh yoktur, O diriltir ve öldürür. Kendisi hiç ölmeyecek tek diridir. Kulların ve yurtların Rabbi olan Allâh’ı tesbîh ederim.

Her hâlükârda bol, tertemiz ve bereketli tüm hamdler Allâh’a mahsustur. Allâh her şeyden çokça büyüktür. Rabbimiz’in celâli ve kudreti(nin eserleri) her mekânda (meydana çıkmakta)dır.’ der, daha sonra dilediği şeyle duâ ederse şüphesiz bu kimseye haram olan Beytullâh’ı haccetmiş, Nebî ﷺ’in kabrini ziyâret etmiş ve Allâh yolunda cihat etmiş kimseler kadar sevap ihsân edilir.

Bu kişi Allâh-u Te‘âlâ’dan ne isterse mutlakâ kendisine verilir. Bu namazı on gecenin her birinde kılsa Allâh-u Te‘âlâ onu Firdevs-i Âlâ’ya yerleştirir, Kendisinden her günahı siler ve ona (bir münâdî tarafından): ‘(Geçmiş günahların silindi) amel işlemeye yeniden başla.’ denilir.

Arefe günü olduğunda gündüzü oruca niyet eder, gecesinde de (Zülhicce’nin 8’ini 9’una bağlayan gecede, bu sene 19 Ağustos Pazar’ı 20 Ağustos Pazartesi’ye bağlayan gecede) bu namazı kılar, bu duâyı yapar ve Allâh-u Te‘âlâ’nın huzûrunda çokça yalvarış-yakarışta bulunursa Allâh-u Te‘âlâ: ‘Ey meleklerim! Şâhit olun ki gerçekten Ben bu kulumu bağışladım ve onu Beytim’i hac yapanlara ortak ettim.’ buyurur. Bunun üzerine melekler namazı ve duâsı sâyesinde Allâh-u Te‘âlâ’nın bu kuluna verdiği nîmetlerden dolayı çokça sevinirler.” (‘Abdülkâdir el-Geylânî, el-Ğunye, 2/40-41)

Arefe Gecesi (19 Ağustos Pazar’ı 20 Ağustos Pazartesi’ye bağlayan gece) **Namazı:** Beş selâmla on rekât kılınır, her rekâtta beş kere Kureyş Sûresi okunur. Ayrıca o gece bir önceki sayfada (“On Gecenin Her Birinde Kılınabilecek Mühim Bir Namaz” başlığı altında) zikredilen namazı kılsa, hadîs-i şerîfte bildirilen tüm müjdelere nâil olur.

ZÜLHICCE’NİN İLK ON GÜNÜNÜN NAMAZLARI

Terviye Günü olarak adlandırılan sekizinci gün (19 Ağustos Pazar günü) **Namazı:** Dört rekât ve ardından iki rekât olmak üzere altı rekât kılınır. Kılınacak bu dört rekâtın birincisinde bir kere Asr Sûresi, ikincisinde Kureyş Sûresi, üçüncüsünde Nasr Sûresi, dördüncüsünde ise üç kere İhlâs Sûresi okunur. Ardından kılacağı iki rekâtın her bir rekâtında üç kere İhlâs Sûresi okunur. İşte böyle yapan kişi terciye gününün ve o gün Mina’da zikredenlerin sevâbını bulur.

AREFE GÜNÜ NAMAZLARI

(20 Ağustos Pazartesi günü)

1) Ebû Hureyre (Radiyallâhu Anh)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte şöyle buyrulmuştur:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ صَلَّى يَوْمَ عَرَفَةَ بَيْنَ الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ يَفْرَأُ فِي كُلِّ رَكَعَةٍ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ مَرَّةً، وَ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ خَمْسِينَ مَرَّةً كُتِبَ لَهُ أَلْفُ حَسَنَةٍ وَرُفِعَ لَهُ بِكُلِّ حَرْفٍ فِي الْقُرْآنِ دَرَجَةٌ فِي الْجَنَّةِ، مَا بَيْنَ كُلِّ دَرَجَتَيْنِ مَسِيرَةٌ خَمْسِمِائَةِ عَامٍ، وَيَرْوِجُهُ اللَّهُ بِكُلِّ حَرْفٍ فِي الْقُرْآنِ سَبْعِينَ حَوْرَاءً، مَعَ كُلِّ حَوْرَاءٍ سَبْعُونَ أَلْفَ مَائِدَةٍ مِنَ الدَّرِّ وَالْيَاقُوتِ، عَلَى كُلِّ مَائِدَةٍ سَبْعُونَ أَلْفَ لَوْنٍ مِنْ لَحْمِ طَيْرٍ خَضِرٍ، بَرْدُهُ بَرْدُ الثَّلْجِ وَحَلَاوَتُهُ حَلَاوَةُ الْعَسَلِ وَرِيحُهُ رِيحُ الْمِسْكِ لَمْ تَمَسَّهُ نَارٌ وَلَا حَدِيدٌ، يَجِدُ لِأَخِرِهِ طَعْمًا كَمَا يَجِدُ لِأَوَّلِهِ، ثُمَّ يَأْتِيهِمْ طَائِرٌ جَنَاحَاهُ مِنْ يَاقُوتَيْنِ حَمْرَاوَيْنِ وَمِنْقَارُهُ مِنْ ذَهَبٍ، لَهُ سَبْعُونَ أَلْفَ جَنَاحٍ، فَيَنَادِي بِصَوْتٍ لَدِيدٍ لَمْ يَسْمَعْ السَّمْعُونَ بِمِثْلِهِ؛ مَرَجَبًا بِأَهْلِ عَرَفَةَ! وَيَسْقُطُ ذَلِكَ الطَّيْرُ فِي صَفْحَةِ الرَّجْلِ مِنْهُمْ، فَيَخْرُجُ مِنْ تَحْتِ كُلِّ جَنَاحٍ مِنْ أَجْنِحَتِهِ سَبْعُونَ لَوْنًا مِنَ الطَّعَامِ فَيَأْكُلُ مِنْهَا، وَيَتَنَفَّضُ فَيَطِيرُ فَإِذَا وُضِعَ فِي قَبْرِهِ أَضَاءَ لَهُ بِكُلِّ حَرْفٍ فِي الْقُرْآنِ نُورٌ حَتَّى يَرَى الطَّائِفِينَ حَوْلَ

الْبَيْتِ، وَيُفْتَحُ لَهُ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ، ثُمَّ يَقُولُ عِنْدَ ذَلِكَ، رَبِّ أَقِمِ السَّاعَةَ، رَبِّ أَقِمِ السَّاعَةَ، مِمَّا يَرَى مِنَ الثَّوَابِ وَالْكَرَامَةِ.»

“Her kim Arefe günü öğlenle ikindi arasında dört rekât kılar ve her rekâta bir Fâtiha, elli Kul huvellâhu ehad (İhlâs Sûresi) okursa, bu kişiye bir milyon hasene (sevap) yazılır. Kur’ân-ı Kerîm’deki her harfe mukâbil cennette bir derecesi yükseltilir ki, her iki derece arası beş yüz senelik mesafedir.

Allâh-u Te‘âlâ Kur’ân-ı Kerîm’deki her harfe mukâbil yetmiş hûriyle evlendirir; her hûriyle birlikte inciden ve yâkuttan yapılma yetmiş bin sofradır ki, her sofranın üzerinde yeşil kuş etlerinden yetmiş bin çeşit vardır.

Yemeklerin serinliği karın serinliği, tadı balın tadı, kokusu da misk kokusudur. O yemeklere ne ateş ne de demir (tencere) değmemiştir. (Yiyen kişi) son yediği yemeğin tadını ilk yediğinde hissettiği lezzet kadar hissedecektir.

Sonra onlara (bu namazı kılan kullara cennette) iki kanadı kırmızı yâkuttan ve gagası altından olup yetmiş bin kanadı bulunan büyü bir kuş gelir de işitenlerin mislini duymadığı derecede zevk veren bir sesle: ‘Arefe ehline (o mübârek günü ibâdetle ve bu namazla geçirerek onun ehli olmayı hak etmiş kişilere) merhabâ.’ diye nidâ eder ve böylece o kuş o (namazı kıla)nlardan her bir adamın (yemek) çanağının içine düşer de, kanatlarından her bir kanadın altından yetmiş çeşit yemek çıkar. Sonra o kuş silkelenip uçar.

(Bu namazı dünyadayken kılmış olan kul) kabrine konulduğu zaman Kur’ân-ı Kerîm’de bulunan her harfe mukâbil kendisi için bir nur parlar ki (o nûrun kuvveti sayesinde) Ka‘be’nin etrâfında tavaf edenleri bile görür.

Ve netîcede kendisine cennet kapılarından bir kapı açılır. İşte tam o anda, gördüğü sevap ve ikrâm(lara bir an evvel kavuşma arzusun)dan dolayı: ‘Yâ Rabbi! Kiyâmeti çabuk kopar. Ey Rabbim! Kiyâmeti kâim eyle.’ demeye başlar.” (‘Abdülkâdir el-Geylânî, el-Ğunye, 2/60)

2) Ali ibni Ebî Tâlib ve Abdullâh ibni Mes‘ûd (Radiyallâhu Anhümâ)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte Rasûlüllâh ﷺ şöyle buyurmuştur:

عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا قَالَا: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ صَلَّى يَوْمَ عَرَفَةَ رَكَعَتَيْنِ يَقْرَأُ فِي كُلِّ رَكَعَةٍ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، فِي كُلِّ مَرَّةٍ يَبْدَأُ بِبِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، وَيَخْتِمُهَا بِأَمِينٍ، ثُمَّ يَقْرَأُ ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ﴾ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، وَ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ مِائَةَ مَرَّةٍ، يَبْدَأُ فِي كُلِّ مَرَّةٍ بِبِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ إِلَّا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: إِشْهَدُوا أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُ ذُنُوبَهُ.»

“Her kim Arefe günü iki rekât kılar, her rekâta her birinin başında besmele çekip sonunda ‘Âmîn!’ diyerek üç Fâtiha okur, sonra üç kere Kâfirûn Sûresi okur, sonra da her birinin başında besmele çekerek yüz kere İhlâs Sûresi okursa mutlakâ Al-lâh-u Te‘âlâ: ‘Şâhit olun ki Ben bu kulumun bütün günahlarını bağışladım.’ buyurur.” (‘Abdülkâdir el-Geylânî, el-Ğunye, 2/60; ez-Zebîdî, el-İthâf, 5/207)

3) İbnü'l-Cevzî (Rahimehullâh)ın rivâyet ettiği bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** ﷺ'in şöyle buyurduğu nakledilmiştir: “Her kim Arefe gününde dört rekât kılar ve her rekâtında 1 Fâtiha, 3'er kere de Kadr (İnnâ Enzelnâ), Zilzâl, Kâfirûn, Felak ve Nâs sûrelerini okursa, selâm verince aynı şekilde bir dört rekât daha kılar, (bu sekiz rekât) namazın ardından 33 kere istiğfâr edip sonra 100 kere de:

«سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ.»

'Allâh'ı hamd ile tesbîh ederim.' derse, Allâh-u Te'âlâ cennette o kişi için, yaş inci-den bin tâne salkımlı ağaç diker ki salkımlarının adedini Allâh'tan başkası bilemez, o ağaçların meyveleri karpuz-kavun kadar, yaprakları da Rahmân'ın nûruyla cilâlanmış kıymetli kaftanlardır. O yapraklardan her birinin üzerine erkek veya kadın sahibi kimse onun adı yazılıdır.” (İbnü'l-Cevzî, Kitâbu'n-Nûr fî fezâilî'l-eyyâmi ve's-şühûr, Süleymâniye Kütüphânesi, Nâfiz Paşa, rakam:329, verak:31a-31b)

4) Arefe günü dört rekât kılınır. Bu namazı kılacak kişi her rekâta 3 kere Kadr Sûresi, 21 kere de İhlâs Sûresi okur. Namazın sonunda:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَبَارِكْ وَسَلِّمْ.»

“Ey Allâh! Efendimiz Muhammed (Aleyhisselâm)a ve Ehl-i Beyti'ne salât et, (üzerlerine) bereketler yağdır ve onlara selâm et.” diyerek 70 kere salevât-ı şerîfe okur, sonra yine 70 kere:

«أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ لِي وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ.»

“Allâh-u Te'âlâ'dan kendim için ve erkek-kadın tüm müminler için af talep ediyorum.” diye istiğfâr eder. (Muhammed ibnü Hatîriddîn, el-Cevâhiru'l-hams, sh:63-64)

ZÜLHİCCE'NİN ON GÜNÜNÜN ZİKİR VE DUÂLARI

(12 Ağustos Pazar - 21 Ağustos Salı)

Ebû Mûsâ el-Eş'arî (Radiyallâhu Anh)dan rivâyet olunduğuna göre: “(Hac Sûresi'nin 28. âyet-i kerîmesinde Allâh-u Te'âlâ'nın kendilerinde zikredilmesi emir buyrulan) eyyâm-ı mâlûmât (bilinen günler) Kurban Bayramı günü hâriç olan Zülhicce ayının ilk dokuz günüdür ve bugünlerde yapılan duâ aslâ geri çevrilmez.” (İbnü Receb el-Hanbelî, Letâifü'l-me'ârif, sh:472; Hâfiz İbnü Nâsiriddîn ed-Dimeşkî, Fazlu 'aşri Zilhicce, sh:24)

Hâfiz Dimeşkî (Rahimehullâh)ın beyânı vechile; bugünlerde duânın reddedilmemesinin en önemli sebebi içlerinde dünyâ günlerinin en fazîletlisi olduğu rivâyet edilen Arefe gününün bulunmasıdır.

Nitekim **İbni Hibbân** (Radiyallâhu Anh) “es-Sahîh”inde **Câbir** (Radiyallâhu Anh)dan naklen bu konuda bir hadîs-i şerîf tahrîc etmiştir. (İbnü Hibbân, es-Sahîh, rakam:3853, 9/164; Ebû Ya'lâ, el-Müsned, rakam:2090, 4/69)

İbni Abbâs (Radiyallâhu Anhümâ)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** ﷺ şöyle buyurmuştur:

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا مِنْ أَيَّامٍ أَفْضَلُ عِنْدَ اللَّهِ وَلَا الْعَمَلُ فِيهِنَّ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ هَذِهِ الْأَيَّامِ الْعَشْرِ، فَأَكْثَرُوا فِيهِنَّ مِنَ التَّهْلِيلِ وَالتَّكْبِيرِ وَذَكَرِ اللَّهَ، فَإِنَّهَا أَيَّامُ التَّهْلِيلِ وَالتَّكْبِيرِ وَذَكَرِ اللَّهَ، وَإِنَّ صِيَامَ يَوْمٍ مِنْهَا يَعْدِلُ بِصِيَامِ سَنَةٍ، وَالْعَمَلُ فِيهِنَّ يُضَاعَفُ سَبْعِمِائَةً ضِعْفًا.»

“Allâh-u Te‘âlâ indinde bu (Zülhıccе’nin ilk) on gün(ün)den daha üstün bir gün yoktur ve hiçbir günde işlenen amel, şu on gündeki kadar Allâh-u Te‘âlâ’ya sevimli (O’nun rızâsını celbedici) değildir.

O günlerde tehlîl (‘Lâ ilâhe illâllâh’ zikrin)i, tekbîr (‘Allâh-u Ekber’ demey)i ve Al-lâh-u Te‘âlâ’nın zikrini çokça yapın. Çünkü o günler; tehlîl, tekbîr ve zikir günleridir. Elbette ki o günlerden bir günün orucu bir senelik oruca denktir. O günlerdeki (sâir) ameller de yedi yüz kat katlanır.” (el-Beyhakî, Şu‘abü’l-îmân, rakam:3481, 7/343; Fezâilü’l-evkât, rakam:172, sh:343; et-Taberânî, Kitâbu’d-du‘â, rakam:871, 2/1204; el-Kastallânî, Levâmî‘u’l-envâr fi’l-ed‘iyeti ve’l-ezkâr, sh:266; İbnü’l-Cevzî, Müsîru’l-‘azmi’s-sâkin, 1/232; Ebu’l-Kâsım Zâhir en-Neysâbûrî, Tuhfetü ‘îdi’l-ezhâ, sh:32)

Aynı kaynaklarda bu hadîs-i şerîfin akabinde Sa‘îd ibni Cübeyr (Radıyallâhu Anh)ın, bu on günler başladığında bütün vakitlerini ibâdet etmeye ayırdığı ve kimsenin güç getiremeyeceği kadar fazla amel ettiği zikredilmektedir.

Bu hadîs-i şerîften anlaşıldığı üzere bugünlerde çokça yapmamız emredilen en büyük zikir “Lâ ilâhe illâllâh ve Allâh-u ekber” zikirleridir.

1) Bu günlerde İsâ (Aleyhisselâm)a Cibrîl (Aleyhisselâm) tarafından hediye getirilen beş duâ vardır ki bunların her biri yüzer kere okunulacaktır. Bu kelimelerin sevapları milyon hâsenelere tekâbul edip milyon günahı sildirmeye ve cennette on bin derece kazandırmaya yeterli olacak, sâhibini bu zikirleri yaptığı gün dünyâ ehli içerisindeki en ibâdetli kişi olma vasfına mâlik kılacak, yetmiş bin meleği semâdan indirip kendisine duâ ettirecek, en mühimi de Allâh-u Te‘âlâ’nın kendisine rahmetle nazar etmesine ve artık bir daha bedbahtlık yüzü görmemesine mazhar kılacak niteliktedir.

Yerimiz yeterli gelmediğinden bu beş zikrin her birinin Arapça metinlerini, Türkçe mânâlarını ve ayrı ayrı fazîletlerini okuyup amel etmeniz için sizleri 17. risalemiz olan “Kurban Risalesi”nin 148-152 sayfalarına havâle ediyoruz.

2) Haberde rivâyet edildiğine göre:

وَفِي الْخَبْرِ: «إِنَّ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: يَا رَبِّ! دَعَوْتُ فَلَمْ تُجِبْ دَعْوَتِي، فَعَلِمَنِي شَيْئًا أَدْعُوكَ بِهِ، فَأَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَيْهِ: يَا مُوسَى! إِذَا دَخَلَ أَيَّامُ الْعَشْرِ مِنْ ذِي الْحِجَّةِ قُلْ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَفْضِلْ حَاجَتَكَ، قَالَ: يَا رَبِّ! كُلُّ عِبَادِكَ يَقُولُهَا، قَالَ: يَا مُوسَى! مَنْ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، فِي هَذِهِ الْأَيَّامِ مَرَّةً، لَوْ وُضِعَتِ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُونَ السَّبْعُ فِي كِفَّةِ الْمِيزَانِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فِي الْكِفَّةِ الْأُخْرَى لَثَقُلْتُ وَرَجَحْتُ هَذِهِ الْمَقَالَةَ عَلَيْهِنَّ جَمِيعًا.»

“Şüphesiz **Mûsâ** (*Aleyhisselâm*): ‘Yâ Rabbi! Duâ ettim, duâmı kabûl etmedin. Öyleyse bana bir şey öğret de onunla Sana duâ edeyim.’ dedi.

Allâh-u Te‘âlâ da ona: ‘Ey Mûsâ! Zülhicce’nin on günü girdiği zaman: ‘Lâ ilâhe illâllâh’ de ki, Ben de senin isteğini yerine getireyim.’ buyurdu.

Mûsâ (*Aleyhisselâm*): ‘Yâ Rabbi! (Zâten) bütün kulların bunu söylüyor (ben bana özel bir zikir istiyorum).’ dedi. **Allâh-u Te‘âlâ**: ‘Ey Mûsâ! Her kim bu on günde bir kere (bile): ‘Lâ ilâhe illâllâh’ derse, yedi kat gökler ve yedi kat yerler mîzanın bir kefesine, ‘Lâ ilâhe illâllâh’ (kelime-i tayyibesi de) diğer kefesine konacak olsa, elbette bu söz onların hepsinden ağır ve hepsine baskın gelir.’ buyurdu.” (*Osmân el-Hobeî, Dürre-tü’n-nâsihîn, sh:262; el-Hâkim, el-Müstedrek, rakam:1936, 1/710*)

3) Geçmiş ve Gelecek Günahların Bağışlanması İçin Zülhicce’nin İlk On Gününde Okunacak Zikirler

Tâberânî (*Rahimehullâh*)ın “*el-Mu‘cemü’l-kebîr*” adlı eserinin mefkûd (kayıp) cüzlerinin birinde şu hadîs-i şerîfi tahrîc ettiği rivâyet olunmaktadır.

Rasûlüllâh ﷺ şöyle buyurmuştur: “Her kim Zülhicce’nin ilk on gününde, her gün 10 kere:

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ الدُّهُورِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ أَمْوَاجِ الْبُحُورِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ النَّبَاتِ وَالشَّجَرِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ الْقَطْرِ وَالْمَطَرِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ لَمَحِ الْعُيُونِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مِنْ يَوْمِنَا هَذَا إِلَى يَوْمِ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ.»

‘(Geçmiş) zamanlar adedince Lâ ilâhe illâllâh (diyorum). Denizlerin dalgaları sayısınca Lâ ilâhe illâllâh (diyorum). Bitkiler ve ağaçlar adedince Lâ ilâhe illâllâh (diyorum). Yağmurlar ve damlalar sayısınca Lâ ilâhe illâllâh (diyorum).

Gözlerin kırılması sayısınca Lâ ilâhe illâllâh (diyorum). Lâ ilâhe illâllâh onların (dünyâları için) topladıklarından daha hayırlıdır. Bugünümüzden Sûr’a üfürülecek güne kadar Lâ ilâhe illâllâh (diyorum).’ derse, kendisinin geçmiş ve gelecek günahları bağışlanır.” (*et-Taberânî, el-Mu‘cemü’l-kebîr; ‘Abdülhamîd Kuds, Kenzü’n-necâh ve’s-sürûr fi’l-ed‘iyeti’l-me’sûrati’l-letî teşrahu’s-sudûr, sh:282*)

Bu zikirleri nakleden **Abdülhamîd Kuds** (*Rahimehullâh*), fazîletli zatların kitaplarında, Zülhicce’nin ilk on günüyle alâkalı geride arzettiğimiz zikirlere ilâveten yine 10’ar kere okunacak diğer bâzı ezkârı gördüğünü nakletmiştir ki, bunlardan beş tânesi gerideki hadîs-i şerîfte mevcut olduğundan onlarla birlikte geri kalan zikirleri de yapmakta çok büyük faydalar vardır.

Zîrâ rivâyetlerin hangisinin daha sahîh olduğu tespit edilemeyeceğinden, gelecek günahların dahî bağışlanması gibi eşsiz bir müjdeye nâil olmak için ihtiyâten zikirlerin birlikte yapılması münâsip olur ki bunların tümü münâsip bir şekilde sıralandığında mânâları şöyledir:

“(Geçmiş) zamanlar adedince **Lâ ilâhe illâllâh** (diyorum). Geceler ve anlar adedince **Lâ ilâhe illâllâh** (diyorum). Günler ve aylar sayısınca **Lâ ilâhe illâllâh** (diyorum). Denizlerin dalgaları sayısınca **Lâ ilâhe illâllâh** (diyorum).

Sahrâlarda esen rüzgârlar ve mevcut olan kayalar adedince **Lâ ilâhe illâllâh** (diyorum). (Bütün mükelleflere verilmiş ve verilecek) tüm ecirlerin kat katı adedince **Lâ ilâhe illâllâh** (diyorum). Bugünümüzden Sûr’a üfürülecek güne kadar **Lâ ilâhe illâllâh** (diyorum).

Gözlerin kırılması sayısınca **Lâ ilâhe illâllâh** (diyorum). **Lâ ilâhe illâllâh** onların (dünyâları için) topladıklarından daha hayırlıdır. Olmuş ve olacak her şey adedince **Lâ ilâhe illâllâh** (diyorum). **Lâ ilâhe illâllâh** onların ortak koşmakta oldukları şeylerden dâima pek yüce olmuştur.

(Karanlılıkla) yöneldiği zaman gece vaktinde **Lâ ilâhe illâllâh** (diyorum). İyice nefes al(ıp ışığı yayıl)dığı zaman sabah vaktinde **Lâ ilâhe illâllâh** (diyorum). Bitkiler ve ağaçlar adedince **Lâ ilâhe illâllâh** (diyorum). Ağaçların yaprakları sayısınca **Lâ ilâhe illâllâh** (diyorum).

Yağmurlar ve damlalar sayısınca **Lâ ilâhe illâllâh** (diyorum). Kıllar ve tüyler adedince **Lâ ilâhe illâllâh** (diyorum). Kumlar ve taşlar sayısınca **Lâ ilâhe illâllâh** (diyorum). Çiçekler ve meyveler adedince **Lâ ilâhe illâllâh** (diyorum). Beşerin nefesleri sayısınca **Lâ ilâhe illâllâh** (diyorum). Cümle mahlûkâtın sayısınca **Lâ ilâhe illâllâh** (diyorum).” (‘Abdülhamîd Kuds, Kenzû’n-necâh ve’s-sürûr fi’l-ed’iyeti’l-me’sûrati’l-lefî teşrahu’s-sudûr, sh:280-281)

Zülhicce’nin İlk Onunun Tevhid Zikirlerinin Tamâmı

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ الدُّهُورِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ اللَّيَالِي وَالذُّهُورِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ الْأَيَّامِ وَالشُّهُورِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ أَمْوَاجِ الْبُحُورِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ الرِّيَّاحِ فِي الْبَرَارِيِّ وَالصُّخُورِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ أَضْعَافِ الْأَجُورِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مِنْ يَوْمِنَا هَذَا إِلَى يَوْمٍ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ لَمَحِ الْعُيُونِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ مَا كَانَ وَمَا يَكُونُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ تَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فِي اللَّيْلِ إِذَا عَسَعَسَ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فِي الصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ النَّبَاتِ وَالشَّجَرِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ أَوْرَاقِ الشَّجَرِ، لَا

إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ الْقَطْرِ وَالْمَطَرِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ الشَّعْرِ وَالْوَبْرِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
عَدَدَ الرَّمْلِ وَالْحَجَرِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ الزَّهْرِ وَالثَّمَرِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ أَنْفَاسِ
الْبَشَرِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ خَلْقِهِ أَجْمَعِينَ.»

(10 kere)

4) Borçların Kolayca Ödenebilmesi İçin Zülhicce'nin İlk On Gününde Okunacak Zikirler

Şeyh el-Hattâb el-Mekkî (Rahimehullâh) “*el-İsâbe fî mahallâti'l-icâbe*” adlı eserinde şöyle demiştir: “Borcu olan kişi Zülhicce'nin başından başlayarak Kurban Bayramı gününe kadar, her gün şu zikri (3, 7, 11, 33 gibi) muayyen bir adetle okursa, Allâh-u Te'âlâ'nın izniyle borcunu ödemeye muvaffak kılınır. Bu zikirler şunlardır:

«اللَّهُمَّ فَرَجَكَ الْقَرِيبَ، اللَّهُمَّ سِتْرَكَ الْحَصِينَ، اللَّهُمَّ مَعْرُوفَكَ الْقَدِيمَ، اللَّهُمَّ
عَوَائِدَكَ الْحَسَنَةَ، اللَّهُمَّ عَطَاكَ الْحَسَنَ الْجَمِيلَ، يَا قَدِيمَ الْإِحْسَانِ! إِحْسَانَكَ
الْقَدِيمَ، يَا دَائِمَ الْمَعْرُوفِ! مَعْرُوفَكَ الدَّائِمَ.»

‘Ey Allâh! (Sıkıntılara karşı) yakın kurtuluşunu (istiyorum). Ey Allâh! (Düşmanlarımın karşı) muhâfazalı örtünü (talep ediyorum). Ey Allâh! Kadîm olan iyiliğini (diliyorum). Ey Allâh! Güzel ihsânlarını (istiyorum). Ey Allâh! Güzel ve hoş olan bahşişini (talep ediyorum). Ey ihsânı kadîm (ezelî) olan! Kadîm olan ihsânını (diliyorum). Ey iyiliği dâim olan! Dâim olan iyiliğini (istiyorum).’” (‘Abdülhamîd Kuds, Kenzü'n-necâh ve's-sürûr fî'l-ed'iyeti'l-me'sûrati'l-lefi teşrahu's-sudûr, sh:280-283)

5) Mâü'l-Ayneyn (Rahimehullâh) şöyle demiştir: “Sene içerisinde, özellikle de Zülhicce'nin ilk on gününde şu zikirleri okumak çok fazîletlidir. Hattâ bâzı eserlerde muttalî olduğuma göre bu zikirleri Rasûlüllâh ﷺ sahâbesinden bâzı husûsî zatlara öğretmişti. İşte bu ezkâr şunlardır:

«حَسْبِيَ اللَّهُ وَكَفَى، سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ دَعَا، لَيْسَ وَرَاءَ اللَّهِ مُنْتَهَى، مَنْ تَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ
كَفَا، وَمَنْ اعْتَصَمَ بِاللَّهِ نَجَا.»

‘Allâh bana yetendir ve (O her işime) Kâfî’dir. Allâh duâ edeni işitir. Allâh(ın rızâsın)dan öte (aranacak) hiçbir şey yoktur. Allâh’a tevekkül edene, Allâh Kâfî gelir. Allâh’ın ipine tutunan kurtulur.’” (Mâü'l-Ayneyn, Na'tü'l-bidâyât ve tevsîfü'n-nihâyât, sh:197; ‘Abdülhamîd Kuds, Kenzü'n-necâh ve's-sürûr fî'l-ed'iyeti'l-me'sûrati'l-lefi teşrahu's-sudûr, sh:283-284)

6) İmâm-ı Nâfi (Rahimehullâh)ın nakline göre İbni Ömer (Radiyallâhu Anhümâ) on günlerin tamâmında oturduğu yattığı her yerde tekbîr getirirdi. Atâ ibni Ebî Rabâh (Radiyallâhu Anh) da bu on günde yollarda ve pazarlarda sürekli tekbîr getirirdi.

Ca'fer ibni Süleymân (Radiyallâhu Anh) şöyle demiştir: “(Tâbi‘înin ulularından olan) **Sâbit el-Bünânî** (Radiyallâhu Anh)ın bu on günlerde zikir ve ilim meclislerinde sohbet aralarında sözünü keserek tekbîr getirdiğine ve: ‘Bu günler zikir günleridir, geçmiş büyükler böyle yaparlardı.’ dediğine şahit oldum. Ayrıca **Mâlik ibni Dînar** (Rahimehullâh)ın da böyle yaptığını gördüm.”

Fakih **Ebu'l-Leys** (Rahimehullâh) şöyle demiştir: “Bu günlerde kişi tekbirleri sessizce içinden getirirse daha efdal olur. Lâkin şerîatı açığa çıkarmak ve insanlara zikri hatırlatmak niyetiyle yüksek sesle tekbîr getirirse bunda bir mahzur yoktur. Nitekim bu konuda da bir rivâyet vârid olmuştur.” (Ebu'l-Leys es-Semerkanî, Tenbihu'l-ğâfilîn, rakam:471, sh:328)

AREFE GECESİNİN DUÂLARI

(19 Ağustos Pazar'ı 20 Ağustos Pazartesi'ye bağlayan gece)

İbni Mes'ûd (Radiyallâhu Anh)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** ﷺ şöyle buyurmuştur:

عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ قَالَ هُوَ لَاءِ الْكَلِمَاتِ لَيْلَةَ عَرَفَةَ أَلْفَ مَرَّةٍ لَمْ يَسْأَلِ اللَّهَ شَيْئًا إِلَّا أَعْطَاهُ إِيَّاهُ، لَيْسَ فِيهِ إِثْمٌ وَلَا قَطِيعَةٌ رَحِمَ؛ سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِي فِي السَّمَاءِ عَرْشُهُ، سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِي فِي الْأَرْضِ مَوْطِنُهُ، سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِي فِي الْبَحْرِ سَبِيلُهُ، سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِي فِي الْجَنَّةِ رَحْمَتُهُ، سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِي فِي النَّارِ سُلْطَانُهُ، سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِي فِي الْهَوَاءِ رَحْمَتُهُ، سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِي فِي الْقُبُورِ قَضَاؤُهُ، سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِي رَفَعَ السَّمَاءَ، سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِي وَضَعَ الْأَرْضَ، سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِي لَا مَنْجَا مِنْهُ إِلَّا إِلَيْهِ.»

“Her kim Arefe gecesi (veya günü) şu kelimeleri bin kere söylerse içinde bir günah veya akrabayla ilişkiyi kesme mâhiyetinde bir istek bulunmaması şartıyla o kişi Al-lâh-u Te‘âlâ’dan ne isterse, mutlakâ onu kendisine verir.

(O kelimeler de şunlardır:)

“Arş’ı semâda olan Allâh’ı tesbîh ederim. Kudreti(nin eserleri) yerde olan Allâh’ı tesbîh ederim. Denizde yolu olan Allâh’ı tesbîh ederim. Rahmeti cennette olan Al-lâh’ı tesbîh ederim. Kahır saltanatı ateşte olan Allâh’ı tesbîh ederim. Adâleti kıyâmet gününde (zuhûr edecek) olan Allâh’ı tesbîh ederim.

Rahmeti (yağmur ve rızkı) havada olan Allâh’ı tesbîh ederim. Hükmü (ölüm fer-mânı) kabirlerde (açığa çıkmış) olan Allâh’ı tesbîh ederim. Semâyı (diresiz) yükseltmiş olan Allâh’ı tesbîh ederim. Yeri döşemiş olan Allâh’ı tesbîh ederim. Kendisinden kurtuluş (için kaçış) yine ancak Kendisine olan Allâh’ı tesbîh ederim.” (İbnü Ebî Şeybe, el-Musanef, rakam:30442, 15/386; el-Buhârî, et-Târîhu'l-kebir, 7/300; Ebû Ya‘lâ, el-Müsned, rakam:3564, 3576; et-Taberânî, el-Mu‘cemü'l-kebir, rakam:10554, 10/227; el-Kastallânî, Levâmi‘u'l-envâr fi'l-ed‘iyeti ve'l-ezkâr, sh:294; ed-Dîrîni, Tahâratü'l-kulûb ve'l-huzû‘ li-‘Allâmi‘l-Ğuyûb, sh:189-190)

İbnü'r-Ressâm (Rahimehullâh) bu hadîs-i şerîf hakkında şu beyanda bulunmuştur: “**İmam Abdülazîz ed-Dîrîni** (Rahimehullâh)ın ‘**Tahâratü'l-kulûb**’ isimli eserinde naklettiği bir rivâyette, adet zikretmediği için bunun zâhirî ifâdesine göre, bir kere dahî okuyana **Allâh-u Te‘âlâ**’nın murâdını vereceği umulur.” (Ahmed ibnü Ressâm el-Hanbelî, ‘İkdü’d-düreri ve’l-le‘âlî fi fezâilî’s-şühûr ve’l-eyyâm ve’l-leyâlî, 2/673)

Tesbîhâtın Okunuşu:

«سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِي فِي السَّمَاءِ عَرْشُهُ، سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِي فِي الْأَرْضِ مَوْطِئُهُ، (سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِي فِي الْأَرْضِ حُكْمُهُ)، سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِي فِي الْبَحْرِ سَبِيلُهُ، سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِي فِي الْجَنَّةِ رَحْمَتُهُ، سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِي فِي النَّارِ سُلْطَانُهُ، سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِي فِي الْقِيَامَةِ عَدْلُهُ، سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِي فِي الْهَوَاءِ رَحْمَتُهُ، سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِي فِي الْقُبُورِ قَضَاؤُهُ، سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِي رَفَعَ السَّمَاءَ، سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِي وَضَعَ الْأَرْضَ، سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِي لَا مَنْجَا (وَلَا مَلْجَأَ) مِنْهُ إِلَّا إِلَيْهِ.»

AREFE GÜNÜNÜN FAZÎLETLİ ZİKİR VE DUÂLARI

(20 Ağustos Pazartesi)

1) Arefe Sabahı (20 Ağustos Pazartesi) **Sabah Namazından Sonra Başlayıp Bayramın Son Günü** (24 Ağustos Cumâ) **İkinci Namazından Sonra Bitecek Teşrik Tekbirleri**

Teşrik tekbiri, Kurban Bayramı günlerinde farz namazlardan sonra getirilen tekbirlerdir. Kurban bayramının ilk gününe “Yevm-i nahr”, diğer üç gününe ise “Eyyâmü't-teşrik (teşrik günleri)” denir. Bayramdan bir gün önceki güne de “Arefe günü” denir.

Arefe günü sabah namazından îtibâren bayramın dördüncü gününün ikinci namazına kadar, yirmi üç farz namazının arkasından birer defa:

«اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَلِلَّهِ الْحَمْدُ.»

“Allâh en büyüktür, Allâh en yücedir. Allâh’tan başka hiçbir ilâh yoktur. Allâh her şeyden daha büyüktür. (O) Allâh en büyüktür. Bütün hamdler Allâh’a mahsustur.” diye tekbîr getirilir ki, buna “Teşrik tekbiri” denir.

İbnü'l-Cevzî (Rahimehullâh)ın rivâyet ettiği bir hadîs-i şerîfte şöyle vârid olmuştur:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَكْثَرُوا مِنَ التَّكْبِيرِ لَيْلَةَ عِيدِ النَّحْرِ إِلَى آخِرِ أَيَّامِ التَّشْرِيقِ خَلْفَ كُلِّ صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، فَإِنَّهُ يَهْدِمُ الذُّنُوبَ هَدْمًا.»

“Kurban Bayramı gecesinden îtibâren teşrik (bayram) günlerinin sonuna kadar her farz namazın ardından üç kere çokça tekbîr getirin, zîrâ o günahları tamâmen göçük altında bırakır.” (İbnü'l-Cevzî, Kitâbu'n-Nûr fî fezâilî'l-eyyâmi ve's-ş-şühûr, Süleymâniye Kütüphanesi, Nâfiz Paşa, rakam:329, verak:32a; es-Safûrî, Nüzhetü'l-mecâlis, 1/154)

2) Arefe günü duâ etmek Rasûlüllâh ﷺ in sünnetlerindedir. Nitekim **İbni Abbâs** (Rahîyallâhu Anhümâ):

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا قَالَ: «رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُو بِعَرَفَةَ، يَدَاهُ إِلَى صَدْرِهِ كَأَسْتَطْعَامِ الْمَسَاكِينِ.»

“Ben **Rasûlüllâh** ﷺ'i yemek dilenen fakirler gibi ellerini göğsüne doğru tutarak Ara-fat'ta duâ ederken gördüm.” demiştir. (et-Taberânî, el-Mu'cemü'l-evsat, rakam:2892, 3/189)

Arefe günü yapılan duâ reddedilmez. Nitekim hadîs-i şerîfte şöyle vârid olmuştur:

رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا كَانَ يَوْمُ عَرَفَةَ نَشَرَ اللَّهُ رَحْمَتَهُ فَلَيْسَ مِنْ يَوْمٍ أَكْثَرَ عِتْقًا مِنْهُ، وَمَنْ سَأَلَ اللَّهَ تَعَالَى فِي يَوْمِ عَرَفَةَ حَاجَةً مِنْ حَوَائِجِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ قَضَاهَا لَهُ.»

“Arefe günü olduğu zaman Allâh-u Te'âlâ rahmetini yayar, bu nedenle o günden çok (cehennemden) âzâd hiçbir günde yoktur. Her kim Arefe günü Allâh-u Te'âlâ'dan dünyâ ve âhîret istekleriyle alâkalı bir hâcetini dilerse kendisi için o isteğini yerine getirir.” (es-Safûrî, Nüzhetü'l-mecâlis, 1/152)

Arefe günü yapılacak duâların en fazîletlisi **Tirmizî** (Rahimehullâh) ve diğerlerinin **Amr ibni Şu'ayb**'ın, babası vâsıtasıyla dedesinden (Abdullâh ibni Amr ibni'l-Âs'dan) (Radiyallâhu Anhüm) rivâyet ettikleri:

عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «خَيْرُ الدُّعَاءِ دُعَاءُ يَوْمِ عَرَفَةَ وَخَيْرُ مَا قُلْتُ أَنَا وَالنَّبِيُّونَ مِنْ قَبْلِي: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.»

“Duâların en hayırlısı Arefe günü yapılan duâdır. (O gün) benim ve benden önceki peygamberlerin söylediklerinin en hayırlısı ise: ‘Allâh’tan başka hiçbir ilâh yoktur, O tektir, ortağı yoktur. Mülk yalnız O’nundur. Hamd yalnız O’na mahsustur ve O her şeye Kâdir’dir.’ (sözüdür).” (et-Tirmizî, es-Sünen, ed-De'avât:123, rakam:3585, 5/572; el-Beyhakî, Ma'rifetü's-süneni ve'l-âsâr, 8/289) hadîs-i şerîfinde geçen duâdır.

Ayrıca bu zikrin fazîleti hakkında birçok hadîs-i şerîf de vârid olmuştur. Nitekim **Ebü Hureyre** (Radiyallâhu Anh)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** ﷺ şöyle buyurmuştur:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، فِي يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ كَانَتْ لَهُ عِدَّةٌ عَشْرٍ رِقَابٍ وَكُتِبَ لَهُ مِائَةُ حَسَنَةٍ وَمُحِيتَ عَنْهُ مِائَةُ سَيِّئَةٍ وَكَانَتْ لَهُ حِزْرًا مِنَ الشَّيْطَانِ يَوْمَهُ ذَلِكَ حَتَّى يُمْسِيَ وَلَمْ يَأْتِ أَحَدٌ بِأَفْضَلٍ مِمَّا جَاءَ إِلَّا رَجُلٌ عَمِلَ أَكْثَرَ مِنْهُ.»

“Her kim bir gün içerisinde 100 kere: ‘Allâh’tan başka hiçbir ilâh yoktur, O tektir, ortağı yoktur. Mülk yalnız O’nundur. Hamd yalnız O’na mahsustur ve O her şeye Kâdir’dir.’ derse, bu kendisi için on köle âzâdına denk olur, bu kişiye yüz sevap yazılır, yüz günahı silinir, o günü boyunca akşam oluncaya kadar kendisi için şeytandan bir koruma olur.

O kişiden daha çok amel etmiş (bu zikri söylemiş) bir adamdan başka hiçbir kimse (kıyâmet günü) onun getirdiği (ameli)nden daha fazîletlisini getiremez.” (el-Buhârî, es-Sahîh, Bedü'l-halk:11, rakam:3119, 3/1198; Müslim, ez-Zikr:10, rakam:7018, 8/69; et-Tirmizî, ed-De'avât:60, rakam:3468, 5/512)

Zikrin Okunuşu:

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ

وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.» (100 kere)

3) İbni Abbâs (Radiyallâhu Anhumâ)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** ﷺ şöyle buyurmuştur:

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ قَرَأَ ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ أَلْفَ مَرَّةٍ يَوْمَ عَرَفَةَ أُعْطِيَ مَا سَأَلَ.»

“Her kim Arefe gününde Kulhüvellâh’ı (İhlâs Sûresi’ni) 1000 kere okursa istediği kendisine verilir.” (el-Müstağfirî, ed-De‘avât; ‘Abdülhamîd Kuds, Kenzü’n-necâh ve’s-sürûr fi’l-ed‘iyeti’l-me’sûrati’l-lefî teşrahu’s-sudûr, sh:284)

4) İbni Abbâs (Radiyallâhu Anhumâ)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** ﷺ şöyle buyurmuştur:

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يَجْتَمِعُ الْبَرِيُّ وَالْبَحْرِيُّ، يَعْني إِيَّاسَ وَالْحَضِرَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ وَيَخْلُقُ أَحَدُهُمَا رَأْسَ صَاحِبِهِ، فَيَقُولُ أَحَدُهُمَا لِلْآخَرِ: قُلْ: بِسْمِ اللَّهِ مَا شَاءَ اللَّهُ، لَا يَأْتِي بِالْخَيْرِ إِلَّا اللَّهُ، بِسْمِ اللَّهِ مَا شَاءَ اللَّهُ، لَا يَضُرُّ الشُّوءَ غَيْرُ اللَّهِ، بِسْمِ اللَّهِ مَا شَاءَ اللَّهُ، وَمَا بِكُمْ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ، بِسْمِ اللَّهِ مَا شَاءَ اللَّهُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، مَنْ قَالَهَا كُلَّ يَوْمٍ أَمِنَ مِنَ الْغَرَقِ وَالْحَرَقِ وَالسَّرَقِ وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ يَكْرَهُهُ حَتَّى يُمَسِيَ وَمَنْ قَالَهَا حِينَ يُمَسِّي كَانَ فِي حِرْزِ اللَّهِ حَتَّى يُصْبِحَ.»

“Karadaki ile denizdeki yâni (karada bulunan) İlyâs ile (denizlerde bulunan) Hızır (Aleyhimeselâm) her sene (hac yaparlar ve) Mekke’de (Minâ’da) birbirleriyle buluşurlar da biri (ihramdan çıkarken) diğerrinin başını traş eder ve o sırada birbirlerine:

‘(Sen:) ‘Allâh’ın ismiyle! Allâh’ın dilediği olur. Hayrı Allâh’tan başka hiç kimse getiremez. Allâh’ın ismiyle! Allâh’ın dilediği ne ise o olur. Kötülüğü Allâh’tan başka hiç kimse geri çeviremez. Allâh’ın ismiyle! Allâh ne dilerse o olur. Sizde ne nîmet varsa (onların hepsi) Allâh’tandır. Allâh’ın ismiyle! Allâh’ın dilediği olur. Allâh’ın yardımı olmadan hiçbir (günahtan) dönüş ve hiçbir (ibâdete) kuvvet yoktur.’ d(iy)e (zikret).’ der.

Her kim bu kelimeleri her gün okursa, boğulmaktan, yanmaktan, bir şeyi çalınmaktan ve akşama kadar (şeytan, zâlim yönetici, yılan ve akrep gibi) istemediği her şeyden emîn olur. Bunları akşamladığı zaman söyleyen de sabaha varıncaya kadar Allâh’ın korumasında olur.” (‘Abdülkâdir el-Geylânî, el-Ğunye, 2/63-64; es-Sâvî, el-Esrâru’r-Rabbâniyye, sh:7; Muhammed el-Mehdî et-Temsemânî, Seyyidü’l-Hadîr ra’sû’l-evliyâ, sh:211)

“İhyâu ulûmi’d-dîn”de ve “ed-Dürru’l-mensûr” tefsîrinde farklı bir lafızla rivâyet edilen bu duânın, sabah akşam üçer kere okunması zikredilmiş ve bu kişinin geride zikredilenlere ilâveten:

«أَمَنَهُ اللَّهُ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسُّلْطَانِ وَمِنَ الْحَيَّةِ وَالْعُقْرَبِ.»

“Allâh onu şeytandan, (zâlim) sultandan, yilandan ve akrepten emîn kılar.” buyrulmuştur. (İbnü ‘Asâkir, *Târîhu Medîneti Dimeşk*, rakam:1965, 16/427; el-‘Ukaylî, *ez-Zu‘afâ*, 1/224, 225; İbnü ‘Adiyy, *el-Kâmil*, 2/328; İbnü'l-‘Adîm, *Buğyetü't-taleb*, 7/3281-3282; İbnü Hacer, *el-İsâbe*: 2/305; es-Süyûtî, *ed-Dürru'l-mensûr*, 9/629, *Dâ'irü'l-felâh*, rakam:64-65; sh:50-52; Nûh ibnü Mustafâ, *el-Kavlü'd-dâl 'alâ hayâtî'l-Hadır*, sh:15)

Bu zikir her gün hakkında vârid olmuştur da özellikle **Hızır** ve **İlyâs** (Aleyhimüsselâm)ın söyledikleri gün olan Arefe ve bayram günlerinde söylenmesine ulemâ farklı bir önem atfetmişlerdir. Bu hususta bir hadîs-i şerîf de vârid olmuştur. Nitekim **İmâm-ı Mevsilî** (Rahimehullâh), **Rasûlüllâh** ﷺ'in şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

رَوَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: «مَنْ قَالَ قَبْلَ غُرُوبِ الشَّمْسِ يَوْمَ عَرَفَةَ: بِسْمِ اللَّهِ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، مَا شَاءَ اللَّهُ، كُلُّ نِعْمَةٍ مِنَ اللَّهِ، مَا شَاءَ اللَّهُ الْخَيْرُ كُلُّهُ بِيَدِ اللَّهِ، مَا شَاءَ اللَّهُ لَا يَصْرِفُ السُّوءَ إِلَّا اللَّهُ، عَصَمَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَحَرَسَهُ مِنَ الشَّيْطَانِ وَنَادَاهُ مَنْ فَوْقَ عَرْشِهِ: قَدْ أَرْضَيْتَنِي وَعَلَيَّ رِضَاكَ، سَلْنِي مَا شِئْتَ أُعْطِكَ.»

“Her kim Arefe günü güneş batmadan önce (bir rivâyet 100 kere): ‘Allâh’ın adıyla! Allâh ne dilerse o olur. Allâh’ın yardımı olmadan hiçbir kuvvet yoktur. Allâh ne dilerse o olur. Bütün nîmetler Allâh’tandır. Allâh ne dilerse o olur. Hayrın tamâmı Allâh’ın yed(-i kudret)indedir. Allâh ne dilerse o olur. Kötülüğü Allâh’tan başkası çeviremez.’ derse Allâh-u Azze ve Celle onu şeytandan korur ve Arş’ın fevkinde (bulunan bir melek tarafında)n ona: ‘Muhakkak ki sen Beni râzı ettin, seni râzı etmek de Bana düşer. Benden dilediğini iste, sana vereceğim.’ diye nidâ eder.” (el-Mu‘âfi ibnü İsmâ‘îl el-Mevsilî, *Ünsü'l-munkati‘in*, 2/11; Ebû Tâlib el-Mekkî, *Kütü'l-kulûb*, 1/128; İbnü ‘Asâkir, *Târîhu Dimeşk*, 16/427; ‘Abdülkâdir el-Geylânî, *el-Gunye*, 2/64; İbnü Hacer, *el-İsâbe*, 1/438-439; es-Safûrî, *Nüzhetü'l-mecâlis*, 1/86)

Zikrin Okunuşu:

«بِسْمِ اللَّهِ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، مَا شَاءَ اللَّهُ كُلُّ نِعْمَةٍ مِنَ اللَّهِ، مَا شَاءَ اللَّهُ الْخَيْرُ كُلُّهُ بِيَدِ اللَّهِ، مَا شَاءَ اللَّهُ لَا يَصْرِفُ السُّوءَ إِلَّا اللَّهُ.» (1 kere veya 100 kere)

5) Ali (Radıyallâhu Anh)dan rivâyet edildiğine göre Arefe günü **Cibrîl**, **Mikâil**, **İsrâfil** ve **Hızır** (Aleyhimüsselâm)ın ikinci vaktindeki duâsı:

عَنْ عَلِيِّ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: «يَجْتَمِعُ فِي كُلِّ يَوْمٍ عَرَفَةَ بَعْرَاتُ جِبْرِيلَ وَمِيكَائِيلَ وَإِسْرَافِيلَ وَالْخَضِرُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ، فَيَقُولُ جِبْرِيلُ: مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، وَيَرُدُّ عَلَيْهِ مِيكَائِيلُ فَيَقُولُ: مَا شَاءَ اللَّهُ كُلُّ الْعِزَّةِ مِنَ اللَّهِ، فَيَرُدُّ عَلَيْهِ إِسْرَافِيلُ فَيَقُولُ: مَا شَاءَ اللَّهُ الْخَيْرُ كُلُّهُ بِيَدِ اللَّهِ، فَيَرُدُّ عَلَيْهِ الْخَضِرُ فَيَقُولُ: مَا شَاءَ اللَّهُ لَا يَدْفَعُ السُّوءَ إِلَّا اللَّهُ، ثُمَّ يَتَفَرَّقُونَ فَلَا يَجْتَمِعُونَ إِلَى قَابِلٍ مِنْ ذَلِكَ الْيَوْمِ.»

“Her Arefe günü Arafat’ta **Cibrîl**, **Mikâil**, **İsrâfil** ve **Hızır** (Aleyhimüsselâm) bir araya gelirler. **Cibril** (Aleyhisselâm): ‘Allâh ne dilerse o olur. Allâh’ın yardımı olmadan hiçbir güç ve kuvvet yoktur.’ der. **Mikâil** (Aleyhisselâm) ona cevap vermek üzere: ‘Allâh ne dilerse o olur. İzzetin tamâmı Allâh’tandır.’ der.

İsrâfil (Aleyhisselâm) ona karşılık olarak: ‘Allâh ne dilerse o olur. Bütün hayırlar Allâh’ın (kudret) elindedir.’ der. **Hızır** (Aleyhisselâm) ona mukâbele etmek üzere: ‘Allâh ne dilerse o olur. Kötülüğü Allâh’tan başka kimse savuşturamaz.’ der. Sonra dağılırlar ve bir dahaki sene o güne kadar bir araya gelmezler.” (‘Abdülkâdir el-Geylânî, *el-Gunye*, 2/64; İbnü ‘Asâkir, *Târîhu Dimeşk*, 16/427)

Her Birinin Söylediği Zikirlerin Birlikte Okunuşu:

«مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، مَا شَاءَ اللَّهُ كُلُّ الْعِزَّةِ مِنَ اللَّهِ، مَا شَاءَ اللَّهُ الْخَيْرُ كُلُّهُ بِيَدِ اللَّهِ، مَا شَاءَ اللَّهُ لَا يَدْفَعُ الشُّوْءَ إِلَّا اللَّهُ.»

6) Arefe Günü Okuyanın Duâlarını Kabûl Ettirecek ve Bütün Hacılara Dahî Şefâat Etme Salâhiyeti Kazandıracak Zikirler

Câbir ibni Abdillâh (Radiyallâhu Anh)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfe göre **Rasûlüllâh** ﷺ şöyle buyurmuştur:

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَقِفُ عَشِيَّةَ عَرَفَةَ بِالْمَوْقِفِ فَيَسْتَقْبِلُ الْقِبْلَةَ بِوَجْهِهِ، ثُمَّ يَقُولُ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، مِائَةَ مَرَّةٍ، ثُمَّ يَقْرَأُ: ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ مِائَةَ مَرَّةٍ، ثُمَّ يَقُولُ: اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلٰى اِبْرٰهِيْمَ وَآلِ اِبْرٰهِيْمَ اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ، وَعَلَيْنَا مَعَهُمْ مِائَةَ مَرَّةٍ اِلَّا قَالَ اللهُ تَعَالٰى: يَا مَلٰئِكَتِيْ! مَا جَزَاءُ عَبْدِيْ هَذَا؟ سَبَّحَنِيْ وَهَلَّلَنِيْ وَكَبَّرَنِيْ وَعَظَّمَنِيْ وَعَزَّفَنِيْ وَأَثْنَى عَلَيَّ، وَصَلَّى عَلٰى نَبِيِّيْ، اِشْهَدُوْا مَلٰئِكَتِيْ اَنِّيْ قَدْ غَفَرْتُ لَهُ، وَشَفَعْتُهُ فِيْ نَفْسِهِ، وَلَوْ سَأَلَنِيْ عَبْدِيْ هَذَا لَشَفَعْتُهُ فِيْ اَهْلِ الْمَوْقِفِ كُلِّهِمْ.»

“Her hangi bir Müslüman Arefe Günü’nün ikindisinde Mevkıf’te (Arafat vakfesinin yapıldığı yerde vakfeye) durup yüzünü kibleye döndürür de, sonra 100 kere:

‘Allâh’tan başka hiçbir ilâh yoktur, O tektir, ortağı yoktur. Mülk yalnız O’nundur. Hamd yalnız O’na mahsustur ve O her şeye Kâdir’dir.’ derse, daha sonra 100 kere **Kulhüvellâhu Ehad** (İhlâs Sûresi) okursa, daha sonra da 100 kere:

‘Ey Allâh! İbrâhîm’e ve İbrâhîm’in âline salât ettiğin gibi, Muhammed’e ve Muhammed’in âline de (öylece) salât eyle. Zîrâ Sen hamde (övgüye) lâyıık olansın ve pek ulusun. Onlarla berâber bize de salât (rahmet) eyle.’ derse mutlakâ Allâh-u Te‘âlâ:

‘Ey meleklerim! Bu kulumunun mükâfatı ne olsun? Beni tesbîh etti, Beni tehlîl (tevhîd) etti, Beni tekbîr etti, Bana tâzimde bulundu, Beni(m yüce hakkımı) tanıdı, Bana övgüde bulundu ve peygamberime salât etti. Ey meleklerim! Şâhit olun ki muhakkak ben kendisi için (günahlarını) mağfiret ettim ve onu(n bu zikirlerini) kendisine şefâatçi yaptım (da duâlarını kabûl ettim). Benim bu kulum Benden (Arafat’ta bulunan herkesin ibâdetlerini kabûl etmemi) isteyecek olsa dahî elbette onu mevkıf ehlinin hepsi (vakfede bulunan herkes) hakkında şefâatçi kılarım.’ buyurur.” (el-Beyhakî, Şu‘abü’l-îmân, rakam:3780, 5/502)

Zikirlerin Sırasıyla Okunuşu:

(100 kere) «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ»

(100 kere) «أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ، بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ،

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴿۱﴾ اللَّهُ الصَّمَدُ ﴿۲﴾ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ﴿۳﴾ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ﴿۴﴾﴾

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ

إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ وَعَلَيْنَا مَعَهُمْ.» (100 kere)

AREFE GÜNÜ RASÛLÜLLÂH ﷺ'İN VE SAHÂBE-İ KİRÂMIN OKUDUĞU BÂZİ DUÂLAR

1) İbni Abbâs (Radıyallâhu Anhümâ)dan rivâyete göre Rasûlüllâh ﷺ'in Arafat'ta okuduğu duâlardan biri de şu duâdır:

“Ey Allâh! Sen benim yerimi görmektesin, sözümü işitmektesin, gizlimi açığımı bilmektesin, işlerimden hiçbir şey Sana gizli değildir. Ben, durumu kötü olan, muhtâc durumda kalan, yardım dilenen, sığınak arayan, korkak ve ürkek bir hâlde günahlarımı ikrâr ve îtirâf eden biriyim. Dilencilerin isteyişi gibi Sana yalvarıyorum, zelil ve günahkâr birinin yönelişiyle Sana yöneliyorum.

Zarâra uğramış, korku içinde kalmış, boynu Sana karşı bükülmüş, gözleri Senin için dolmuş, bedeni Senin için zayıflamış ve burnu (secdeye vararak) toprağa bulanmış birinin yalvarışıyla duâ ediyorum. Ey Allâh! Ey istenilenlerin en hayırlısı! Ey verenlerin en hayırlısı! Sen beni Sana yalvarıp da mahrum olan biri yapma, Sen bana karşı çok esirgeyici ve acıyıcı ol.” (et-Taberânî, el-Mu'cemü'l-kebir, rakam:11405, 11/174)

Duanın Okunuşu:

«اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَرَى مَكَانِي وَتَسْمَعُ كَلَامِي وَتَعْلَمُ سِرِّي وَعَلَانِيَّتِي وَلَا يَخْفَى عَلَيْكَ شَيْءٌ مِنْ أَمْرِي، أَنَا الْبَائِسُ الْفَقِيرُ الْمُسْتَغِيثُ الْمُسْتَجِيرُ الْوَجِلُ الْمُسْفِقُ الْمُقْرُ الْمُعْتَرِفُ بِذُنُوبِهِ، أَسْأَلُكَ مَسْأَلَةَ الْمَسَاكِينِ وَأَبْتَهَلُ إِلَيْكَ ابْتِهَالَ الْمُنْذِبِ الدَّلِيلِ وَأَدْعُوكَ دُعَاءَ الْخَائِفِ الْمَضْرُورِ، مَنْ خَضَعَتْ لَكَ رَقَبَتُهُ وَفَاضَتْ لَكَ عَيْنَاهُ وَنَحَلَ لَكَ جَسَدَهُ وَرَغِمَ أَنْفُهُ، اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْنِي بِدُعَائِكَ شَقِيًّا وَكُنْ بِي رَوْوْفًا رَحِيمًا يَا خَيْرَ الْمَسْئُولِينَ وَيَا خَيْرَ الْمُعْطِينَ.»

2) Tirmizî (Rahimehullâh)ın “es-Sünen”inin “Duâlar” bölümünde Arafat dualarından olarak Ali (Radıyallâhu Anh)dan nakledilen şu duâ da yer alır:

“Ey Allâh! Diyebildiklerimiz kadar ve diyebildiklerimizden çok daha hayırlı olan bütün hamdler yalnız Sana mahsustur. Ey Allâh! Namazım, ibâdetlerim, hayâtım ve ölümüm yalnız Senin içindir. Dönüşüm yalnız Sana'dır, (öldüğümde) bütün bıraktıklarım ancak Sana âittir. Ey Allâh! Kabir azâbından, gönül vesvesesinden ve işlerin dağımlığından Sana sığınırım. Ey Allâh! Rüzgârın getirdiği şeylerin (mikropların ve bulaşıcı hastalıkların) şerrinden Sana sığınırım.” (et-Tirmizî, ed-De'avât:88, rakam:3520, 5/537)

Duanın Okunuşu:

«اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ كَالَّذِي نَقُولُ وَخَيْرًا مِمَّا نَقُولُ: اللَّهُمَّ لَكَ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي وَإِلَيْكَ مَابِي وَلَكَ رَبِّي تُرَاثِي، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَوَسْوَاسَةِ الصُّدْرِ وَشَتَاتِ الْأَمْرِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا تَجِيءُ بِهِ الرِّيحُ.»

3) Muhammed ibni Mervân (*Radyallâhu Anh*) dan nakledildiğine göre **Ali** (*Radyallâhu Anh*) şöyle demiştir: “Yol imkânı bulduğum sürece, ben bu Arafat vakfesini aslâ terk etmeyeceğim. **Allâh-u Te‘âlâ**’nın mutlakâ şu dünyâda her gün ateşten âzâd ettiği kimseler vardır ama Arefe gününden daha ziyâde boyunların âzâd edildiği hiçbir gün yoktur. O hâlde sen o gün:

‘Ey **Allâh!** Boynumu cehennemden âzâd eyle, benim için helûl rızkı geniş eyle, cinlerin ve insanların fâsıklarını benden defeyle.’ demeyi çok yap. Zîrâ bugün benim yaptığım duâların geneli bundan ibârettir.” (*İbnü’l-Cevzî, Müsîru’l-‘azmi’s-sâkin, 1/255; Hâfız İbnü Nâsiriddîn ed-Dimeşkî, Fazlu ‘aşri Zilhicce, sh:43*)

Duanın Okunuşu:

«اللَّهُمَّ أَعْتِقْ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ، وَأَوْسِعْ لِي مِنَ الرِّزْقِ الْحَلَالِ،
وَاصْرِفْ عَنِّي فَسَقَةَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ.»

4) Abdullâh ibni’l-Hâris (*Radyallâhu Anh*) dan rivâyete göre **İbni Ömer** (*Radyallâhu Anhümâ*) Arafat’ta yüksek sesle şu duâyı okurdu:

“Allâh’tan başka hiçbir ilâh yoktur. O tektir. Onun hiçbir ortağı yoktur. Mülk O’na üittir. Hamd O’na mahsustur. O her şeye hakkıyla gücü yetendir. Ey Allâh! Bizi hidâyete ulaştır, bizi takvâ ile süsle, dünyâda da âhirette de bizi bağışla.

Ey Allâh! Ben Senin rızkından ve bahşişinden, tertemiz ve mübârek bir rızık istiyorum. Ey Allâh! Sen duâyı emrettin, kabûl edeceğine dâir Kendi Zâtın’a hükmettin. Sen vaadini bozmazsın ve sözünü yalan çıkarmazsın.

Ey Allâh! Hangi hayırları sevdiysen onları bize de sevdir ve (onlara ulaşmamızı) kolay eyle, hangi şerleri çirkin gördüysen onları bize de çirkin göster ve bizi onlardan uzaklaştır. Ey acıyanların en merhametlisi! Bize İslâm’ı verdikten sonra İslâm’ı bizden söküp alma.” (*et-Taberânî, Fazlu ‘aşri Zilhicce, rakam:55, sh:58; ed-Du‘â, rakam:878, 2/1208*)

Zikrin Okunuşu:

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، اللَّهُمَّ اهْدِنَا بِالْهُدَى، وَزَيِّنَا بِالتَّقْوَى، وَاعْفِرْ لَنَا فِي الْآخِرَةِ وَالْأُولَى، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ رِزْقِكَ وَعَطَائِكَ رِزْقًا طَيِّبًا مُبَارَكًا، اللَّهُمَّ أَمَرْتُ بِالْدُّعَاءِ وَقَضَيْتَ

عَلَى نَفْسِكَ بِالْإِجَابَةِ، وَأَنْتَ لَا تُخْلِفُ وَعْدَكَ وَلَا تُكَذِّبُ عَهْدَكَ، اَللّٰهُمَّ مَا أَحْبَبْتَ مِنْ خَيْرٍ فَحَبِّبْهُ إِلَيْنَا وَيَسِّرْهُ لَنَا، وَمَا كَرِهْتَ مِنْ شَرٍّ فَكْرِهْهُ إِلَيْنَا وَجَنِّبْنَا، وَلَا تَنْزِعْ مِنَّا الْإِسْلَامَ بَعْدَ إِذْ أَعْطَيْتَهُ لَنَا، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ!»

5) Rivâyet edildiğine göre her kim Arefe gününde 100 kere:

«رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ.»

“Ey Rabbimiz! Bize dünyâda da güzel şeyler ver, âhirette de güzel şeyler ver ve bizi (afv-u mağfiret buyurarak) o (cehennem) ateşin(in) azâbından koru.” duâsını okursa, Allâh-u Te‘âlâ o kişiyi dünyâda güzel amel işlemeyi nasîb eder ve âhirette de Allâh-u Te‘âlâ’nın cemâlini müşâhede ile müşerref kılınır. (İbnü’l-Cevzî, Kitâbu’n-Nûr fî fezâilî’l-eyyâmî ve’ş-şühûr, Süleymâniye Kütüphanesi, Nâfiz Paşa, rakam:329, verak:31b-32a)

6) Vakfe saatinde (Arefe günü ikindiden sonra) özellikle şu duâ okunur ki bu duânın içerisinde âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîflerden derlenme birçok mühim duâ mevcuttur:

«اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَلِلَّهِ الْحَمْدُ، لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ، إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ، لَا شَرِيكَ لَكَ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ، اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى سَيِّدِنَا إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ، اَللّٰهُمَّ بَارِكْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى سَيِّدِنَا إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ، رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ، وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَثُبِّ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ، رَبَّنَا لَا تَزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ، رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ، رَبَّنَا إِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا، رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ، رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَى رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ، إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ، اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الثَّبَاتَ فِي الْأَمْرِ وَالْعَزِيمَةَ عَلَى الرُّشْدِ وَأَسْأَلُكَ قَلْبًا سَلِيمًا وَلِسَانًا صَادِقًا وَأَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ مَا تَعَلَّمَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا تَعَلَّمَ وَأَسْتَغْفِرُكَ مِمَّا تَعَلَّمَ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ، اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ

بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ وَالْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْجُبْنِ وَالْبُخْلِ وَالْهَرَمِ وَالْمَأْتَمِ وَالْمَعْرَمِ،
وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْقَبْرِ وَعَذَابِ الْقَبْرِ وَمِنْ فِتْنَةِ النَّارِ وَعَذَابِ النَّارِ وَمِنْ شَرِّ فِتْنَةِ
الْغِنَى وَمِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ زَوَالِ نِعْمَتِكَ وَتَحَوُّلِ
عَافِيَتِكَ وَفُجَاءَةِ نِقْمَتِكَ وَجَمِيعِ سَخَطِكَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ جَهْدِ الْبَلَاءِ وَدَرَكِ الشَّقَاءِ
وَسُوءِ الْقَضَاءِ وَشِمَاتَةِ الْأَعْدَاءِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ وَبِمُعَافَاتِكَ
مِنْ عُقُوبَتِكَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ، لَا أَحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَيَّ نَفْسِكَ،
اللَّهُمَّ طَهِّرْ قَلْبِي مِنَ التَّفَاقُحِ وَعَمَلِي مِنَ الرِّيَاءِ وَلِسَانِي مِنَ الْكُذْبِ وَبَصْرِي مِنَ
الْخِيَانَةِ فَإِنَّكَ تَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ، اللَّهُمَّ اقْسِمْ لَنَا مِنْ خَشْيَتِكَ
مَا يَحُولُ بَيْنَنَا وَبَيْنَ مَعَاصِيكَ وَمِنْ طَاعَتِكَ مَا تُبَلِّغُنَا بِهِ جَنَّتِكَ وَمِنَ الْيَقِينِ مَا تَهْوُونَ
بِهِ عَلَيْنَا مُصِيبَاتِ الدُّنْيَا وَمَتِّعْنَا بِأَسْمَاعِنَا وَأَبْصَارِنَا وَقُوَّتِنَا مَا أَحْيَيْتَنَا وَاجْعَلْهُ الْوَارِثَ
مِنَّا وَاجْعَلْ ثَأْرَنَا عَلَى مَنْ ظَلَمْنَا وَانصُرْنَا عَلَى مَنْ عَادَانَا وَلَا تَجْعَلِ الدُّنْيَا أَكْبَرَ هَمِّنَا
وَلَا مَبْلَغَ عِلْمِنَا وَلَا تَسْلِطْ عَلَيْنَا مَنْ لَا يَخَافُكَ وَلَا يَرْحَمُنَا، اللَّهُمَّ سَلِّمْ دِينَنَا
وَلَا تَسْلُبْ وَقْتِ النَّزْعِ إِيْمَانَنَا وَلَا تَسْلِطْ عَلَيْنَا مَنْ لَا يَخَافُكَ وَلَا يَرْحَمُنَا وَارزُقْنَا خَيْرَ
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ
وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِي سَمْعِي نُورًا
وَفِي بَصْرِي نُورًا وَفِي قَلْبِي نُورًا، اللَّهُمَّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي وَأَعُوذُ
بِكَ مِنْ وَسْوَاسِ الصُّدُورِ وَتَشْتَّتِ الْأُمُورِ وَعَذَابِ الْقَبْرِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ
مَا يَلْبُجُ فِي اللَّيْلِ وَشَرِّ مَا يَلْبُجُ فِي النَّهَارِ وَشَرِّ مَا تَهْبُّ بِهِ الرِّيَّاحُ وَشَرِّ بَوَائِقِ الدَّهْرِ،
اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ، فَاعْفِرْ لِي مَغْفِرَةً مِنْ
عِنْدِكَ وَارْحَمْنِي إِنَّكَ أَنْتَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ تُصْلِحْ
بِهَا شَأْنِي فِي الدَّارَيْنِ، وَارْحَمْنِي رَحْمَةً مِنْكَ أَسْعُدُ بِهَا فِي الدَّارَيْنِ، وَتُبْ عَلَيَّ تَوْبَةً
نُصُوحًا لَا أَنْكُثُهَا أَبَدًا، وَالزَّمْنِي سَبِيلَ الْأَسْتِقَامَةِ لَا أَرِيعُ عَنْهَا أَبَدًا، اللَّهُمَّ انْقُلْنِي مِنْ
ذُلِّ الْمَعْصِيَةِ إِلَى عِزِّ الطَّاعَةِ، وَأَغْنِنِي بِحَلَالِكَ عَنْ حَرَامِكَ، وَبِطَاعَتِكَ عَنْ مَعْصِيَتِكَ،
وَبِفَضْلِكَ عَمَّنْ سِوَاكَ، وَنَوِّرْ قَلْبِي وَقَبْرِي، وَأَعِزَّنِي مِنَ الشَّرِّ كُلِّهِ، وَاجْمَعْ لِي الْخَيْرَ

كُلُّهُ، أَسْتَوْدِعُكَ دِينِي وَأَمَانَتِي وَقَلْبِي وَبَدَنِي وَخَوَاتِيمَ عَمَلِي وَجَمِيعَ مَا أَنْعَمْتَ بِهِ عَلَيَّ وَعَلَى جَمِيعِ أَحِبَّائِي وَالْمُسْلِمِينَ أَجْمَعِينَ، رَبَّنَا إِنَّا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةٌ وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ، وَاعْفِرْ لَنَا وَلِوَالِدَيْنَا وَذُرِّيَّتِنَا وَإِخْوَانِنَا وَأَهْلِينَا وَالْحَاضِرِينَ وَالْغَائِبِينَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ أَجْمَعِينَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ، وَصَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَي سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.»

“Allâh en büyüktür. Allâh en yücedir. Allâh’tan başka hiçbir ilâh yoktur. Allâh en büyüktür. Allâh en uludur. Bütün hamdler O’nun içindir.

Ey Allâh! Dâvetine sözümle ve özümle geldim, emrin başüstüne. Buyur Allâhım buyur. Senin hiçbir ortağın yoktur. Emrin başüstüne. Hamd Sana mahsustur, bütün nîmetler Sendendir. Mülk de Sana mahsustur, Senin ortağın yoktur.

Allâh’tan başka hiçbir ilâh yoktur. O tektir, O’nun hiçbir ortağı yoktur. Mülk O’na âittir. Hamd O’na mahsustur. Diriltir ve öldürür. Tüm hayırlar O’nun (kudret) elindedir ve O her şeye hakkıyla gücü yetendir. Dönüş ancak O’nadır.

Bütün hamdler, bizi işte bu (nîmet yurduna girme vesîlesi olan îmâ)na hidâyet etmiş olan O (yüce) Allâh’a âittir. Allâh bizi (İslâm’a) hidâyet etmeseydi, biz (kendiliğimize) aslâ hidâyet bulamazdık.

Ey Allâh! Efendimiz İbrâhîm’e ve Efendimiz İbrâhîm’in âline salât ettiğin gibi Efendimiz Muhammed’e ve Efendimiz Muhammed’in âline de salât eyle. Şüphesiz ki Sen hamd olunmaya lâıksın ve çok ulusun. Ey Allâh! Efendimiz İbrâhîm’e ve Efendimiz İbrâhîm’in bereket verdiği gibi Efendimiz Muhammed’e ve Efendimiz Muhammed’in âline de bereket ver. Şüphesiz ki Sen hamd olunmaya lâıksın ve çok ulusun.

Ey Rabbimiz! (Bu amelimizi) bizden kabûl buyur, şüphesiz (duâlarımızı hakkıyla işiten) Semî’ de, (niyetlerimizi tam mânâsıyla bilen) Alîm de Sensin ancak Sen. Sen bize hac ibâdetlerimizi târif et ve (vazîfelerimizi icrâ ederken yapmış olduğumuz eksiklikleri affedip) tevbemizi kabûl et. Şüphesiz (tevbeleri çokça kabûl eden) Tevvâb da, (inananları çokça esirgeyen) Rahîm de Sensin ancak Sen.

Ey Rabbimiz! Bizi (muhkem ve müteşâbih âyetlerin tümüne inanmaya) hidâyet buyurduktan sonra (kalplerini râzı olmadığını yorumlara kaydırduğun kimselere yaptığın gibi, bizim) kalplerimizi (de müteşâbihleri araştırmaya meylettirerek haktan) kaydırma ve bize tarafından bir rahmet bahşet (ki, hakta sebâta muvaffak olalım ve günahlarımızdan kurtulalım). Şüphesiz ki (karşılık beklemeden bolca bağış yapan) Vehhâb Sensin, ancak Sen.

Ey Rabbimiz! Bizim için günahlarımızı ve (kulluk) işimizdeki (haddi aşmamızı ve) isrâfımızı bağışla, (er meydanında) ayaklarımızı iyice sâbit kıl ve o kâfirler toplumu-na karşı bize yardım et.

Ey Rabbimiz! Şüphesiz biz: ‘Rabbimize inanım.’ diye îmâna çağırın (Muhammed ﷺ ve Kur’ân gibi) yüce bir münâdî duyduk da (ona) hemen inandık. Rabbimiz! Öyleyse bizim için (büyük) günahlarımızı bağışla, (küçük günahlarımızı vesâir) kötü işlerimizi de bizden ört ve bizi(m canlarımızı) iyi kullarla birlikte (peygamberler, sıddıklar, şehidler ve salihler zümresine dâhil olarak) vefât ettir.

Ey Rabbimiz! Peygamberleriyle birlikte bize vaad etmiş olduğun şeyi (sevap ve nusreti) ver bize. Kıyâmet gününde de rezil etme bizi. Şüphesiz ki Sen (müminlere sevap vermek ve duâlarını kabûl etmek hususunda kendilerine vermiş olduğun) sözü bozmazsın.

Ey Allah! Ben Senden din işinde sebât, doğru yolda azimlilik isterim. Ben Senden selim bir kalp ve doğru bir lisan isterim. Ben Senden bildiğin bütün hayırları isterim, bildiğin tüm şerlerden Sana sığınırım, bildiğin bütün günahlarımdan Senden mağfiret dilerim zîrâ tüm gaypları hakkıyla bilen ancak Sensin.

Ey Allâh! Sıkıntıdan, üzüntüden, güçsüzlükten, tembellikten, korkaklıktan, cimrilikten, bunamaktan, gûnahtan ve borçtan Sana sığınırım. Kabir azâbından, kabrin sıkıntısından, ateşin sıkıntısından, cehennem azâbından, zenginlik fitnesinin şerrinden, hayâtın ve ölümün fitne ve kargaşalarının şerrinden Sana sığınırım.

Ey Allâh! Nîmetinin elden çıkmasından, âfiyetinin (belâya) dönüşmesinden, azâbının ansızın gelmesinden ve gazâbını çekecek tüm şeylerden Sana sığınırım, zora düşüren belâdan, bedbatlığın bana ulaşmasından, kötü kazâ (yazı)dan ve düşmanlarımın sevinmesinden Sana sığınırım.

Ey Allâh! Gazâbından rızâna, azâbından affına sığınırım, Senden Sana sığınırım. Sana karşı övgüyü sayıp bitiremem. (Sen bizim övgülerimize muhtâc değilsin ve bizim medhiyelerimiz Seni hakkıyla tavsif edemez.) Sen Kendini övdüğün gibisin. Ey Allâh! Kalbimi nifaktan, amelimi riyâdan, dilimi yalandan, gözümü hâin bakıştan tertemiz eyle, şüphesiz ki gözlerin hâin bakışını da kalplerin gizlediği düşünceleri de ancak Sen bilebilirsin.

Ey Allâh! Sen bize günahlarınla aramıza girecek kadar Kendi korkundan, cennetine ulaştıracak kadar Kendine itâatten ve dünyâ musîbetlerini bize kolaylaştıracak kadar da yakînî îmândan nasîb bölüştür.

Sen bizi yaşattığın sürece kulaklarımızla, gözlerimizle ve kuvvetlerimizle bizi faydalandır. Onları (uzuvlarımızı) bize vâris(lerimizin ardımızda kaldığı gibi ardımıza dek kalıcı) eyle (ölünceye kadar bizi onlardan mahrum eyleme).

Bize zulmedenlerden intikâmımızı al, bize düşmanlık edenlere karşı bize yardım eyle. En büyük derdimizi de ilmimizin ulaştığı noktayı da sadece dünya eyleme, Senden korkmayan ve bize acımayan kimseleri bize musallat eyleme.

Ey Allâh! Bize selâmet (belâlardan kurtuluş) ihsân eyle, dînimizi (her türlü îmânsızlık tehlikesinden) sâlim eyle, rûhumuzun çıkma vaktinde îmânımızı elimizden selbeyleme. Bize dünyâ ve âhiretin tüm hayırlarını nasîb eyle, şüphesiz Sen her şeye hakkıyla gücü yetensin.

Allâh'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O tektir. O'nun hiçbir ortağı yoktur. Mülk O'na âittir. Hamd O'na mahsustur. Diriltir ve öldürür. Tüm hayırlar O'nun (kudret) elindedir ve O her şeye hakkıyla gücü yetendir.

Ey Allâh! Kulağıma nur ver, gözüme nur ver, kalbime nur ver. Ey Allâh! Göğsümü geniş eyle, işimi kolay eyle. Gönüllerin vesvesesinden, işlerin dağınıklığından ve kabir azâbından Sana sığınırım.

Ey Allâh! Gece içerisine giren şeylerin şerrinden, gündüz içerisine giren şeylerin şerrinden, rüzgârların esip getirdiği şeylerin şerrinden ve zamânın helâk edici musîbetlerinin şerrinden Sana sığınırım.

Ey Allâh! Ben nefsimi çok zulmettim, günahları ise ancak sen affedersin. Öyleyse tarafından bir mağfiretle beni bağışla ve bana rahmet et. Çünkü şüphesiz Sen, ancak Sen Gafûr ve Rahîm (ziyâde bağışlayan ve merhamet eden)sin.

Ey Allâh! Sen beni, katından öyle bir mağfiret ile bağışla ki onun vesîlesiyle iki cihanda durumumu düzelteyim. Sen bana, Kendi Zâtın'dan öyle bir rahmetle bana merhamet eyle ki onun vâsıtasıyla iki cihanda saâdete kavuşabileyim. Sen bana öyle bir nasûh tevbesi nasîb et ki onu ebedî bozmayayım.

Sen beni istikâmet yoluna öyle bir rapt eyle ki ondan ebediyyen kaymayayım. Ey Allâh! Sen beni günahların alçaklığından (kurtarıp) tâatinin izzetine nakleyle.

Sen beni helâlinle haramından, ibâdetinle mâsiyetinden, fazl-u kereminle de Senden gayri her şeyden müstağnî eyle. Kalbimi ve kabrimi nûr eyle. Beni bütün şerlerden muhâfaza eyle. Bütün hayırları benim için cemeyle.

Dînimi, (bana) **emânet** (edilen çocuklarımı, mallarımı ve eş)imi, **kalbimi**, **bedenimi**, (iyi ölüp âhirette rahat edebilmem için) **amelimin sonlarını**(n güzel olması husûsundaki hüsn-ü zannımı), **bana**, **cümle dostlarıma ve bütün Müslümanlara in'âm ettiklerinin tümünü Sana emânet ediyorum.**

Ey Rabbimiz! **Bize dünyâda da** (nîmet, âfiyet, yeterli ve helâl rızık, sâliha bir eş, hayırlı evlat, sağlıklı yaşam, düşmanlara karşı zafer, Kur'ân anlayışı, iyilerle berâberlik, insanlar tarafından güzel övgülere mazhar olmak, ilim ve ibâdet gibi) **güzel şeyler ver**, **âhirette de** (kabirden müjdeyle kalkmak, kötü muhâsebeden kurtuluş, mahşerin şiddetlerinden selâmet, cennete azapsız giriş ve **Allâh-u Te'âlâ**'nın cemâlini görme lezzeti gibi) **güzel şeyler ver ve bizi** (afv-u mağfiret buyurarak) **o** (cehennem) **ateşin(in) azâbından** (ve o azâba götürecektir) **günahlardan) koru.**

Ey acıyanların en merhametlisi! Sen bizi de anne babalarımızı da, zürriyetlerimizi de, kardeşlerimizi de, eşlerimizi de, bütün Müslümanlardan yanımızda olanları da, uzakta olanları da rahmetinle mağfiret eyle. Allâh-u Te'âlâ Efendimiz Muhammed'e ve Ehl-i Beyti'ne ve tüm sahabesine salât eylesin. Âlemlerin Rabbi olan Allâh'a hamd olsun." (Kutbuddîn el-Hanefî, Ed'iyetü'l-haccı ve'l-'umra, sh:18-28)

BAYRAM GECESİ VE GÜNÜNÜN VAZİFELERİ

KURBAN BAYRAMI GECESİ NAMAZI

(20 Ağustos Pazartesi'yi 21 Ağustos Salı'ya bağlayan gece)

Nebî ﷺ'in şöyle buyurduğu rivâyet olunmuştur: “Her kim bayram gecesinde iki rekât kılar da, her rekâta on beş Fâtiha okursa (peşine istediği sûreyi okuyup), bitirdiği zaman on beş Âyete'l-Kürsî, on beş Felak ve on beş de Nâs Sûresi'ni okursa (peşine de on beş kere istiğfar ederse), Allâh-u Te'âlâ o kişinin ismini cennet ashâbı içinde yazar.

Kendisi için gizli günahları da, âşikâr işlediği günahları da bağışlar, okuduğu her âyete mukâbil kendisine bir hac, bir umre (sevâbı) yazar ve bu kişi sanki İsmâ'îl (Aleyhisselâm)ın zürriyetinden (Rasûlüllâh ﷺ'in akrabâlarından) yetmiş köle âzâd etmiş gibi olur, bunu kıldığı gece ile o cumâ arasında ölürse şehîd olarak ölür.” (İbnü'l-Cevzî, Kitâbü'n-Nûr; Ahmed ibnü Ressâm el-Hanbelî, 'İkdü'd-düreri ve'l-le'âlî fi fezâilî's-şühûr ve'l-eyyâm ve'l-leyâlî, 2/686; 'Abdülkâdir el-Geylânî, el-Ğunye, 2/79)

BAYRAM GÜNÜNÜN ZİKİRLERİ

(21 Ağustos Salı günü)

1) İki Bayramda Rasûlüllâh ﷺ'in Okuduğu Mühim Bir Duâ

Abdullâh ibni Mes'ûd (Radiyallâhu Anh) şöyle anlatmıştır:

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: «كَانَ دُعَاءَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْعِيدَيْنِ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عَيْشَةً نَقِيَّةً وَمِيتَةً سَوِيَّةً وَمَرَدًّا غَيْرَ مُخْزٍ وَلَا فَاضِحٍ...»

“Rasûlüllâh ﷺ'in iki bayramda yaptığı duâsı: ‘Ey Allâh! Muhakkak ki ben Senden (rızan üzere yaşanıp nihâyete erecek) tertemiz bir hayat, istikâmet üzere bir ölüm, rüsvây etmeyen ve ayıplarımı açmayan bir dönüş(le âhirete gidiş) istiyorum.

Ey Allâh! Bizi (tevbe fırsatı tanımadan) ansızın helâk etme, âniden azâbınla yakalama ve bizi herhangi bir hak ve vasiyet(i icrâ edecekken imkânımızı kaybetmekten, aceleye ve telâşa düşmek)ten (dolayı) kifâyetsiz (yetersiz) bırakma.

Ey Allâh! Biz Senden iffet (günahlardan utanma duygusu), zenginlik (insanlara muhtâc olmama), takvâ (haramlardan sakınma vasfı), hidâyet (doğru yola erişme) ve dünyâ ile âhiretin güzel âkıbetini istiyoruz. Ayrıca Senin dînin hakkında şüphe etmekten, (haktan) ayrılıktan, riyâ ve süm'adan (gösterişten ve işittirmekten) Sana sığınıyoruz.

Ey kalpleri dilediği tarafa çeviren (Allâh)! Bizi hidâyet buyurduktan sonra kalplerimizi kaydırma ve bize tarafından bir rahmet bahşet. Şüphesiz ki (karşılık beklemeden bolca bağış yapan) Vehhâb Sensin, ancak Sen.' şeklinde idi.” (et-Taberânî, el-Mu'cemü'l-evsat, rakam:7572, 7/306)

Duânın Okunuşu:

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عَيْشَةً نَقِيَّةً وَمَمِيتَةً سَوِيَّةً وَمَرَدًّا غَيْرَ مُخْزٍ وَلَا فَاصِحٍ، اللَّهُمَّ لَا تُهْلِكْنَا فَجَاءَةً وَلَا تَأْخُذْنَا بَعْتَةً وَلَا تُعْجِلْنَا عَنْ حَقِّ وَلَا وَصِيَّةٍ، اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ الْعَفَافَ وَالْغِنَى وَالْتَّقَى وَالْهُدَى وَحُسْنَ عَاقِبَةِ الْآخِرَةِ وَالْدُّنْيَا، وَنَعُوذُ بِكَ مِنَ الشَّكِّ وَالشَّقَاقِ وَالرِّيَاءِ وَالشُّمْعَةِ فِي دِينِكَ يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ! لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ.»

2) Enes (Radiyallâhu Anh)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte şöyle buyrulmuştur:

عَنْ أَنَسِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: «مَنْ قَالَ فِي كُلِّ وَاحِدٍ مِنَ الْعِيدَيْنِ؛ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ، وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، أَرْبَعِمِائَةَ مَرَّةٍ قَبْلَ صَلَاةِ الْعِيدِ، زَوَّجَهُ اللَّهُ أَرْبَعِمِائَةَ حَوْرَاءَ، وَكَأَنَّمَا أَعْتَقَ أَرْبَعِمِائَةَ رَقَبَةٍ، وَوَكَّلَ اللَّهُ بِهِ مَلَائِكَةً يَبْنُونَ لَهُ الْمَدَائِنَ وَيَغْرِسُونَ لَهُ الْأَشْجَارَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.»

“Her kim iki bayramın her birinde bayram namazından önce 400 kere: ‘Allâh’tan başka hiçbir ilâh yoktur, O tektir, O’nun hiçbir ortağı yoktur, Mülk O’na âittir, hamd O’na mahsustur. Diriltir ve öldürür, Kendisi ise hiç ölmeyecek diridir. Tüm hayırlar O’nun (kudret) elindedir ve O her şeye hakkıyla gücü yetendir.’ derse Al-lâh-u Te‘âlâ onu 400 hûrî ile evlendirir, 400 köle âzâd etmiş gibi olur, Allâh-u Te‘âlâ bu kişi için kıyâmet günü şehirler binâ etmek ve ağaçlar dikmek üzere melekler görevlendirir.” (es-Safûrî, Nüzhetü'l-mecâlis, 1/162)

İbnü'l-Cevzî (Rahimehullâh) “Kitâbu'n-Nûr” isimli eserinde bu rivâyete yer verirken, bu zikri bayram gecesi 400 kere okuyana yüz köle âzâdı sevâbı yazılacağını, 1000 kere okuyan için ise bu zikrin cehennemden kurtuluş fidyesi olacağını zikretmiştir. (İbnü'l-Cevzî, Kitâbu'n-Nûr fî fezâilî'l-eyyâmi ve's-şühûr, Süleymâniye Kütüphânesi, Nâfiz Paşa, rakam:329, verak:32a)

Zikrin Okunuşu:

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ، بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.»

3) Hadîs-i şerîfte şöyle vârid olmuştur:

رُويَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ قَالَ: سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ، يَوْمَ الْعِيدِ ثَلَاثِمِائَةَ مَرَّةٍ وَأَهْدَاهَا لِأَمْوَاتِ الْمُسْلِمِينَ، دَخَلَ فِي كُلِّ قَبْرِ أَلْفِ نُورٍ وَيَجْعَلُ اللَّهُ فِي قَبْرِهِ إِذَا مَاتَ أَلْفَ نُورٍ.»

“Her kim bayram günü 300 kere ‘Allâh’ı hamd ile tesbih ederim.’ der de sevâbını Müslümanların ölmüşlerine hediye ederse, her kabre bin nur girer, bu kişi öldüğü zaman da Allâh-u Te‘âlâ onun kabrine bin nur girdirir.” (es-Safûrî, Nüzhetü'l-mecâlis, 1/155; ‘Abdülhamîd Kuds, Kenzü'n-necâh ve's-sürûr, sh:269-270; Ahmed ibnû Hicâzî, Tuhfetü'l-ihvân, sh:144)

Zührî (Radıyallâhu Anh): “Ben bu ameli **Enes** (Radıyallâhu Anh)dan işittiğimden beri hiçbir bayram terk etmedim.” demiştir. **Enes** (Radıyallâhu Anh) da: “Ben bu ameli **Rasûlüllâh** ﷺ den işittiğimden beri hiçbir bayram terk etmedim.” demiştir. (‘Abdülhamîd Kuds, Kenzü’n-necâh ve’s-sürûr, sh:270; Ahmed ibnü Hicâzî, Tuhfetü’l-ihvân, sh:144)

Zikrin Okunuşu:

(300 kere) «سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ»

4) Rivâyet olunduğuna göre; her kim bir bayram gününde 100 kere:

«سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ»

“Allâh’ı hamd ile tesbîh ederim.” zikrini okur da sonra:

«يَا رَبِّ! اجْعَلْ ثَوَابَهَا لِمَنْ فِي الْقُبُورِ.»

“Yâ Rabbi! Bunun sevâbını kabir ehline ulaştır.” derse, kıyâmet günü bu kişi hakkında Müslümanların ölmüşlerinin tamâmı: “Yâ Erhamer-Râhimîn! Bu kuluna rahmet eyle ve sevâbını cennet eyle.” derler.

Bunun üzerine Allâh-u Te‘âlâ:

«إِنِّي قَدْ غَفَرْتُ لِعَبْدِي.»

“Muhakkak Ben bu kulumu gerçekten bağışladım.” buyurur. (Ebu’l-Yüsr ‘Âbidîn, Tenbîhü’l-kulûbi’n-nâ‘ime, sh:156)

5) Cübeyr ibni Nüfeyr (Radıyallâhu Anh) şöyle demiştir:

عن جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: «كَانَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا التَّقَوَّا يَوْمَ الْعِيدِ يَقُولُ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ: تَقَبَّلَ اللَّهُ مِنَّا وَمِنكَ.»

“Nebî ﷺ’in ashâbı bayram gününde birbirleriyle karşılaştıkları zaman:

تَقَبَّلَ اللَّهُ مِنَّا وَمِنكَ.»

‘Allâh sizden taraf da, bizden taraf da (oruçlarımızı, terâvîhlerimizi, fitrelerimizi ve sâir amellerimizi) kabûl eylesin.’ derlerdi.” (İbnü Hacer el-‘Askalânî, Fethu’l-Bârî, 2/446; Fazlullâh Muhammed el-Mâcûrî, el-Fetâve’s-Sûfiyye, Süleymâniye Ktp. Hamidiye, rakam:597, 44.bâb, verak:177)

6) Venâî (Rahimehullâh)ın beyânına göre; bayram günü sabah namazından sonra 100 kere istiğfâr edenin amel defterindeki kötü amelleri silinir ve o kişi kıyâmet gününde Allâh-u Te‘âlâ’nın azâbından emîn olur. (‘Abdülhamîd Kuds, Kenzü’n-necâh ve’s-sürûr, sh:269)

7) İki Bayram Günlerinde Okunacak Enbiyâ Duâları

Ömer ibni Abdilazîz (Radıyallâhu Anh) şöyle demiştir: “Bayram gününde babanız Âdem (Aleyhisselâm)ın dediği gibi: ‘Ey Rabbimiz! Biz (emrine muhâlefet edip, kendimizi cennet-ten çıkartacak iş yaparak) nefislerimize zulmettik. Eğer Sen bizim için (günahlarımızı) bağışlamada bulunmazsan ve bize acımazsan andolsun ki elbette biz (iki cihanda da en büyük zarar ve) hüsrâna uğrayanlardan oluruz.’ (el-A‘râf Sûresi:23) duâsı ile:

‘Ey Rabbimiz! Biz (Senin dînine) îmân ettik, öyleyse bizim için (günahlarımızı) bağışlamada bulun ve bize acı. Zâten merhametlilerin en hayırlısı ancak Sensin. (Zîrâ ana-babamız dâhil, kimse bize Senin kadar acıyamaz ve fayda sağlayıp zarardan kurtaramaz.)’ (Müminûn Sûresi:109) deyin.

Ayrıca İbrâhîm (Aleyhisselâm)ın dediği gibi: ‘O Zat ki; (evlâ olanı terk etme gibi yapabileceğim herhangi bir) hatâmı, cezâ günü benim için bağışlayacağını ummaktayım.’ (es-Şu‘arâ Sûresi:82) deyin.

Yine böylece Mûsâ (Aleyhisselâm)ın dediği gibi: ‘Ey Rabbim! Gerçekten ben nefsiime zulmettim (kendime yazık ettim), artık benim için (hatâmı) bağışla.’ (el-Kasas Sûresi:16) deyin.

Bir de Yûnus (Aleyhisselâm)ın dediği gibi: ‘Senden başka hiçbir ilâh yoktur. (Zulümden) Seni tenzîh ederim. Gerçekten de ben (nefsine yazık eden) zâlimlerden oldum.’ (el-Enbiyâ Sûresi:87) deyin.” (Muhammed ibnü ‘Alî Hırid et-Terîmî, el-Vesâilü’ş-şâfi‘a, sh:216)

Âyet-i Kerîmelerin Okunuşları ve Adetleri:

﴿رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾

(40 kere) ﴿رَبَّنَا أَمَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ﴾

(30 kere) ﴿وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ﴾

(20 kere) ﴿رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي﴾

(40 kere) ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ﴾

BAYRAM GÜNÜ NAMAZLARI

(21 Ağustos Salı günü)

1) Rivâyet olunduğu vechile; bayram namazından (ve hutbesinden) sonra bir selâmla dört rekât namaz kılıp, birinci rekâtta Âlâ (Sebbihisme Rabbike) Sûresi, ikinci rekâtta Şems Sûresi, üçüncü rekâtta Duhâ Sûresi, dördüncü rekâtta ise İhlâs Sûresi okuyanın Allâh-u Te‘âlâ elli senelik günahını mahveder. (Muhammed ibnü Hatîriddîn, el-Cevâhiru’l-hams, sh:63)

2) Süfyân-ı Sevrî (Radyallâhu Anh): “Ramazan Bayramı namazından sonra 12 rekât namaz kılmak, Kurban Bayramı namazından sonra ise 6 rekât namaz kılmak müstehab sayılmıştır ki bu sünnettendir.” demiştir. (el-Gazâlî, İhyâu ‘ulûmi’-d-dîn, 1/201; Ebû ‘Abdillâh el-Hubeyşî, el-Berake fî fazli’s-sa‘yi ve’l-harake, rakam:2822, sh:705-706)

3) İmâm-ı Hubeyşî (Rahimehullâh)ın naklettiğine göre kurban kesen kişinin kesim işleminin akabinde iki rekât namaz kılması sünnettendir ve bu iki rekâtta (ve sonrasında) yapılan duânın kesinlikle kabûl olunacağına dâir eser vârid olmuştur. (Ebû ‘Abdillâh el-Hubeyşî, el-Berake fî fazli’s-sa‘yi ve’l-harake, rakam:2826, sh:707)

4) Rivâyet edildiği üzere; bayram namazından sonra evine girince iki rekât namaz kılar, her rekâtta Fâtiha’dan sonra üç kere Kevser Sûresi okur, böyle yapan fakir bir kimse ise kurban kesmiş sevâbı kazanır, yok eğer zengin ise o zaman kurban keser ve akabinde:

“Şüphesiz namazım, kurbanım, hayâtım ve ölümüm âlemlerin Rabbi olan **Allâh**’a âittir. O’nun hiçbir ortağı yoktur. Ben bununla emrolundum. Ben Müslümanların ilkiyim. Ey **Allâh**! Bu benim (cehennemden kurtuluş) fidyemdir, eti etime, kanı kanıma, kemiği kemiğime karşı gelsin. **İlâhî**! Dostun **İbrâhîm** Aleyhisselâm’dan (kurbanını) kabûl ettiğin gibi benden de kabûl eyle.” diye duâ eder. (Muhammed ibnü Hatîriddîn, el-Cevâhiru’l-hams, sh:63-64)

Duanın Okunuşu:

«إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ، اَللّٰهُمَّ هَذَا فِدَائِي لِحُمِّهَا بِلَحْمِي وَدَمِّهَا بِدَمِّي وَعَظْمُهَا بِعَظْمِي اِلٰهِي تَقَبَّلْ مِنِّي كَمَا تَقَبَّلْتَ مِنْ خَلِيلِكَ اِبْرَاهِيْمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ.»

5) İbnü’l-Cevzî (Rahimehullâh)ın rivâyet ettiği bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** ﷺ’in şöyle buyurduğu nakledilmiştir: “Her kim bayram gününde her rekâtında 1 kere Fâtiha, 11 kere de İhlâs Sûresi okuyarak dört rekât (nâfile namaz) kılıp namazdan sonra 100 kere de istiğfâr edip bunların sevâbını Müslümanların ölümlerine bağışlarsa, şüphesiz Allâh-u Tebârake ve Te’âlâ onların her birinin kabrine onları sevinderecek sadakaları (rahmetleri) ulaştırır. (O zaman) onlar(ın ruhları) Allâh-u Te’âlâ’nın huzûrunda durup: ‘Ey Allâh! Bu vakitte bizi sevindireni Sen de sevindir, onu affet ve cennete girdir.’ derler.

Bunun üzerine Allâh-u Te’âlâ onlara: ‘O öldüğü zaman onun üzerine bin rahmet indireceğim ve cennette(ki makâmını) bin derece yükselteceğim.’ buyurur.” (İbnü’l-Cevzî, Kitâbu’n-Nûr fî fezzâli’l-eyyâmi ve’s-şühûr, Süleymâniye Kütüphânesi, Nâfiz Paşa, rakam:329, verak:32a-32b)

ÜZERİNDE TAŞIYANA HİÇBİR ŞER VE ZARÂRIN, KEM GÖZ VE NAZARIN İSÂBET ETMEYECEĞİ NUSHA-İ ŞERÎFE

İmâm-ı Şercî, **İmâm-ı Deyrabî** ve **Seyyid Attâs** (Rahimehumullâh)ın nakilleri vechile; tâbî’inin ulularından **Sa’îd ibni Müseyyeb** (Radyallâhu Anh) şöyle anlatmıştır:

“Bir kere **Rasûlüllâh** ﷺ’e îmân etmiş olan mümin cinlerden biri bana: ‘Ey **Sa’îd**! Sana öyle bir koruma duâsı öğreteyim mi ki kimin üzerine asılsa ona hiçbir kötülük isâbet etmez, hangi hayvan üzerine takılsa ona ne bir hastalık ne de nazar zarar vermez. Onunla hangi zâlim sultânın yanına girilse hiçbir kötülüğü kendisine erişmez. Kim onu bir gemi yolculuğunda üzerinde taşısa o gemi batmaz, hangi bir cemâat onunla yolculuğa çıksa onlara ebediyyen istemedikleri bir şey dokunmaz.’ dedi.

Ben de ona: ‘Keşke öğretsen.’ dedim. Bunun üzerine o: ‘Kâğıt kalem hazırla.’ dedi, ben onları hazırladığımda: ‘Haydi yaz bakalım.’ diyerek şu duâyı yazdırdı.

‘**Rahmân** ve **Rahîm** olan **Allâh**’ın adıyla! Her mülk sâhibi aslında **Allâh**’ın mülküdür. Her izzet sâhibine gâlip gelecek ancak **Allâh**’tır. Her kuvvet sâhibi **Allâh** indinde zayıftır. Her cebbâr (zorba) **Allâh** nezdinde küçüktür. Hiçbir zâlimin **Allâh**’tan kaçacak yeri yoktur.

Ey bu nuskayı taşıyan kişinin düşmanları! Ey bunun cinlerden, insanlardan, şeytanlardan ve inatçı ifritlerden olan hasetçileri! **Dâvûd** oğlu **Süleymân** (*Aleyhisselâm*)ın mührü sizin ağızlarınız üzerinde olsun. **Imrân** oğlu **Mûsâ** (*Aleyhisselâm*)ın asâsı sizin sırtınız üzerinde bulunsun. Sizin hayrınız gözlerinizin arasındadır, şerriniz ise ayaklarınızın altındadır. Size gâlip gelecek olan ancak **Allâh**'tır.

Ey **Allâh**! Sen beni kendisiyle izzet isteyenin zelil olmayacağı ve kendisiyle örtünenin perdesinin açılmayacağı o (şerleri) engelleyen korunaklı izzetinle azîz kıl.

Kelimeleriyle denize gem vuran (fermânıyla denizin karalara taşmasına engel olan) Zât'ı tesbîh ederim. Hükmüyle **Nemrûd**'un ateşini **Halîl İbrâhîm** (*Aleyhisselâm*)dan söndüren Zât'ı (tüm noksanlıklardan tenzîh ve) tesbîh ederim. Azameti karşısında her şeyin alçaldığı Zât'ı tesbîh ederim.

'**Yönel, korkma, şüphesiz sen emniyette (güvende) olanlardansın.**' (*el-Kasas Sûresi:31'den*), '**Korkma! Zâlimler gürûhundan kurtuldun.**' (*el-Kasas Sûresi:25'den*), '(Düşmanın tarafından sana) **yetişilmekten korkmayacaksın ve endişe etmeyeceksin.**' (*Tâhâ Sûresi:77'den*), '**Korkma, şüphesiz en üstün gelecek ancak sen olacaksın.**' (*Tâhâ Sûresi:68'den*), '**Korkmayın, şüphesiz Ben sizinle berâberim, işitirim ve görürüm.**' (*Tâhâ Sûresi:46'dan*)'

Ey **Allâh**! Sen koruyan ve muhâfaza eden o güzel perdenle ve takvâ sâhibi dostlarını düşmanların olan kâfirlerden kendisiyle koruduğun vikâyenle, beni ve bu yazımı taşıyan kişiyi gecesinde ve gündüzünde, uyanıklık hâlinde, sefer ve ikâmetlerinde setreyle (bütün şerlilerden ört ve gizle).

Ey **Allâh**! Ona düşmanlık edene Sen de düşman ol, ona hîle yapanın hîlesine karşılık ver, ona kapan kuranı rüsvây eyle, ona düşmanlık ve şer murâd edenin ateşini ondan söndür. Her türlü sıkıntı, gam ve darlığı ondan aç, gücünün yetmeyeceği ve tâkat yetiremeyeceği şeyleri ona yükleme, şüphesiz Sen Kendisinden başka hiçbir ilâh bulunmayan, (varlığı) **Hakk** (ve sâbit olup duâlarımızı kabûl etmeye lâyık) ve **Hakîk** olan **Allâh**'sın.

Ey her sesi işiten! Ey her azığı (muhtâc olanına gönderip) sevkeden! Ey bütün kaçanları geçen! Ey (çürümüş) kemikleri ölümünden sonra diriltip onlara et giydirecek olan! Ey mühlet veren **Halîm**! Ey (hayırları) ebediyyen kesilmeyen ve adedi sayılamayan iyilik sâhibi!

Ben Senden en güzel isimlerinin tamâmı hürmetine, bir de mahlûkâtından hiçbirinin kendisine (kesin olarak) vâkîf olamadığı o gizli ve saklı ism-i (âzâmı)n hürmetine benden bu sıkıntımı şu anda hemen açmanı istiyorum, şüphesiz ki (hasetçi düşmanlarıma karşı) hilmine (müsâmahalı davranıp cezâlarını vermemene) benim dayanacak gücüm yoktur.

Ey acıyanların en merhametlisi! (Duâmı kabûl eyle.) **Allâh-u Te'âlâ, Efendimiz Muhammed**'e, onun Ehli Beyti'ne ve ashâbına salât-ü selâm eylesin.'" Âmîn! (*ed-Deyrabî, el-Mücerrebât, sh:73; eş-Şercî, el-Fevâid, sh:41-42; 'Alî ibnü Hasen el-'Attâs, el-Kirtâs, 2/21-22*)

Bu koruma duâsını, isteyenler vird olarak sabah-akşam yâhut korkulu hâllerde ve mekânlarda mânevî himâyeye erişmek için okuyabilirler veyâ üzerlerinde taşıyabilirler ki bu noktada üzerinde taşımak okumak kadar hattâ daha ziyâde tesirlidir. Zâten okuyacak durumda olmayan çocuklara, yaşlılara ve namazsız hâllerinde olan kadınlara nuska olarak takılır.

Duâyı Kendisi İçin Yazan ve Okuyan İçin Lafız Şöyledir:

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، كُلُّ ذِي مُلْكٍ فَمَمْلُوكٌ لِلَّهِ، وَكُلُّ ذِي عِزَّةٍ فَغَالِبُهُ اللَّهُ، وَكُلُّ ذِي قُوَّةٍ فَضَعِيفٌ عِنْدَ اللَّهِ، وَكُلُّ جَبَّارٍ فَصَغِيرٌ عِنْدَ اللَّهِ، وَكُلُّ ظَالِمٍ لَا مَحِيصَ لَهُ مِنَ اللَّهِ، يَا أَعْدَاءَ اللَّهِ وَأَعْدَائِي وَيَا حَاسِدِي مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ وَالشَّيَاطِينِ وَالْعَفَّارِيَةِ الْمُتَمَرِّدِينَ! فَخَاتَمَ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ عَلَى أَفْوَاهِكُمْ، وَعَضَى مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ عَلَى أَكْتَاْفِكُمْ، وَخَيْرَكُمْ بَيْنَ أَعْيُنِكُمْ، وَشَرُّكُمْ تَحْتَ أَقْدَامِكُمْ، وَلَا غَالِبَ لَكُمْ إِلَّا اللَّهُ، اللَّهُمَّ أَعِزَّنِي بِعِزِّكَ الْمَانِعِ الْمَنِيعِ الَّذِي لَا يَذُلُّ مَنْ اسْتَعَزَّ بِهِ، وَلَا يَنْكَشِفُ سِتْرٌ مَنْ اسْتَتَرَ بِهِ، سُبْحَانَ مَنْ أَلْجَمَ الْبَحْرَ بِكَلِمَاتِهِ، سُبْحَانَ مَنْ أَطْفَأَ نَارَ النَّمْرُودِ عَنِ الْخَلِيلِ إِبْرَاهِيمَ بِحِكْمَتِهِ، سُبْحَانَ مَنْ تَوَاضَعَ كُلُّ شَيْءٍ لِعَظَمَتِهِ، ﴿أَقْبِلْ وَلَا تَخَفْ إِنَّكَ مِنَ الْأَمِينِ﴾، ﴿لَا تَخَفْ نَجْوَتَ مَنْ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾، ﴿لَا تَخَافُ دَرْكًا وَلَا تَخْشَى﴾، ﴿لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَى﴾، ﴿لَا تَخَافَا إِنِّي مَعَكُمْ أَسْمَعُ وَآرَى﴾، اللَّهُمَّ اسْتُرْنِي بِسِتْرِكَ الْجَمِيلِ الْوَاقِي الْحَصِينِ فِي لَيْلِي وَنَهَارِي، وَظَعْنِي وَيَقْظَتِي وَقَرَارِي، وَبِوَقَائِكَ الَّتِي وَقَيْتَ بِهَا أَوْلِيَاءَكَ الْمُتَّقِينَ مِنْ أَعْدَائِكَ الْكَافِرِينَ، اللَّهُمَّ مَنْ عَادَانِي فَعَادِهِ، وَمَنْ كَادَنِي فَكَدَهُ، وَمَنْ نَصَبَ لِي فَاخْذُلْهُ، وَأَطْفِئْ عَنِّي نَارَ مَنْ أَرَادَ لِي عَدَاوَةً وَشَرًّا، وَفَرِّجْ عَنِّي كُلَّ هَمٍّ وَغَمٍّ وَضِيقٍ، وَلَا تُحْمَلْنِي مَا لَا أَقْوَى وَلَا أُطِيقُ، إِنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْحَقُّ الْحَقِيقُ، يَا سَامِعَ كُلِّ صَوْتٍ! وَيَا سَائِقَ كُلِّ قُوْتٍ! وَيَا سَابِقَ الْفَوْتِ! وَيَا كَاسِيَ الْعِظَامِ لَحْمًا وَمُنْشِرَهَا بَعْدَ الْمَوْتِ! أَسْأَلُكَ بِأَسْمَائِكَ الْحُسْنَى كُلِّهَا، وَبِاسْمِكَ الْعَظِيمِ الْمَخْزُونِ الْمَكْنُونِ الَّذِي لَمْ يَطَّلِعْ عَلَيْهِ أَحَدٌ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ، يَا حَلِيمٌ ذَا أَنَاةٍ! يَا ذَا الْمَعْرُوفِ الَّذِي لَا يَنْقَطِعُ أَبَدًا وَلَا يَنْحَصِرُ عَدَدًا، أَنْ تُفَرِّجَ عَنِّي السَّاعَةَ السَّاعَةَ، فَإِنَّهُ لَا صَبْرَ لِي عَلَى حِلْمِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ! وَصَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ.»

Duânın Başkası İçin Nuska Olarak Yazılışı:

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، كُلُّ ذِي مُلْكٍ فَمَمْلُوكٌ لِلَّهِ، وَكُلُّ ذِي عِزَّةٍ فَغَالِبُهُ اللَّهُ، وَكُلُّ ذِي قُوَّةٍ فَضَعِيفٌ عِنْدَ اللَّهِ، وَكُلُّ جَبَّارٍ فَصَغِيرٌ عِنْدَ اللَّهِ، وَكُلُّ ظَالِمٍ لَا مَحِيصَ لَهُ مِنَ اللَّهِ، يَا أَعْدَاءَ اللَّهِ وَأَعْدَاءَ حَامِلِ كِتَابِي هَذَا وَيَا حَاسِدِيهِ مِنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ وَالشَّيَاطِينِ وَالْعَفَّارِيَّتِ الْمُتَمَرِّدِينَ! فَخَاتَمُ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ عَلَى أَفْوَاهِكُمْ، وَعَضَى مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ عَلَى أَكْتَافِكُمْ، وَخَيْرَكُمُ بَيْنَ أَعْيُنِكُمْ، وَشَرُّكُمُ تَحْتَ أَقْدَامِكُمْ، وَلَا غَالِبَ لَكُمْ إِلَّا اللَّهُ، اَللَّهُمَّ اَعِزَّنِي بِعِزِّكَ الْمَانِعِ الْمَنِيعِ الَّذِي لَا يَذُلُّ مَنْ اسْتَعَزَّ بِهِ، وَلَا يَنْكَشِفُ سِتْرٌ مِنْ اسْتَتَرَ بِهِ، سُبْحَانَ مَنْ أَلْجَمَ الْبَحْرَ بِكَلِمَاتِهِ، سُبْحَانَ مَنْ أَطْفَأَ نَارَ النَّمْرُودِ عَنِ الْخَلِيلِ إِبْرَاهِيمَ بِحُكْمَتِهِ، سُبْحَانَ مَنْ تَوَاضَعَ كُلُّ شَيْءٍ لِعِظَمَتِهِ، ﴿أَقْبِلْ وَلَا تَخَفْ إِنَّكَ مِنَ الْأَمِينِ﴾، ﴿لَا تَخَفْ نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾، ﴿لَا تَخَافُ دَرْكًا وَلَا تَخْشَى﴾، ﴿لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَى﴾، ﴿لَا تَخَافَا إِنِّي مَعَكُمْ أَسْمَعُ وَآرَى﴾، اَللَّهُمَّ اسْتُرْنِي وَاسْتُرْ حَامِلَ كِتَابِي هَذَا بِسِتْرِكَ الْجَمِيلِ الْوَاقِي الْحَصِينِ فِي لَيْلِهِ وَنَهَارِهِ، وَظَعْنِهِ وَيَقْظَتِهِ وَقَرَارِهِ، وَبِوَقَائِتِكَ الَّتِي وَقَيْتَ بِهَا أَوْلِيَاءَكَ الْمُتَّقِينَ مِنْ أَعْدَائِكَ الْكَافِرِينَ، اَللَّهُمَّ مَنْ عَادَاهُ فَعَادِهِ، وَمَنْ كَادَهُ فَكِدَهُ، وَمَنْ نَصَبَ لَهُ فَخًّا فَاخْذَلَهُ، وَأَطْفَأَ عَنْهُ نَارَ مَنْ أَرَادَ لَهُ عَدَاوَةً وَشَرًّا، وَفَرَّجَ عَنْهُ كُلَّ هَمٍّ وَغَمٍّ وَضِيقٍ، وَلَا تُحْمَلُهُ مَا لَا يَقْوَى وَلَا يُطِيقُ، إِنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْحَقُّ الْحَقِيقُ، يَا سَامِعَ كُلِّ صَوْتٍ! وَيَا سَائِقَ كُلِّ قُوْتٍ! وَيَا سَابِقَ الْفُوتِ! وَيَا كَاسِيَ الْعِظَامِ لَحْمًا وَمُنْشِرَهَا بَعْدَ الْمَوْتِ! أَسْأَلُكَ بِأَسْمَائِكَ الْحُسْنَى كُلِّهَا، وَبِاسْمِكَ الْعَظِيمِ الْمَخْزُونِ الْمَكْنُونِ الَّذِي لَمْ يَطَّلِعْ عَلَيْهِ أَحَدٌ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ، يَا حَلِيمٌ ذَا أَنَاةٍ! يَا ذَا الْمَعْرُوفِ الَّذِي لَا يَنْقَطِعُ أَبَدًا وَلَا يَنْحَصِرُ عَدَدًا أَنْ تُفَرِّجَ عَنِّي السَّاعَةَ السَّاعَةَ، فَإِنَّهُ لَا صَبْرَ لِي عَلَى حِلْمِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ! وَصَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ.»

Duâyi Kendisi İçin Yazan ve Okuyan İçin Lafız Şöyledir:

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، كُلُّ ذِي مُلْكٍ فَمَمْلُوكٌ لِلَّهِ، وَكُلُّ ذِي عِزَّةٍ فَعَالِيَةٌ لِلَّهِ، وَكُلُّ ذِي قُوَّةٍ فَضَعِيفٌ عِنْدَ اللَّهِ، وَكُلُّ جَبَّارٍ فَضَعِيفٌ عِنْدَ اللَّهِ، وَكُلُّ ظَالِمٍ لَا مَحِيصَ لَهُ مِنَ اللَّهِ، يَا أَعْدَاءَ اللَّهِ وَأَعْدَائِي وَيَا حَاسِدِي مِنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ وَالشَّيَاطِينِ وَالْعَفَّارِيَةِ الْمُتَمَرِّدِينَ! فَخَاتَمَ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ عَلَى أَفْوَاهِكُمْ، وَعَصَى مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ عَلَى أَكْتَفَائِكُمْ، وَخَيْرَكُمْ بَيْنَ أَعْيُنِكُمْ، وَشَرُّكُمْ تَحْتَ أَقْدَامِكُمْ، وَلَا غَالِبَ لَكُمْ إِلَّا اللَّهُ، اللَّهُمَّ اعْزِنِي بِعِزِّكَ الْمَانِعِ الْمُنِيعِ الَّذِي لَا يَذُلُّ مَنْ اسْتَعَزَّ بِهِ، وَلَا يَنْكَشِفُ سِتْرُ مَنْ اسْتَتَرَ بِهِ، سُبْحَانَ مَنْ أَلْجَمَ الْبَحْرَ بِكَلِمَاتِهِ، سُبْحَانَ مَنْ أَطْفَأَ نَارَ التَّمْرُودِ عَنِ الْخَلِيلِ إِبْرَاهِيمَ بِحِكْمَتِهِ، سُبْحَانَ مَنْ تَوَاضَعَ كُلُّ شَيْءٍ لِعَظَمَتِهِ، ﴿أَقْبِلْ وَلَا تَخَفْ إِنَّكَ مِنَ الْأَمِينِ﴾، ﴿لَا تَخَفْ نَجْوَتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾، ﴿لَا تَخَافُ دَرْكًا وَلَا تَخْشَى﴾، ﴿لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَى﴾، ﴿لَا تَخَافَا إِنِّي مَعَكُمْ أَسْمَعُ وَأَرَى﴾، اللَّهُمَّ اسْتُرْنِي بِسِتْرِكَ الْجَمِيلِ الْوَاقِيِ الْحَصِينِ فِي لَيْلِي وَنَهَارِي، وَطَعْنِي وَيَقْطَعْنِي وَفَرَارِي، وَبِوَقَايَتِكَ الَّتِي وَقَيْتَ بِهَا أَوْلِيَاءَكَ الْمُتَّقِينَ مِنْ أَعْدَائِكَ الْكَافِرِينَ، اللَّهُمَّ مَنْ عَادَانِي فَعَادِهِ، وَمَنْ كَادَنِي فَكَيْدُهُ، وَمَنْ نَصَبَ لِي فُحًا فَاخْذَلُهُ، وَأَطْفَأَ عَنِّي نَارَ مَنْ أَرَادَ لِي عَدَاوَةً وَشَرًّا، وَفَرَجَ عَنِّي كُلَّ هَمٍّ وَعَظْمٍ وَضِيقٍ، وَلَا تُحْمِلْنِي مَا لَا أَقْوَى وَلَا أَطِيقُ، إِنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْحَقُّ الْحَقِيقُ، يَا سَامِعَ كُلِّ صَوْتٍ! وَيَا سَائِقَ كُلِّ قُوْتٍ! وَيَا سَابِقَ الْفُوتِ! وَيَا كَاسِيَ الْعِظَامِ لَحْمًا وَمُنْشِرَهَا بَعْدَ الْمَوْتِ! أَسْأَلُكَ بِأَسْمَائِكَ الْحُسْنَى كُلِّهَا، وَبِاسْمِكَ الْعَظِيمِ الْمَخْزُونِ الْمَكْنُونِ الَّذِي لَمْ يَطَّلِعْ عَلَيْهِ أَحَدٌ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ، يَا حَلِيمٌ ذَا أَنَاةٍ! يَا ذَا الْمَعْرُوفِ الَّذِي لَا يَنْقَطِعُ أَبَدًا وَلَا يَنْحَصِرُ عَدَدًا، أَنْ تُفَرِّجَ عَنِّي السَّاعَةَ السَّاعَةَ، فَإِنَّهُ لَا صَبْرَ لِي عَلَى حِلْمِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ! وَصَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيَّ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ.»

Duânın Başkası İçin Nuska Olarak Yazılışı:

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، كُلُّ ذِي مُلْكٍ فَمَمْلُوكٌ لِلَّهِ، وَكُلُّ ذِي عِزَّةٍ فَعَالِيَةٌ لِلَّهِ، وَكُلُّ ذِي قُوَّةٍ فَضَعِيفٌ عِنْدَ اللَّهِ، وَكُلُّ جَبَّارٍ فَضَعِيفٌ عِنْدَ اللَّهِ، وَكُلُّ ظَالِمٍ لَا مَحِيصَ لَهُ مِنَ اللَّهِ، يَا أَعْدَاءَ اللَّهِ وَأَعْدَائِي هَذَا وَيَا حَاسِدِيهِ مِنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ وَالشَّيَاطِينِ وَالْعَفَّارِيَةِ الْمُتَمَرِّدِينَ! فَخَاتَمَ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ عَلَى أَفْوَاهِكُمْ، وَعَصَى مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ عَلَى أَكْتَفَائِكُمْ، وَخَيْرَكُمْ بَيْنَ أَعْيُنِكُمْ، وَشَرُّكُمْ تَحْتَ أَقْدَامِكُمْ، وَلَا غَالِبَ لَكُمْ إِلَّا اللَّهُ، اللَّهُمَّ اعْزِنِي بِعِزِّكَ الْمَانِعِ الْمُنِيعِ الَّذِي لَا يَذُلُّ مَنْ اسْتَعَزَّ بِهِ، وَلَا يَنْكَشِفُ سِتْرُ مَنْ اسْتَتَرَ بِهِ، سُبْحَانَ مَنْ أَلْجَمَ الْبَحْرَ بِكَلِمَاتِهِ، سُبْحَانَ مَنْ أَطْفَأَ نَارَ التَّمْرُودِ عَنِ الْخَلِيلِ إِبْرَاهِيمَ بِحِكْمَتِهِ، سُبْحَانَ مَنْ تَوَاضَعَ كُلُّ شَيْءٍ لِعَظَمَتِهِ، ﴿أَقْبِلْ وَلَا تَخَفْ إِنَّكَ مِنَ الْأَمِينِ﴾، ﴿لَا تَخَفْ نَجْوَتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾، ﴿لَا تَخَافُ دَرْكًا وَلَا تَخْشَى﴾، ﴿لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَى﴾، ﴿لَا تَخَافَا إِنِّي مَعَكُمْ أَسْمَعُ وَأَرَى﴾، اللَّهُمَّ اسْتُرْنِي وَاسْتُرْ حَامِلَ كِتَابِي هَذَا بِسِتْرِكَ الْجَمِيلِ الْوَاقِيِ الْحَصِينِ فِي لَيْلِي وَنَهَارِي، وَطَعْنِي وَيَقْطَعْنِي وَفَرَارِي، وَبِوَقَايَتِكَ الَّتِي وَقَيْتَ بِهَا أَوْلِيَاءَكَ الْمُتَّقِينَ مِنْ أَعْدَائِكَ الْكَافِرِينَ، اللَّهُمَّ مَنْ عَادَاهُ فَعَادِهِ، وَمَنْ كَادَهُ فَكَيْدُهُ، وَمَنْ نَصَبَ لَهُ فُحًا فَاخْذَلُهُ، وَأَطْفَأَ عَنْهُ نَارَ مَنْ أَرَادَ لَهُ عَدَاوَةً وَشَرًّا، وَفَرَجَ عَنْهُ كُلَّ هَمٍّ وَعَظْمٍ وَضِيقٍ، وَلَا تُحْمِلْهُ مَا لَا يَقْوَى وَلَا يُطِيقُ، إِنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْحَقُّ الْحَقِيقُ، يَا سَامِعَ كُلِّ صَوْتٍ! وَيَا سَائِقَ كُلِّ قُوْتٍ! وَيَا سَابِقَ الْفُوتِ! وَيَا كَاسِيَ الْعِظَامِ لَحْمًا وَمُنْشِرَهَا بَعْدَ الْمَوْتِ! أَسْأَلُكَ بِأَسْمَائِكَ الْحُسْنَى كُلِّهَا، وَبِاسْمِكَ الْعَظِيمِ الْمَخْزُونِ الْمَكْنُونِ الَّذِي لَمْ يَطَّلِعْ عَلَيْهِ أَحَدٌ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ، يَا حَلِيمٌ ذَا أَنَاةٍ! يَا ذَا الْمَعْرُوفِ الَّذِي لَا يَنْقَطِعُ أَبَدًا وَلَا يَنْحَصِرُ عَدَدًا أَنْ تُفَرِّجَ عَنِّي السَّاعَةَ السَّاعَةَ، فَإِنَّهُ لَا صَبْرَ لِي عَلَى حِلْمِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ! وَصَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيَّ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ.»